

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W SOSNOWCU**

**OCENA STANU SANITARNEGO
I
SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ
MIASTA SOSNOWIEC
w 2019 roku**

LUTY 2020

Cyklicznie, co roku przedstawiam raport o stanie sanitarnym miasta Sosnowiec.

Publikacja zawiera opis działań podejmowanych/realizowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu w 2019 roku na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców miasta.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sosnowcu realizuje zadania / *zamierzenia, przedsięwzięcia i kontrole* / zgodnie z posiadanymi kompetencjami, na podstawie ustawy z dnia 14.03.1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej / *Dz. U. z 2019 r. poz. 59* /.

Ochrona zdrowia ludności realizowana jest poprzez:

- zapobieganie chorobom zakaźnym,
- monitorowanie jakości wody przeznaczonej do spożycia/ kąpieli/rekreacji,
- zapewnienie bezpieczeństwa żywności, warunków pracy oraz nauki i wypoczynku.

W/w zadania realizowane są w ramach prowadzonego zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego.

W 2019 roku przeprowadzono ogółem **3469** kontroli, wydano **732** decyzje administracyjne oraz nałożono **102** mandatów karnych na kwotę **21800** złotych.

Uzupełnieniem realizowanego nadzoru jest prowadzona działalność oświatowo-zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia.

Pomimo tego, że z każdym rokiem wzrasta ilość realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną programów i akcji prozdrowotnych - nadal jednak istnieje potrzeba popularyzowania podstawowych zasad higieny, racjonalnego odżywiania się, szczepień profilaktycznych i metod zapobiegania chorobom zakaźnym, ograniczania używania substancji psychoaktywnych, zapobiegania zakażeniom HIV oraz promowania odpowiedzialnych postaw i unikania ryzykownych zachowań.

Raport wskazujący najistotniejsze problemy zdrowia publicznego występujące w ubiegłym roku na terenie miasta został opracowany na podstawie danych i sprawozdań z poszczególnych komórek organizacyjnych Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Sosnowcu / *zawiera dane na dzień 31.12.2019 roku* /.

Zawarte w raporcie analizy , oceny i zestawienia stanowią podstawę doskonalenia działalności jednostki jak również poprawy stanu zdrowia publicznego miasta.

***Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Sosnowcu
lek. med. Zbigniew Cebo***

Spis treści

I. EPIDEMIOLOGIA.....	6
1. CHOROBY ZAKAŻNE.....	7
1.1 CHOROBY ZAKAŻNE WIEKU DZIECIĘCEGO.....	9
1.2 CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU POKARMOWEGO.....	10
1.3 CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU ODDECHOWEGO.....	12
1.4 CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU NERWOWEGO.....	13
1.5 CHOROBY SZERZĄCE SIĘ POPRZECZ PRZERWANIE CIĄGŁOŚCI TKANKI.....	14
1.6 WYBRANE ZOONOZY.....	14
1.7 CHOROBY INWAZYJNE.....	15
1.8 CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ.....	15
1.9 WNIOSKI W ZAKRESIE NADZORU NAD ZAKAŻENIAMI I CHOROBAMI ZAKAŻNYMI.....	16
2. OGNISKA EPIDEMICZNE.....	16
3. SZCZEPHENIA OCHRONNE.....	18
3.1 NIEPOŻĄDANE ODCZYNY POSZCZEPHENNE.....	24
3.2 PODSUMOWANIE NADZORU NAD SZCZEPHENIAMI.....	27
4. NADZÓR NAD PODMIOTAMI WYKONUJĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ.....	28
4.1 LECZNICTWO ZAMKNIĘTE.....	28
4.2 LECZNICTWO OTWARTE.....	34
5. ZABIEGI DERATYZACYJNE.....	39
II. HIGIENA ŻYWIENIA, ŻYWNOŚCI I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU.....	40
1. ZAKŁADY PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOŚCIĄ.....	45
1.1 ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI.....	45
1.2 OBIEKTY OBROTU ŻYWNOŚCIĄ.....	47
1.3 ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO OTWARTEGO.....	49
1.4 ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO ZAMKNIĘTEGO.....	52
2. AKCJE.....	54
3. TRANSPORT ŻYWNOŚCI.....	55
4. WSPÓŁPRACA Z INNYMI SŁUŻBAMI /ORGANAMI KONTROLI.....	56
5. IMPORT / EKSPORT.....	56
6. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH.....	56
6.1. KRAJOWE ŚRODKI SPOŻYWCZE.....	56
6.2. IMPORTOWANE ŚRODKI SPOŻYWCZE.....	57
6.3. ŚRODKI SPOŻYWCZE Z UE.....	57
7. INTERWENCJE.....	59
8. WNIOSKI.....	60
III. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA.....	64
1. OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA.....	65
2. OCENA JAKOŚCI WODY CIEPŁEJ W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA I PLACÓWKACH LECZNICZYCH.....	69
3. WODY POWIERZCHNIOWE WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI I REKREACJI.....	70
4. PŁYWALNIE.....	71
5. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.....	72
5.1. PODMIOTY LECZNICZE.....	73
5.2. OBIEKTY USŁUGOWE.....	74

5.3. POZOSTAŁE OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.....	76
6. INTERWENCJE.....	77
IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY.....	80
1. ŻŁOBKI/KLUBY DZIECIĘCE.....	81
2. PLACÓWKI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO.....	82
2.1 ERGONOMIA W PRZEDSZKOLACH.....	82
3. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO–WYCHOWAWCZE I POMOCY SPOŁECZNEJ.....	83
4. SZKOŁY.....	84
4.1 MIKROKLIMAT W SZKOŁACH.....	84
4.2 ERGONOMIA W SZKOŁACH.....	84
4.3 ANA LIZA TYGODNIOWYCH ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH.....	85
4.4 INFRASTRUKTURA DO PROWADZENIA ZAJĘĆ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO	85
4.5 DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY W SZKOŁACH.....	86
5. SZKOŁY WYŻSZE.....	86
6. WYPOCZYNEK ZIMOWY I LETNI DZIECI I MŁODZIEŻY.....	87
7. INTERWENCJE.....	88
8. WSPÓŁPRACA Z URZĘDAMI/ ORGANAMI.....	88
9. WNIOSKI.....	89
V. HIGIENA PRACY.....	90
1. OCENA ZAKŁADÓW PRACY.....	91
2. OCENA WARUNKÓW PRACY PODCZAS ZABEZPIECZANIA / USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	94
3. OCENA WARUNKÓW PRACY PRACOWNIKÓW NARAŻONYCH NA SUBSTANCJE RAKOTWÓRCZE LUB MUTAGENNE ZAWARTE W LEKACH CYTOSTATYCZNYCH...	95
4. OCENA LEGALNEGO OBROTU I STOSOWANIA PREKURSORÓW NARKOTYKÓW.	96
5. NADZÓR NAD OBROTEM ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI „ DOPALACZAMI ”.....	97
6. ZADANIA DODATKOWE.....	99
7. CHOROBY ZAWODOWE.....	99
8. WNIOSKI.....	103
VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	104
1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – PLANY.....	106
1.1 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – PLANY (odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko)......	106
1.2 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – prognozy oddziaływania na środowisko.....	110
2. WARUNKI ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU.....	111
2.1 UZGODNIENIA PRZED WYDANIEM DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH – Opinie o konieczności raportu oddziaływania na środowisko..	112
2.2 UZGODNIENIA ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWAŃ.....	113
2.3 UZGODNIENIA DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ.....	116
2.4 ODBIORY OBIEKTÓW.....	117
3. WNIOSKI.....	119
VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA.....	121
1. BIEG PO ZDROWIE.....	123
2. TRZYMAJ FORMĘ.....	123
3. SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE.....	125
4. KLUB ZDROWEGO PRZEDSZKOLAKA.....	126
5. CZYSTE POWIETRZE WOKÓŁ NAS – Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej.	127
6. PROJEKT KIK/68 Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania.....	128
uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.....	128

7. ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?.....	129
8. SMAK ŻYCIA CZYLI DEBATA O DOPALACZACH.....	130
9. WYBIERZ ŻYCIE - PIERWSZY KROK.....	131
10. PODSTĘPNE WZW.....	132
11. ZNAMIEŃ! ZNAM JE?.....	133
12. KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV I ZWALCZANIA AIDS	135
13. AKCJA „ ZASZCZEP W SOBIE CHĘĆ SZCZEPIENIA”.....	137
14. AKCJA „ Bezpieczne ferie 2019 ” oraz „ Bezpieczne wakacje 2019 ”.....	139
15. AKCJA „BRĄZOWO ALE CZY ZDROWO”.....	141
16. AKCJA DOPALACZE – WYPALACZE „Groźne narkotyki ”.....	142
17. AKCJA EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH / w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków ” /.....	145
18. LEKKI TORNISTER – działania edukacyjne w ramach profilaktyki wad postawy.....	146
19. WNIOSKI.....	147

I. EPIDEMIOLOGIA

1. CHOROBY ZAKAŻNE

Zgodnie z ustawą o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z dnia 5 grudnia 2008 roku (Dz. U. 2019 poz. 1239 z późn. zm.) lekarze mają obowiązek zgłaszania 58 chorób zakaźnych, jednostek i zespołów chorobowych, a Państwowa Inspekcja Sanitarna rejestracji dokonanych zgłoszeń.

Ochrona zdrowia mieszkańców przed wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych, zapobieganie powstawaniu chorób zakaźnych oraz ich zwalczanie to jedno z najważniejszych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Analiza zarejestrowanych w 2019 roku zachorowań na choroby zakaźne z terenu objętego nadzorem epidemiologicznym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu wykazała, że sytuacja epidemiologiczna w mieście była stabilna i zadowalająca - **zarejestrowano spadek ogólnej liczby zgłoszonych przypadków zachorowań w stosunku do poprzedniego roku** (w 2019 roku - 3201 zachorowań; w 2018 roku - 3469 zachorowań).

Tabela przedstawia liczbę zachorowań w okresie: 2015 – 2019.

Lp.	Zachorowania		Liczba przypadków				
			2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
1.	Salmoneloza	zatrucia pokarmowe	29	24	16	44	22
		inne zakażenia pozajelitowe	0	3	3	2	1
2.	Inne bakteryjne zakażenia		22	26	37	26	25
3.	Lamblioza		22	5	5	8	2
4.	Wirusowe zakażenia jelitowe		128	89	131	77	130
5.	Biegunka	ogółem	188	209	171	208	214
		w tym u dzieci do lat 2	64	69	54	64	79
6.	Jersinioza pozajelitowa		0	0	1	0	0
7.	Mikobakteriozy – inne i BNO		0	1	1	0	1
8.	Listerioza		1	1	0	2	1
9.	Krzusiec		11	20	5	4	8
10.	Płonica (szkarlatyna)		139	134	83	108	90
11.	Choroba meningokokowa	zapalenie opon mózgowo - rdzeniowych	0	0	0	3	0
		posocznica	1	2	1	0	0
12.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i>	ogółem	39	46	36	43	48
		w tym róża	20	32	35	39	46

13.	Choroby przenoszone drogą płciową		11	13	5	5	11
14.	Borelioza z Lyme		59	47	25	55	64
15.	Ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat		0	0	1	0	1
16.	Choroba Creutzfeldta-Jacoba		0	0	1	2	0
17.	Styczność i narażenie na wściekliczę/potrzeba szczepień		26	33	24	21	14
18.	Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu		10	14	12	12	8
19.	Gorączka denga klasyczna		0	0	1	0	0
20.	Ospa wietrzna		860	1262	755	940	776
21.	Odra		0	0	1	1	8
22.	Różyczka		16	9	0	1	0
23.	WZW typu A		0	0	226	107	3
24.	WZW typu B		18	13	18	16	13
25.	WZW typu C		43	40	37	30	28
26.	AIDS-Zespół nabytego upośledzenia odporności		1	2	1	0	1
27.	Nowo wykryte zakażenia HIV		12	6	17	6	9
28.	Świnka		11	25	5	10	9
29.	Malaria		0	1	0	0	0
30.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	zapalenie opon mózgowo - rdzeniowych	2	1	1	2	0
		posocznica	0	3	4	3	3
		inna określona i nie określona	1	2	1	2	1
31.	Grypa	ogółem	977	694	3005	1681	1664
		w tym u dzieci w wieku 0-14 lat	247	161	911	532	571
		w tym wywołana wirusem A(H1N1)	2	1	0	0	2
32.	Gruźlica		61	37	50	50	46
RAZEM			2688	2762	4680	3469	3201

Na podstawie danych zawartych w tabeli można stwierdzić, iż liczba zachorowań na choroby zakaźne w okresach: 2015 - 2016 oraz 2018 – 2019 utrzymywała się na zbliżonych poziomach, natomiast w 2017 roku odnotowano znaczny wzrost zachorowań.

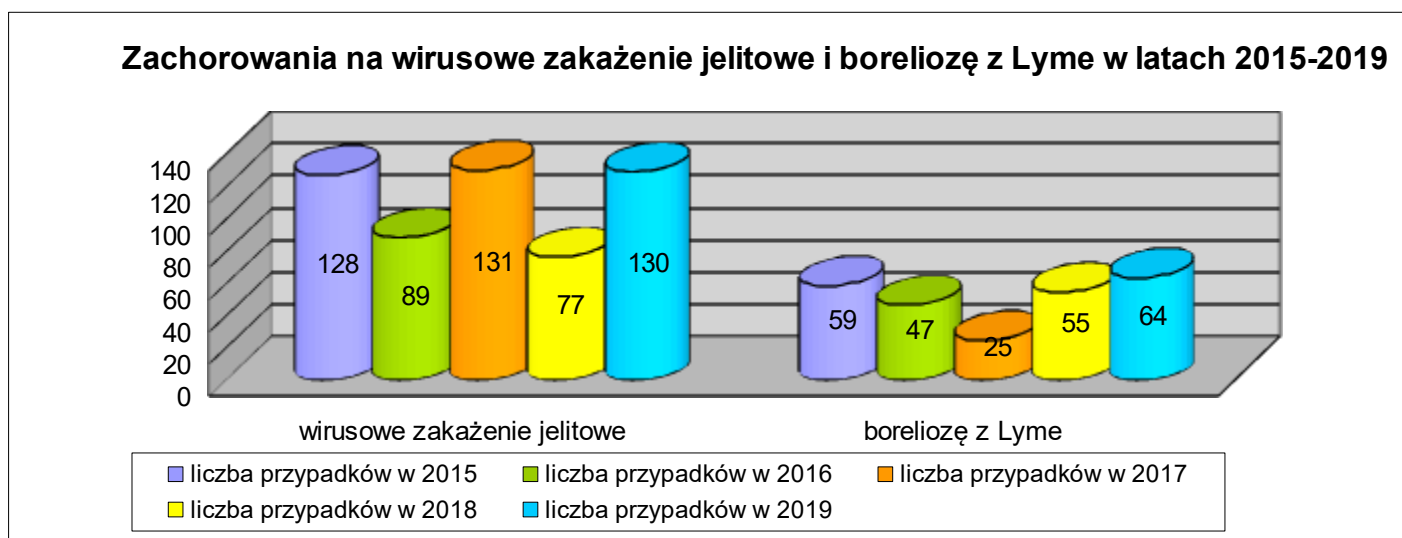
W stosunku do 2018 roku odnotowano **spadki zachorowań** na:

- WZW typu A – o 97%
- lambliozę – o 75%
- salmonelozę (zatrucia pokarmowe) – o 50 %
- styczość i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień – o 33%
- płonicę (szkarlatyna) – o 17%
- ospę wietrzną – o 17%

wzrosty zachorowań na:

- odrę – 8-krotny wzrost zachorowań
- wirusowe zakażenie jelitowe – o 69%
- boreliozę (chorobę z Lyme) – o 16%

Poniższy wykres przedstawia wzrost zachorowań w wybranych jednostkach chorobowych:

1.1 CHOROBY ZAKAŻNE WIEKU DZIECIĘCEGO

- **Ospa wietrzna - 776 przypadków** (w tym 3 dzieci hospitalizowanych) - (17% spadek zachorowań) – *współczynnik zapadalności wyniósł – 413,11/100.000 mieszkańców*

Chorowały:

- dzieci od 0 do 14 lat - 692
*/w tym **zaszczepionych** – 10 dzieci (1,29%): I dawką - 6 dzieci, II dawkami - 4 dzieci/*
- młodzież 15-19 lat - 10
- dorośli w wieku 20- 67 lat - 74

- **Szkarlatyna - 90 przypadków** (17 % spadek zachorowań) – *współczynnik zapadalności wyniósł 47,91/100.000 mieszkańców.*

Chorowały:

- dzieci od 0 do 14 lat - 89
- dorośli w wieku 32 lat - 1

- **Różyczka - 0 przypadków** / w 2019 roku nie odnotowano zachorowań /.
- **Nagminne zapalenie przyusznic (świnka) - 9 przypadków** - *współczynnik zapadalności wyniósł 4,79/100.000 mieszkańców.*

Chorowały:

- dzieci od 1 do 10 lat - 7
- młodzież w wieku 15 i 18 lat - 2

5 osób, które zachorowało na świnkę, **zaszczepionych** było I dawką, 2 osoby II dawkami, 2 osoby w ogóle nie były **zaszczepione**.

- **Odra - 8 przypadków** (8 -krotny wzrost zachorowań) - *współczynnik zapadalności wyniósł 4,26/100.000 mieszkańców.*

Chorowały:

- dzieci od 0 do 10 lat - 3 /2osoby **zaszczepione** I dawką, 1 osoba II dawkami /
- dorośli w wieku 29 - 41 lat - 5 / osoby z 1 ogniska /.

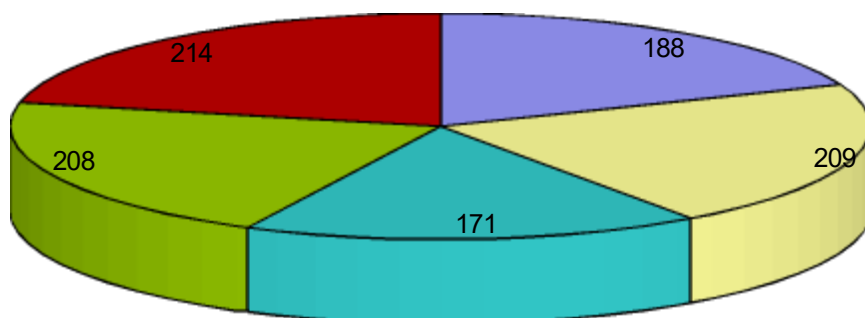
- **ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat -1 przypadek**
zachorował 9 letni chłopiec - *współczynnik zapadalności wyniósł 0,53/100.000 mieszkańców / przypadek zarejestrowany w ramach prowadzonego czynnego monitoringu ostrych porażień wiotkich - program eradykacji poliomyelitis/.*

1.2. CHOROBY ZAKAŹNE UKŁADU POKARMOWEGO

- **3 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu A** (97% spadek zachorowań) - *współczynnik zapadalności wyniósł - 1,60/100.000 mieszkańców*
 - **2 kobiety** w wieku 45 i 73 lat
 - **1 mężczyzna** w wieku 36 lat

- **130 przypadków nieżyty żołądka i jelit o etiologii wirusowej** (69% wzrost zachorowań) - współczynnik zapadalności wyniósł - 69,21/100.000 mieszkańców
Zakażenia potwierdzone diagnostycznymi badaniami wirusologicznymi kału dotyczyły dzieci w wieku: od 11 dni do 17 lat;;
- **135 przypadków biegunek powyżej 2 lat** /o nieokreślonej etiologii zachorowań/ - współczynnik zapadalności wyniósł - 71,87/100.000 mieszkańców;
- **79 przypadków biegunki u dzieci do lat 2** - współczynnik zapadalności wyniósł - 42,06/100.000 mieszkańców;

Zachorowania na biegunkę w latach 2015 - 2019

liczba przypadków w 2015	liczba przypadków w 2016	liczba przypadków w 2017
liczba przypadków w 2018	liczba przypadków w 2019	

- **25 przypadków bakteryjnego zakażenia jelitowego** - współczynnik zapadalności wyniósł - 13,31/100.000 mieszkańców
Chorowało:
- 20 osób dorosłych /32 – 96 lat/ - przyczyną zachorowania było zakażenie
Clostridium difficile
- 5 dzieci / 2 dzieci (3 miesiące) + 3 dzieci (1rok)/ - czynnikiem etiologicznym była
bakteria **Campylobacter jejuni**.
- **22 przypadki zachorowań wywołanych pałeczkami Salmonella** (50% spadek zachorowań)
- współczynnik zapadalności wyniósł - 11,71/100.000 mieszkańców.

W przypadku 4 zachorowań nie ustalono czynnika etiologicznego wywołującego zachorowania. Pozostałe sklasyfikowano jako:

- grupa D typ Enteritidis – 17 przypadków
- grupa B typ Typhimurium – 1 przypadek

Chorowały:

- dzieci w wieku 3 miesięcy – 2 osoby
- dzieci od 1 do 16 lat – 14 osób
- dorośli w wieku od 34 do 70 lat – 6 osób

- **1 przypadek zakażenia pozajelitowego wywołanego pałeczkami Salmonella** /osoba dorosła w wieku 55 lat – przypadek sklasyfikowany jako species (spp.) / - współczynnik zapadalności wyniósł - 0,53/100.000 mieszkańców.
- **2 przypadki choroby przewodu pokarmowego wywołane przez pierwotniaka z gatunku *Lamblija intestinalis*** (75% spadek zachorowań) – współczynnik zapadalności wyniósł – 1,06/100.000 mieszkańców.
Chorowały osoby w wieku 6 i 31 lat.
- **0 przypadków zachorowań na: dur brzuszny i dury rzekome A, B, C** /na terenie miasta zamieszkuje 1 nosiciel pałeczek duru brzuszego - osoba dorosła, zarejestrowana w 1957r./.

1.3. CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU ODDECHOWEGO

- **1664 przypadków zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne**, w tym 571 dzieci do 14 lat - współczynnik zapadalności wyniósł - 885,84/100.000 mieszkańców.
- **46 przypadków zachorowań na gruźlicę** /dominującą postacią była **gruźlica płucna - 89%** / - współczynnik zapadalności wyniósł - 24,49/100.000 mieszkańców.

Chorowało:

- 25 mężczyzn w wieku: 26 - 80 lat
- 21 kobiet w wieku: 26 - 80 lat

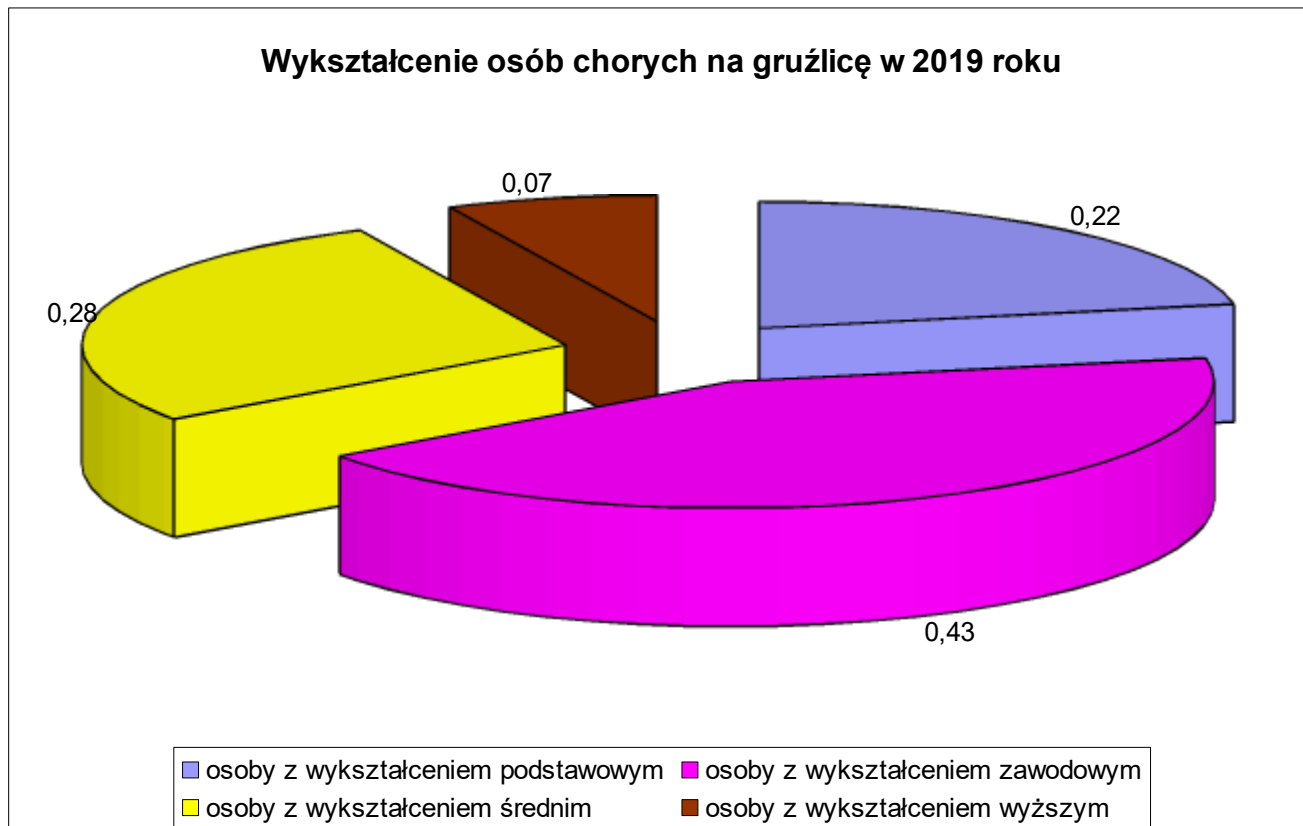
Wśród chorych: 32 osoby paliły wyroby tytoniowe (70%), a 12 osób nadużywało alkohol (26%).

Gruźlicę płuc, jako wznowienie czynnego procesu odnotowano u 4 osób.

Analiza zachorowań na gruźlicę pod kątem wykształcenia wykazała, że chorowało:

- 22% osób o wykształceniu podstawowym
- 43% osobo wykształceniu zawodowym

- 28% osób o wykształceniu średnim
- 7% o wykształceniu wyższym.

- **1 przypadek zachorowania na mikobakteriozę** - (zapadalność 0,53/100.000 mieszkańców). Chorował 60 letni mężczyzna.
- **8 przypadków zachorowań na krztusiec**, / w tym 1 osoba hospitalizowana / - *współczynnik zapadalności wyniósł - 4,26/100.000 mieszkańców.*

Chorowały:

- dzieci w wieku: 2 miesiące - 16 lat - 4
- dorośli w wieku: 36-65 lat - 4

2 dzieci było zaszczepionych 5 dawkami; 1 dziecko było zaszczepione 4 dawkami; 5 osób nie było szczepionych przeciwko krztuścowi.

1.4. CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU NERWOWEGO

- **8 przypadków zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych** - *współczynnik zapadalności wyniósł - 4,26/100.000 mieszkańców, w tym:*

- 1 przypadek wirusowego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych
(jałowy posiew płynu mózgowo-rdzeniowego)
- 3 przypadki bakteryjnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych
(w 2 przypadkach wyhodowano *staphylococcus epidermidis* + 1 przypadek jałowy posiew płynu mózgowo-rdzeniowego)
- 4 przypadki zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych inne i nie określone
(jałowy posiew płynu mózgowo-rdzeniowego)

1.5. CHOROBY SZERZĄCE SIĘ POPRZEZ PRZERWANIE CIĄGŁOŚCI TKANKI

- **41 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu wszczepionego (B i C) -**
współczynnik zapadalności wyniósł - 21,83/100.000 mieszkańców, w tym:
 - 13 przypadków WZW typu B – (8 kobiet + 5 mężczyzn - w wieku 29 - 80 lat)
- współczynnik zapadalności wyniósł - 6,92/100.000 mieszkańców
 - 28 przypadków WZW typu C – (13 kobiet + 15 mężczyzn - w wieku 25 - 80 lat)
- współczynnik zapadalności wyniósł - 14,91/100.000 mieszkańców

Ogólna liczba zarejestrowanych nosicieli wyniosła 52, w tym:

- 25 wirus HBV - współczynnik zapadalności wyniósł – 13,31/100.000 mieszkańców
- 27 wirus HCV - współczynnik zapadalności wyniósł - 14,37/100.000 mieszkańców.

Do zaszczepienia szczepionką p/WZW typu B zakwalifikowano 14 osób:

- 2 osoby chore na WZW typu C
- 4 osoby z kontaktu z nosicielami wirusa HBV
- 8 nosicieli HCV.

1.6. WYBRANE ZOONOZY

- **64 przypadki boreliozy** (16% wzrost zachorowań) - współczynnik zapadalności wyniósł - 34,07/100.000 mieszkańców.

Na podstawie dochodzeń epidemiologicznych ustalono, że:

- zachorowało **38 kobiet** (współczynnik zapadalności - 20,23/100.000 mieszkańców)
+ **26 mężczyzn** (współczynnik zapadalności - 13,84/100.000 mieszkańców);
- 32 osoby zostały zakażone krętkami *Borrelia burgdorferi* na terenie miasta;
- do ekspozycji dochodziło najczęściej w okresie: kwiecień – listopad;

- żadna z osób chorych nie pracowała na obszarach leśnych;
- 1 osoba wymagała hospitalizacji;
- długie oczekiwanie na wizytę / w konsekwencji późne rozpoznanie choroby i jej leczenie / wynika z niewystarczającej liczby lekarzy specjalistów chorób zakaźnych.
- **14 osób zaszczepiono przeciwko wściekliźnie** (33% spadek zachorowań) z uwagi na pogryzienie przez:
 - psy / 11 osób / + kota/mysz/szczura / 3 osoby /
 - współczynnik zapadalności - 7,45/100.000 mieszkańców:

Pacjentów wymagających diagnostyki kierowano do punktów szczepień:

 - Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu, Al. Legionów 49
 - Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Tychach, ul. Edukacji 102.
- **1 przypadek listeriozy** / z badania krwi wyhodowano *Listeria monocytogenes* / - współczynnik zapadalności-0,53/100.000 mieszkańców..

1.7. CHOROBY INWAZYJNE

- **4 przypadki zachorowań z powodu bakterii *Streptococcus pneumoniae*** - współczynnik zapadalności wyniósł - 2,13/100.000 mieszkańców:
 - 3 posocznice / 34- letni mężczyzna + 62 i 68- letnie kobiety /
 - 1 zapalenie płuc / 58 letni mężczyzna /.
- **48 przypadków zachorowania z powodu bakterii *Streptococcus pyogenes*** - współczynnik zapadalności wyniósł - 25,55/100.000 mieszkańców:
 - 46 przypadków róży - osoby w wieku: 33 - 89 lat (w tym 13 osób hospitalizowano)
 - 2 przypadki choroby innej określonej/nieokreślonej - (72 + 86 letni mężczyźni) - **bakterię *Streptococcus pyogenes* wyhodowano z krwi** .

1.8. CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ

- **10 przypadków kłya** / 4 - kłya wczesna + 2 - kłya późna, + 4 - kłya inne postaci/ - współczynnik zapadalności wyniósł - 5,32/100.000 mieszkańców.
- **1 przypadek chlamydii** - współczynnik zapadalności wyniósł - 0,53/100.000 mieszkańców.

1.9. WNIOSKI W ZAKRESIE NADZORU NAD ZAKAŻENIAMI I CHOROBYMI ZAKAŻNYMI

Nadzorowanie chorób zakaźnych jest niezbędne ponieważ stanowią one poważny problem zdrowotny i epidemiologiczny. Bieżący nadzór epidemiologiczny nad wybranymi chorobami zakaźnymi oraz kontynuacja powszechnych, obowiązkowych szczepień ochronnych pozwala utrzymywać większość jednostek chorobowych na bezpiecznym, dla populacji, poziomie.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych wpływa:

- realizacja krajowych programów eliminacji i eradykacji chorób zakaźnych;
- weryfikacja dokonywanych zgłoszeń na podstawie danych ze Śląskiego Oddziału NFZ;
- nadzór nad chorymi/nosicielami oraz osobami z kontaktu z chorymi/nosicielami na WZW;
- ocena i analiza sytuacji epidemiologicznej miasta w zakresie zatruc/zakażeń pokarmowych/postępowań przeciwepidemicznych w ogniskach chorób zakaźnych;
- nadzór nad osobami chorymi na gruźlicę/osobami z kontaktu z nimi;
- nadzór nad zgłaszalnością ostrych porażen wiotkich ze szpitali z terenu Sosnowca.

2. OGNISKA EPIDEMICZNE

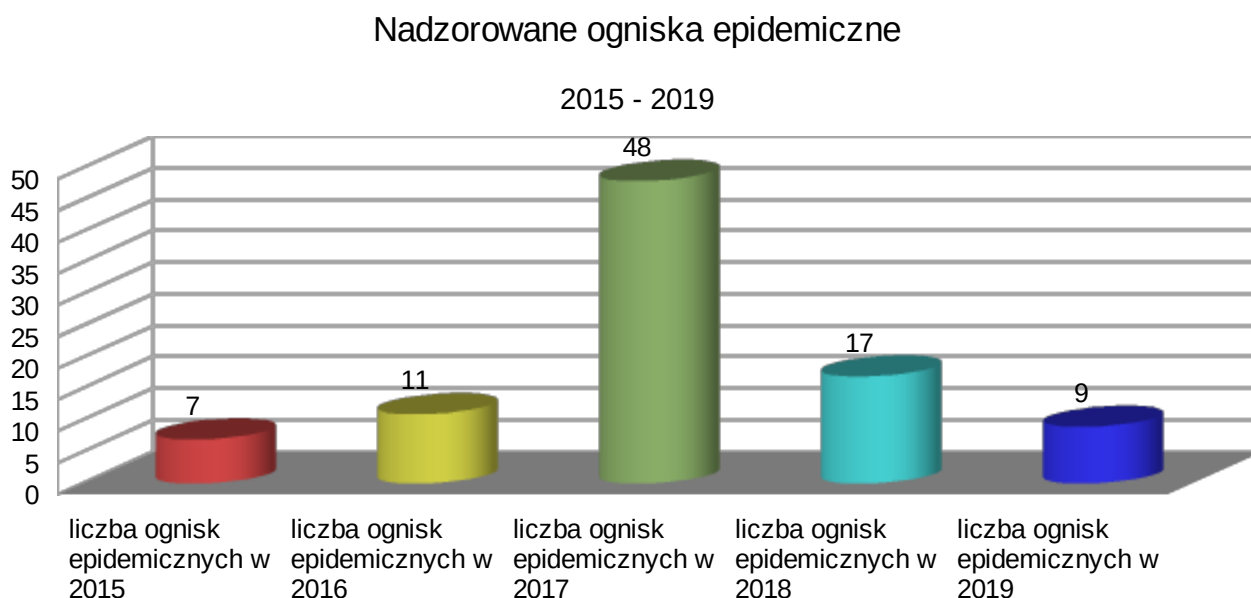
W 2019 roku zgłoszono **9 ognisk epidemicznych** / ~ **47% spadek** w stosunku do 2018 roku/ **w tym:**

- **4 ogniska w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 5 im. Św. Barbary:**
 - Oddział Neurologii z Pododdziałem Udarowym – przyczyną zakażeń była Klebsiella pneumoniae KPC (*dwukrotnie wystąpiło ognisko*);
 - Oddział Ortopedii - przyczyną zakażeń była również Klebsiella pneumoniae o mechanizmie oporności OXA-48+;
 - Oddział Neurochirurgii - przyczyną zakażenia była bakteria Acinetobacter baumani.
- **2 ogniska w Sosnowieckim Szpitalu Miejskim:**
 - Oddział Psychosomatyczny - przyczyną zachorowania trzech pacjentów było Clostridium difficile;
 - Oddział Rehabilitacji Neurologicznej - przyczyną zakażeń wśród pacjentów i personelu szpitalnego był Świerzbowiec ludzki.
- **1 ognisko w Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II Sp. z o. o.:**
 - **Oddział Rehabilitacji Ogólnej i Neurologicznej** -przyczyną wystąpienia ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową prawdopodobnie była etiologia wirusowa zakażeń.

- **1 ognisko w placówce opiekuńczo-wychowawczej „ Calineczka” w Sosnowcu** - przyczyną choroby przenoszonej drogą pokarmową były odpowiedzialne Norowirusy.
- **1 ognisko rodzinne zachorowań na Odrę** - zachorowało ogółem 5 osób, w tym 4-letnie dziecko / u 4 osób chorobę potwierdzono badaniami /.

W przypadku 8 ognisk ustalono czynniki etiologiczne zachorowań. Tylko w jednym przypadku nie potwierdzono przyczyny zakażeń. Prawdopodobnym czynnikiem etiologicznym było wirusowe podłoże zakażeń.

Poniższy wykres przedstawia ilość zgłoszonych ognisk epidemicznych na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Nadzór epidemiologiczny nad ogniskami epidemicznymi realizowano poprzez:

- przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych/kontroli sanitarnych w placówkach medycznych;
- przypominanie o konieczności wzmożenia reżimu sanitarnego oraz zasad higieny;
- bieżące monitorowanie:
 - przypadków zachorowań/nowych przypadków zachorowań,
 - działań osób odpowiedzialnych za wygaszanie ognisk

- przekazywanie informacji do Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie jak również Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Wdrożone procedury wewnętrzne oraz podjęte działania zapobiegające rozprzestrzenieniu się zakażenia na inne osoby pozwoliły na wygaszenie 9 zgłoszonych w 2019r. ognisk epidemicznych. .

Dodatkowo w 2019r. kontynuowano nadzór nad 2 ogniskami zgłoszonymi w 2018r, zlokalizowanymi w Klinicznym Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Nr 5 im. Św. Barbary w Sosnowcu - czynnikiem etiologicznym zakażeń wśród pacjentów są bakterie: Pseudomonas aeruginosa MBL+ oraz Klebsiella pneumoniae OXA:48.

Do chwili obecnej w/w 2 ognisk nie wygaszono.

Wydaną przez PPIS w Sosnowcu decyzję administracyjną zobowiązującą do przeprowadzenia w Klinicznym Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii:

- skutecznej dezynfekcji pomieszczeń/urządzeń
- odnowy malowania ścian jak również zapewnienia ich gładkiej i jednolitej powierzchni

- nie wykonano; na wniosek w/w szpitala trzykrotnie prolongowano termin realizacji..

3. SZCZEPIENIA OCHRONNE

Szczepienia ochronne realizowane były w oparciu o **Program Szczepień Ochronnych na 2019 rok** ogłoszony Komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 25 października 2018r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2019 (Dz. Urz. MZ. z 2018 poz. 104).

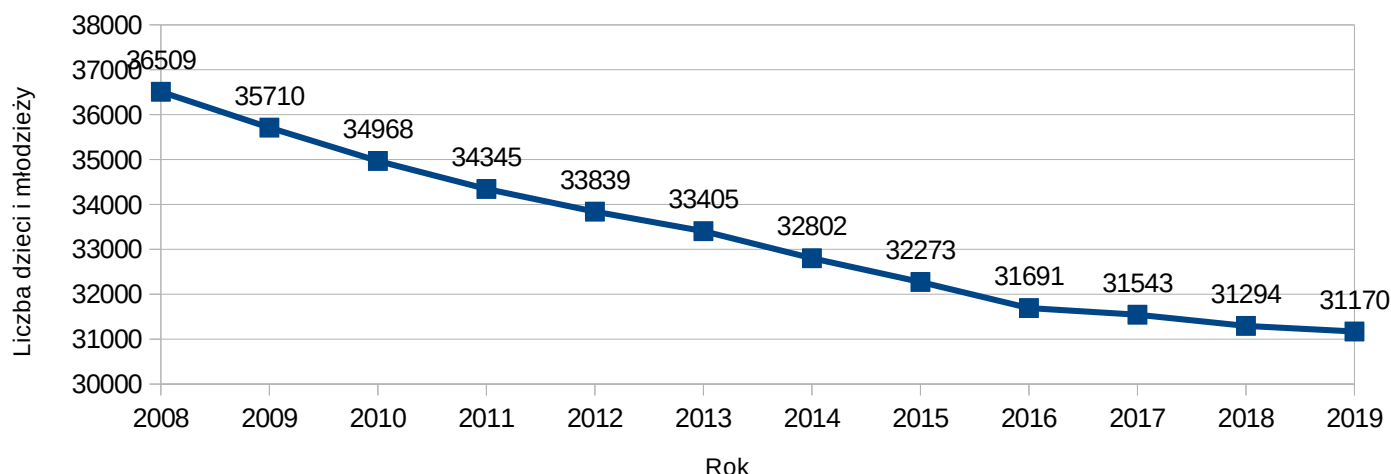
W 2019 roku na terenie Sosnowca usługi medyczne z zakresu szczepień ochronnych świadczone w **53 punktach szczepień placówek medycznych:**

- **43** funkcjonujących przy poradniach podstawowej opieki zdrowotnej;
- **10** realizujących szczepienia: po-ekspozycyjne, zalecane dla osób dorosłych i dzieci, obowiązkowe dla osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi, ochronne dla osób wyjeżdżających za granicę.

Liczba dzieci i młodzieży objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi w 2019 roku wynosiła 31 170 /w porównaniu z 2018 rokiem odnotowano kolejny spadek o 124 osoby/.

Od ponad 10 lat rejestrowana jest stała tendencja spadkowa liczby dzieci i młodzieży podlegających szczepieniom ochronnym.

Ogólna liczba dzieci i młodzieży podlegająca szczepieniom ochronnym na terenie Sosnowca w latach 2008-2019

Szczepienia przeciw gruźlicy oraz WZW typu B

Wszystkie noworodki podlegają szczepieniom przeciw gruźlicy oraz WZW typu B.

Szczepienia przeciw gruźlicy są realizowane w pierwszej dobie życia dziecka (*przed wypisaniem dziecka z oddziału noworodkowego*), w cyklu jedno-dawkowym.

Noworodki, u których lekarz podjął decyzję o odroczeniu od tego szczepienia (*np. z uwagi na niską wagę urodzeniową*), są z reguły szczepione w przeciągu najbliższych dni lub miesięcy.

W 2019 roku zaszczepiono:

- 61,8 % noworodków - w ciągu 24 godzin po urodzeniu,
- 28,1 % noworodków - po 24 godzinach od urodzenia do 14 dnia życia.

Przeciw WZW typu B uodporniono łącznie 81,20 % niemowląt (*dzieci z II i III dawką szczepienia*).

Dzieci z rocznika 2018 u których kontynuowano szczepienia przeciw WZW typu B (*II i III dawką szczepionki*) zostały uodpornione w 95,54 %.

Szczepienie przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu oraz inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b

Szczepienia przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typu b u dzieci rozpoczynane są w pierwszym i kontynuowane w drugim roku życia.

Szczepionkę podaje się w pierwszym roku życia w cyklu:

- 3-dawkowym przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *Haemophilus influenzae* typu b
- 2-dawkowym przeciw *poliomyelitis*.

U dzieci z rocznika 2019 szczepienia będą kontynuowane w 2020 roku odpowiednio:

- IV dawką przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *Haemophilus influenzae* typu b
- III dawką przeciw *poliomyelitis*.

Stan uodpornienia dzieci:

Rocznik	Błonica, tężec	Krztusiec	<i>Haemophilus influenzae</i> typu b	<i>Poliomyelitis</i>
2019	44,90%	44,67%	47,64%	45,97%
2018	94,91%	94,66%	94,91%	95,60%
2017	96,44%	96,44%	96,31%	96,69%

W 6 roku życia dzieci otrzymują I dawkę przypominającą szczepionki przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi oraz *poliomyelitis*.

W 2019 roku realizowane były szczepienia u dzieci urodzonych w 2014 roku oraz kontynuowane u dzieci z rocznika 2013. Rejestrowany jest stopniowy wzrost wyszczepialności w kolejnych rocznikach.

Stan zaszczepienia I dawką przypominającą wyniósł odpowiednio:

Rocznik	Błonica, tężec	Krztusiec	<i>Poliomyelitis</i>
2014	98,88%	98,88%	98,69%
2013	99,31%	98,06%	99,25%
2012	99,59%	99,59%	99,47%

Szczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce

Szczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce rozpoczynane są u dzieci w 2 roku życia, natomiast od 2019r. dawka przypominająca podawana jest w 6 roku życia (*przeniesienie dawki przypominającej z 10 roku życia*). W związku z powyższym szczepienie przypominające realizowane było w dwóch rocznikach tj. w 6 roku życia oraz w 10 roku życia.

Stan uodpornienia dzieci:

Rocznik 2018 /2 rok życia/ - 63,88 %

Rocznik 2014 /6 rok życia/ - 97,05%

Rocznik 2010 /10 rok życia/ - 99,44 %.

Szczepienia przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi

Drugą dawkę szczepienia przypominającego przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi szczepionką dTap podaje się młodzieży w 14 roku życia:

- młodzież urodzona w 2006 roku została zaszczepiona II dawką przypominającą w 47,7 %
- młodzież urodzona w 2005 roku została zaszczepiona w 99 %.

Szczepienia przeciw błonicy i tężcowi

Trzecią dawkę szczepienia przypominającego przeciw błonicy i tężcowi szczepionką Td podaje się osobom w 19 roku życia:

Stan zaszczepienia III dawką przypominającą wyniósł odpowiednio:

- młodzieży z rocznika 2001 - zaszczepiono w 30,9 %,
- młodzieży z rocznika 2000 - zaszczepiono w 54,8 % .

Niski poziom zaszczepienia młodzieży w 19 i 20 roku wynika z:

- nie zgłaszania się osób pełnoletnich na szczepienia (np. z powodu emigracji)
- nie wyrażania zgody na szczepienie,
- zmiany poradni pediatrycznej na poradnię lekarza rodzinnego /przy zmianie poradni brak weryfikacji realizacji szczepień w 19 roku życia/.

Szczepienia przeciw inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*

Obowiązujące od 2017 roku szczepienie przeciw inwazyjnemu zakażeniu *Streptococcus pneumoniae* obejmuje podanie dwóch dawek szczepienia podstawowego w 1 roku życia /w 2 i 4 miesiącu życia / oraz trzeciej dawki uzupełniającej podawanej w 2 roku życia /w 13-15 miesiącu /.

- Dzieci urodzone w 2019 roku zostały zaszczepione w 52,4%;
- Dzieci urodzone w 2018 roku zostały zaszczepione w 90,70%.

POZOSTAŁE SZCZEPIENIA OBOWIĄZKOWE OSÓB NARAŻONYCH W SPOSÓB SZCZEGÓLNY NA ZAKAŻENIE ORAZ SZCZEPIENIA ZALECANE

Szczepienia obowiązkowe u osób z grup ryzyka wykonywano przeciw:

- inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* /dzieci 2 - 5 latnie/
- ospie wietrznej /dzieci do ukończenia 12 roku życia/
- tężcowi /osoby zranione, narażone na zakażenie/
- **WZW typu B** /uczniowie, studenci szkół medycznych, wykonawcy zawodów medycznych, bliscy z otoczenia osób zakażonych HBV, nosiciele HCV, osoby w fazie zaawansowanej choroby nerek z filtracją kłębuszkową poniżej 30 ml/min oraz osoby dializowane/.

Szczepienia zalecane /nie finansowane ze środków z budżetu państwa/ realizowano przeciw:

- WZW typu A,
- WZW typu B,
- odrze, śwince, różyczce,
- ospie wietrznej,
- grypie,
- rotawirusom,
- błonicy, tężcowi, krztuścowi,
- inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*,
- inwazyjnym zakażeniom *Neisseria meningitidis*,
- inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b
- kleszczowemu zapaleniu mózgu,
- cholercze
- durowi brzuszemu,
- wścieklicznie,
- ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu (*poliomyelitis*),
- żółtej gorączce,
- ludzkiemu wirusowi brodawczaka (*HPV*)
- gruźlicy.

Tabela przedstawia szczepienia populacji w okresie: 2015 – 2019

RODZAJ SZCZEPIENIA	Liczba osób zaszczepionych				
	rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Wścieklizna	17	32	37	37	97
Zakażenia <i>Hemofilus influenza</i> typu b	0	0	0	0	2
Odra, świnka, różyczka	3	1	2	6	30
Zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego	27	12	9	23	37
Żółta gorączka	39	31	64	56	81
Kleszczowe zapalenie mózgu	60	108	71	103	242
WZW typu A	70	82	385	256	219
Zakażenia <i>Neisseria meningitidis</i>	178	227	238	415	335
Dur brzuszny	120	123	164	287	315
Ospa wietrzna	265	292	346	368	473
Biegunka rotawirusowa	453	467	468	561	472
Zakażenia <i>Streptococcus pneumoniae</i>	836	963	904	927	84
Tężec	1397	1684	2862	3083	4082
Grypa	4481	4968	4005	5001	5250
WZW typu B	3057	3082	3006	2149	1672

Z danych zawartych w tabeli wynika, że:

- w 2019 roku odnotowano wzrost realizacji szczepień zalecanych w stosunku do ubiegłego roku przeciw większości chorób zakaźnych
- spadek realizacji szczepień stwierdzono w przypadku szczepień przeciw 5 jednostkom chorobowym /WZW typu A, zakażeniom *Neisseria meningitidis*, bieguncie rotawirusowej, zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, WZW typu B/.

W 2019 roku przeprowadzono **86 kontroli** Punktów Szczepień dokonując oceny:

- stanu sanitarnego;
- wykonawstwa szczepień ochronnych;
- prowadzenia dokumentacji z zakresu szczepień ochronnych;
- nadzoru nad stanem zaszczepienia dzieci i młodzieży;
- propagowania szczepień zalecanych;
- przechowywania preparatów szczepionkowych.

W 2019 roku **nie zgłoszono żadnej interwencji dotyczącej** szczepień ochronnych.

3.1. NIEPOŻĄDANE ODCZYNY POSZCZEPIENNE

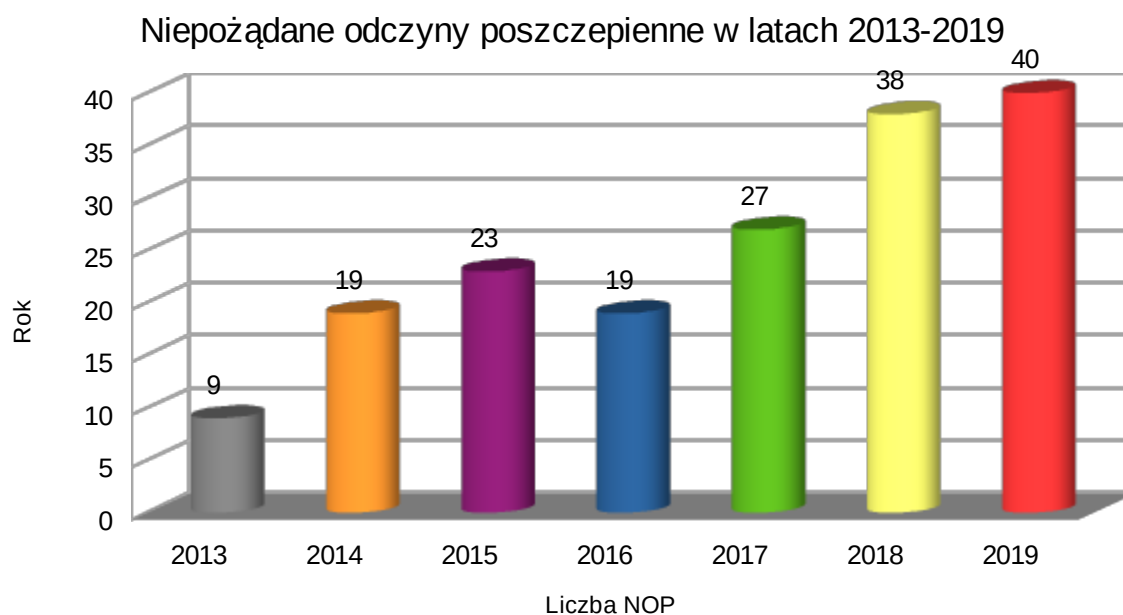
Ogółem w 2019 roku zarejestrowano **40 niepożądanych odczynów poszczepiennych**.

Z 40 zgłoszonych, w bieżącym roku sprawozdawczym, niepożądanych odczynów poszczepiennych:

- **38** zakwalifikowano jako **łagodne**
- **2** zakwalifikowano jako **poważne**.

Wzmóżony nadzór nad realizacją obowiązku zgłaszania niepożądanych odczynów poszczepiennych wpłynął na zarejestrowany w ostatnich latach wzrost zgłaszalności niepożądanych odczynów poszczepiennych

Poniższy wykres przedstawia liczbę zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych w okresie ostatnich 7 lat.

W 2019 roku niepożądane odczyny poszczepienne wystąpiły u dzieci po szczepieniu preparatami szczepionkowymi:

- Tetraxim - 3 przypadki
- BCG - 7 przypadków
- Synflorix - 3 przypadki
- Bexero - 4 przypadki
- Infanrix-IPV+Hib - 1 przypadek
- MMR - 4 przypadki
- Hexacima - 1 przypadek
- Infanrix Hexa, Synflorix - 1 przypadek
- Infanrix Hexa - 2 przypadki
- DTP, Imovax Polio, Act-Hib - 1 przypadek
- DTP - 1 przypadek
- DTP, Euvax B - 1 przypadek
- Influvac Tetra - 1 przypadek
- Infanrix IPV, Act-Hib, Euvax B - 1 przypadek
- Adacel - 1 przypadek
- Euvax B - 1 przypadek
- Havrix 720 Junior - 1 przypadek
- Infanrix IPV - 1 przypadek
- Synflorix, Euvax B, Pentaxim - 1 przypadek
- TyT - 1 przypadek

- DTP, Act Hib - 1 przypadek
- DTP, Act-Hib, Imovax Polio, Synflorix - 2 przypadki

Objawy zgłaszanych niepożądanych odczynów poszczepiennych:

- nasilony odczyn w miejscu wstrzyknięcia (o średnicy: do 1 cm, 2 cm, 3-5 cm, 6-9 cm, > niż 10 cm)
- niewielki obrzęk w miejscu podania szczepionki (5,5 x 5,5 cm)
- ropień ze strupkiem na ramieniu (15x18 mm) bez powiększenia regionalnych węzłów chłonnych, podskórny guzek o wym. 14x18 mm z treścią, niebolesny.
- zropienie okolicznych węzłów chłonnych. Ewolucja odczynu po BCG na ramieniu (zaczęła się ok. 6 tyg. życia, zmiana nie przekraczała 1 cm, goiła się opóźniając się kilkakrotnie). Około października/listopada pojawił się ropień pod pachą, przebił się samoistnie. Konieczna była interwencja chirurgiczna. Od 2 miesięcy zmiana wygojona, widoczna na ramieniu sucha blizna (wielkości 5-6 mm).
- senność
- krosty ropne
- rumień, zgrubienie tkanki podskórnej oraz świąd w miejscu podania szczepionki
- powiększony węzeł pachowy (pakiet węzłów) z odczynem zapalnym
- bolesność i powiększenie regionalnych węzłów chłonnych
- trombocytopenia
- gorączka do 24 godzin
- epizod hypotoniczno-hyporeaktywny
- Zespół Guillain- Barre (osoba dorosła)
- ciągły płacz
- wymioty.

Inspekcje podmiotów leczniczych zgłaszających niepożądane odczyny poszczepienne potwierdziły przestrzeganie zalecanych wymagań w zakresie:

- prawidłowości przechowywania szczepionek,

- zachowywania aseptyki podczas szczepień,
- przestrzegania serii i dat ważności szczepionek,
- prawidłowych technik szczepienia,
- uwzględniania przeciwwskazań do szczepień.

W 2019 roku zarejestrowano 2 przypadki nieprawidłowego przekazywania formularza zgłoszenia NOP. W związku z powyższym nałożono 1 mandat karny (*niezgłoszenie NOP*) oraz wystosowano 1 wystąpienie (*nieterminowe przekazanie formularza zgłoszenia NOP*) / pouczając o obowiązku zgłaszania NOP do PPIS w Sosnowcu zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

3.2. PODSUMOWANIE NADZORU NAD SZCZEPIENIAMI

W dalszym ciągu rejestrowany jest **spadek liczby dzieci i młodzieży** z terenu Sosnowca, objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi. Dodatkowo rodzice i opiekunowie coraz częściej podejmują decyzje o nie szczepieniu dzieci i młodzieży wskutek oddziaływania wzmożonego „ruchu antyszczepionkowego”.

W 2019 roku wezwano 54 rodziców/opiekunów celem złożenia wyjaśnień w zakresie braku realizacji obowiązku szczepień ochronnych u dzieci, w tym 17 rodziców zgłosiło się osobiście do PSSE w Sosnowcu odpowiadając na wezwanie. -

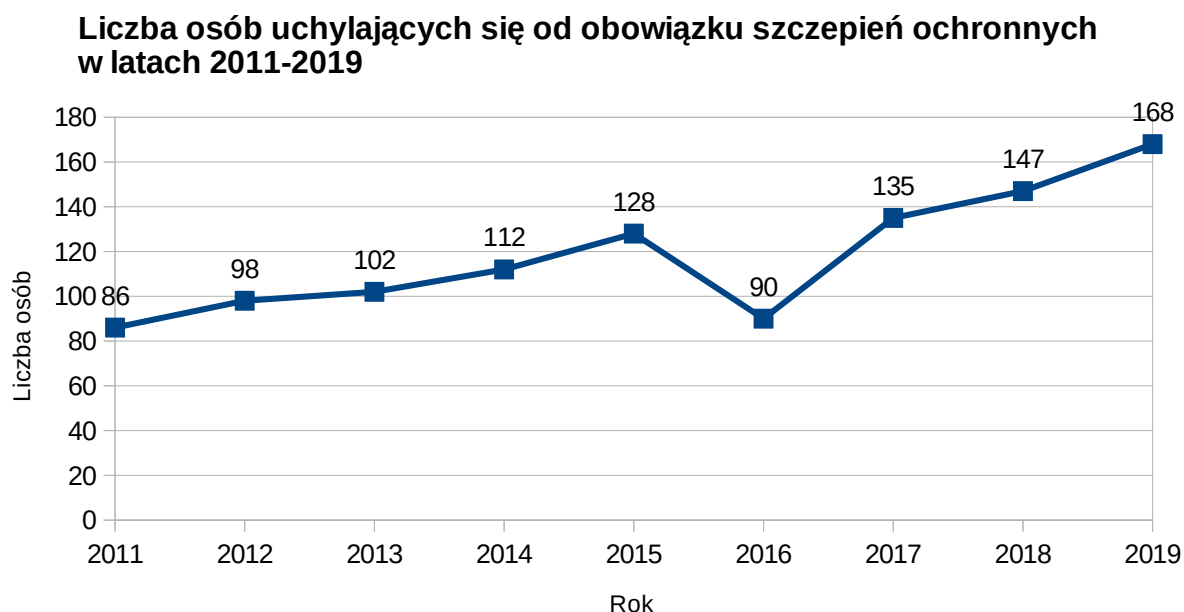
W wyniku przeprowadzonych działań:

- **16 rodziców uzupełniło brakujące szczepienia / u 16 dzieci /,**
- **6 dzieci skreślono z rejestru uchylających się od obowiązku szczepień z powodu:** przeciwwskazań do szczepień, zmiany przychodni (deklaracja złożona w innym mieście), emigracji, osiągnięcia pełnoletności.

Na koniec 2019 roku w PSSE w Sosnowcu zarejestrowanych było: **168 dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych** - w porównaniu z 2018 rokiem odnotowano wzrost o 21 dzieci z jednoczesnym spadkiem liczby dzieci podlegających obowiązkowym szczepieniem ochronnym.

Zgodnie z definicją opracowaną przez ŚPWIS - za osobę uchylającą się od ww. obowiązku uznaje się rodzica, który podpisał oświadczenie o braku zgody na szczepienie lub wyraził sprzeciw w formie ustnej, ale odmówił podpisania oświadczenia.

Liczbę osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych w ostatnich 9 latach obrazuje poniższy wykres.

Stan zaszczepienia populacji przeciw chorobom zakaźnym na terenie Sosnowca nadal przekracza 90% osób uodpornionych, co oznacza, że w dalszym ciągu **utrzymywana jest tzw. odporność zbiorowiskowa**, która w konsekwencji ogranicza szerzenie się zakażeń oraz skutecznie chroni osoby niezaszczepione.

4. NADZÓR NAD PODMIOTAMI WYKONUJĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

4.1 LECZNICTWO ZAMKNIĘTE

W roku 2019 pod nadzorem PPIS w Sosnowcu znajdowało się **5 placówek lecznictwa zamkniętego**:

- **1 szpital publiczny,**
- **3 szpitale niepubliczne,**
- **1 zakład pielęgnacyjno -opiekuńczy.**

W 2019 roku zlikwidowano Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego oraz Szpital Szafirowa przy ul. Wojska Polskiego 8a.

Tabela przedstawia placówki lecznictwa zamkniętego nadzorowane przez PPIS w Sosnowcu w 2019 r.

RODZAJ PLACÓWKI	NAZWA	ADRES
PUBLICZNA	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 5 im. Św. Barbary	41-200 Sosnowiec Plac Medyków 1
NIEPUBLICZNA	Sosnowiecki Szpital Miejski Sp. z o. o.	Szpital "Zagórze", 41-219 Sosnowiec ul. Szpitalna 1 Szpital "Centrum", 41-200 Sosnowiec ul. Zegadłowicza 3
	Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II Sp. z o. o.	41-218 Sosnowiec ul. G. Zapolskiej 3
	Sosnowieckie Centrum Kardiologii	41-219 Sosnowiec ul. Szpitalna 1
	Centrum Profilaktyki Leczenia i Opieki „Medico” Sp. z o. o.	41-200 Sosnowiec ul. Odrodzenia 9

W/w placówki dysponują łącznie / bez „Medico”/ - 1392 łózkami szpitalnymi / spadek o 98 łózek w porównaniu do 2018 roku /.

W placówkach lecznictwa zamkniętego przeprowadzono łącznie 32 kontrole, w tym:

- 28 kontroli sanitarnych
- 1 kontrolę interwencyjną
- 3 kontrole sprawdzające

W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano ocen:

- stanu sanitarno – higienicznego oraz technicznego obiektów;
- działalności komitetu/zespołu kontroli zakażeń szpitalnych;
- opracowania, wdrożenia oraz nadzoru nad procedurami profilaktyki zakażeń w zakresie: dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz powierzchni, pomieszczeń i urządzeń, sterylizacji, postępowania z brudną i czystą bielizną oraz odpadami medycznymi, sprzątnięcia pomieszczeń, postępowania z osobami podejrzanymi o choroby wysoce zakaźne, zapewnienia środków ochrony osobistej dla personelu;
- prowadzenia kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych / *potwierdzonej stosowną dokumentacją* /;
- wykonawstwa szczepień ochronnych;
- zapobiegania infestacji stawonogami;
- przestrzegania zakazu palenia tytoniu.

Większość kontroli potwierdziła prawidłowość prowadzonej działalności w w/w placówkach.

Stwierdzono brak wdrożenia i nadzoru nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym w zakresie:

- zgłaszalności wystąpienia podejrzenia/rozpoznania zakażenia w ciągu 24 godzin od chwili powzięcia podejrzenia lub rozpoznania zakażenia/choroby zakaźnej;
- postępowania z odpadami medycznymi;
- przechowywania sprzętu sterylnego jednorazowego użycia;
- przechowywania artykułów spożywczych oraz napojów i szklanek w pokoju zabiegowym oddziału
- braku płuczki-dezynfektora/urządzenia do dekontaminacji oraz utylizacji wkładów jednorazowych wraz z zawartością w brudowniku;
- sprzątanania pomieszczeń i urządzeń;
- mycia i dezynfekcji powierzchni;
- mycia, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego;
- postępowania w przypadku podejrzenia zachorowania na chorobę zakaźną / *niestosowanie zasad izolacji pacjenta podejrzanego o zachorowanie na chorobę zakaźną* /.

Nałożono ogółem 3 mandaty karne na łączną kwotę 300 zł.

OCENA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE ZAOPATRYWANIA W MATERIAŁY STERYLNE

Obiekty lecznictwa zamkniętego są zabezpieczone w wyroby medyczne oraz sprzęt medyczny sterylny w wystarczającej ilości.

Centralne Sterylizatornie funkcjonują w:

- Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II Sp. z o. o.
- Sosnowieckim Szpitalu Miejskim Sp. z o. o.

Centralne sterylizatornie spełniają wymogi rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012r. poz. 739) oraz posiadają certyfikaty ISO.

Ogółem w obiektach lecznictwa zamkniętego znajduje się 7 urządzeń sterylizacyjnych:

- 5 autoklawów / 2 w CP + 3 w SSM Sp. z o. o. /
- 2 urządzenia sterylizujące na suche gorące powietrze / w CP Sp. z o. o. - używane wyłącznie do sterylizacji butelek /.

Urządzenia sterylizacyjne są na bieżąco monitorowane oraz kontrolowane w zakresie skuteczności procesów sterylizacji przy użyciu wskaźników biologicznych, chemicznych oraz fizycznych /w formie wydruków i wykresów /.

2 placówki zlecają sterylizację / jako usługę zewnętrzną /:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 im. Św. Barbary
- Sosnowieckie Centrum Kardiologii.

W NZOZ „MEDICO” Sp. z o. o. stosowany jest wyłącznie jednorazowy sprzęt sterylny / *głównie igły i strzykawki* /.

DZIAŁALNOŚĆ KOMITETÓW I ZESPOŁÓW KONTROLI ZAKAŻEŃ SZPITALNYCH

W 2019 roku we wszystkich placówkach szpitalnych przeprowadzono kontrole w zakresie oceny działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych.

W trakcie przeprowadzanych kontroli oceniano:

- składy komitetów i zespołów kontroli zakażeń szpitalnych;
- kwalifikacje członków komitetów i zespołów kontroli zakażeń szpitalnych;
- liczbę hospitalizacji oraz badań mikrobiologicznych przeprowadzonych w 2018 i 2019 roku;
- sposób monitorowania i rejestracji zakażeń szpitalnych i patogenów alarmowych;
- prowadzenie raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala;
- prowadzenie kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych;
- zapewnienie warunków ochrony przed zakażeniami;
- opracowanie i aktualizację procedur profilaktyki zakażeń;
- prowadzenie szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych;
- podejmowanie działań p/epidemicznych w przypadkach podejrzeń/potwierdzeń zakażeń u pacjentów hospitalizowanych;
- prowadzenie rejestru poekspozycyjnego.

Kontrole potwierdziły, że:

- komitety i zespoły kontroli zakażeń szpitalnych zostały powołane formalnie, a ich członkowie posiadają kwalifikacje zgodne z obowiązującymi przepisami;
- w szpitalach wdrożono indywidualne karty rejestracji drobnoustroju alarmowego oraz zakażenia szpitalnego;

- prowadzone są rejestry ekspozycji na krew lub inny potencjalnie zakaźny materiał;
- monitoring zakażeń odbywa się w sposób aktywny we wszystkich placówkach szpitalnych / *codzienny przegląd wyników badań mikrobiologicznych, kart monitorowania; monitorowanie zakażeń miejsca operowanego; ocena wykonania profilaktyki około-operacyjnej; analiza antybiotykoterapii; nadzór nad pacjentem z III grupy wysokiego ryzyka zakażenia - ocenianego przy przyjęciu do szpitala /;*
- pracownicy na bieżąco podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych i wewnętrznych organizowanych głównie przez Komitety i Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych;
- zespoły kontroli zakażeń szpitalnych prowadzą i dokumentują kontrole wewnętrzne w zakresie:
 - monitorowania czynników alarmowych i zakażeń związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
 - oceny ryzyka wystąpienia zakażenia szpitalnego,
 - poprawności i skuteczności procedur sanitarnych,
 - stosowania środków ochrony indywidualnej i zbiorowej,
 - wykonywania badań laboratoryjnych i analizy lokalnej sytuacji epidemiologicznej.

ANALIZA NARAŻENIA PERSONELU MEDYCZNEGO NA MATERIAŁ BIOLOGICZNY

Osoby wykonujące zawód medyczny są narażone na działanie szkodliwych czynników biologicznych.

Najbardziej narażone na ww. ekspozycje są grupy zawodowe tj.:

- pielęgniarki + lekarze + stomatolodzy+ położne + pracownicy służb ratowniczych,
- pracownicy: laboratorium + stacji dializ+ sterylizatorni + prosektoriów,
- osoby sprzątające w placówkach służby zdrowia.

Materiałem zakaźnym może być: krew, wydzieliny, wydaliny, tkanki i płyny ustrojowe pacjenta.

Kontakt z materiałem biologicznym w miejscu pracy może stać się przyczyną zakażeń i chorób zakaźnych, a w konsekwencji prowadzić do wystąpienia choroby zawodowej.

Poniższa tabela przedstawia narażenie na materiał zakaźny personelu placówek lecznictwa zamkniętego w okresie: 2013 – 2019.

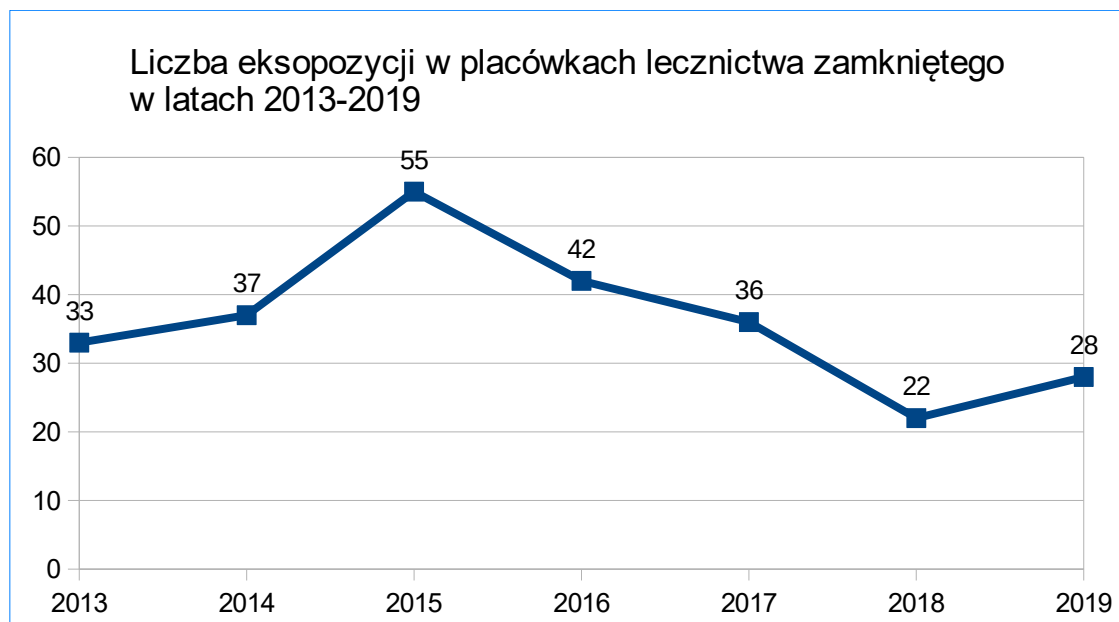
Ekspozycje na materiał biologiczny w okresie: 2013-2019

Nazwa Szpitala	Ilość ekspozycji na potencjalnie zakaźny materiał biologiczny /zakłucia, skaleczenia i inne/						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5	24	26	41	25	27	14	16
Centrum Pediatrii	5	6	6	6	4	4	5
Sosnowiecki Szpital Miejski obiekt ul. Szpitalna 1	1	1	6	7	0	4	3
Sosnowiecki Szpital Miejski obiekt ul. Zegadłowicza 3	2	2	2	2	1	0	3
Sosnowieckie Centrum Kardiologii	1	2	0	2	4	1	1
SUMA	33	37	55	42	36	23	28

Jak wynika z przedstawionych danych :

- ogólna liczba ekspozycji w obiektach lecznictwa zamkniętego wzrastała do 2015 roku, natomiast od 2016 roku sukcesywnie zmniejsza się.

Poniższy wykres przedstawia zmiany liczby zarejestrowanych ekspozycji na potencjalnie zakaźny materiał biologiczny w placówkach lecznictwa zamkniętego.

We wszystkich placówkach lecznictwa zamkniętego potwierdzono opracowanie i wdrożenie procedur postępowania po ekspozycji zawodowej na materiał potencjalnie zakaźny.

Najważniejsze sposoby ograniczenia zakażeń w trakcie wykonywania czynności zawodowych stanowi przestrzeganie procedur postępowania poekspozycyjnego + szkolenie personelu .

Integralną składową kompleksowego postępowania zapobiegawczego stanowi również szczepienie pracowników lecznictwa zamkniętego przeciwko HBV.

Wnioski dotyczące placówek lecznictwa zamkniętego:

- warunki udzielania świadczeń medycznych w szpitalach ulegają stopniowej i systematycznej poprawie poprzez wykonywane prace remontowe /modernizacyjne;
- stwierdzone nieprawidłowości wskazują konieczność ciągłego doskonalenia w zakresie wdrażania i nadzoru nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym;
- tendencja spadkowa liczby rejestrowanych ekspozycji zawodowych na materiał potencjalnie zakaźny świadczy o rosnącej świadomości personelu zatrudnionego w podmiotach leczniczych oraz potwierdza prawidłowe wdrożenie i nadzorowanie procedur związanych z ryzykiem wystąpienia zakłuć/zranień.

4.2 LECZNICTWO OTWARTE

LECZNICTWO AMBULATORYJNE

Na terenie Sosnowca nadzorem epidemiologicznym objętych jest **137 placówek lecznictwa otwartego:**

- 10 placówek publicznych
- 127 placówek niepublicznych

W 2019 roku w 117 placówkach lecznictwa otwartego przeprowadzono 169 inspekcji / 159 sanitarnych + 8 sprawdzających + 2 interwencyjne /.

Podczas inspekcji szczególną uwagę zwracano na:

- warunki sanitarno – higieniczne oraz techniczne obiektów;
- opracowanie, wdrożenie oraz nadzór nad procedurami sanitarnymi w zakresie mycia i dezynfekcji skóry/ błon śluzowych oraz powierzchni pomieszczeń/urządzeń;
- prowadzenie sterylizacji, przechowywanie sterylnych wyrobów medycznych/ materiałów/ narzędzi medycznych;
- gospodarkę odpadami medycznymi;

- postępowanie z brudną i czystą bielizną;
- sprzątanie pomieszczeń;
- stosowanie środków ochrony osobistej;
- wykonawstwo szczepień ochronnych / z uwzględnieniem gospodarki szczepionkami oraz warunków transportu i przechowywania preparatów szczepionkowych /;
- prowadzenie kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych;
- realizację ustawy antytytoniowej.

W 7 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości:

Brak wdrożenia i nadzoru nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym w zakresie:

- higienicznego mycia rąk;
- dekontaminacji narzędzi:
 - uszkodzone pakiety papierowo-foliowe ze sprzętem medycznym,
 - pakiety bez widocznego oznakowania daty sterylizacji i ważności /o nieaktualnych datach ważności,
 - brak prowadzenia kontroli skuteczności sterylizacji przy użyciu wskaźników chemicznych,
 - nieoznakowany pojemnik z roztworem,
 - preparaty dezynfekcyjne o nieaktualnym terminie ważności;
- postępowania z odpadami medycznymi:
 - brak prawidłowego oznakowania identyfikującego na pojemnikach/workach na odpady medyczne,
 - niewłaściwy sposób przechowywania odpadów medycznych o kodzie 180103 / > 72 godzin + brak wydzielonego urządzenia chłodniczego zapewniającego temp. przechowywania < 10°C /;
- dezynfekcji powierzchni pomieszczeń i urządzeń:
 - uszkodzone/o niejednolitej powierzchni meble / nieskuteczne mycie i dezynfekcja /.

Niewłaściwy stan sanitarno-porządkowy obiektu:

- brak zachowania bieżącej czystości w obiekcie / brudne ściany; przechowywanie produktów spożywczych w zamrażalniku chłodziarki do przechowywania preparatów szczepionkowych /.

Brak zapewnienia bezpośredniego połączenia gabinetu badań ginekologicznych z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym, wyposażonym dodatkowo w bidet.

Nieprzestrzeganie procedury postępowania ze szczepionkami w wypadku awarii urządzenia chłodniczego.

Brak prowadzenia kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Wydano 6 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości + nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 1100zł.

OCENA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE ZAOPATRYWANIA W MATERIAŁY STERYLNE

Przeprowadzone kontrole wykazały, że:

- 57 placówek wykonuje sterylizację wyłącznie we własnym zakresie;
- 15 podmiotów zleca sterylizację jako usługę zewnętrzną;
- 3 placówki prowadzą sterylizację we własnym zakresie + zlecają sterylizację jako usługę zewnętrzną;
- 43 placówki stosują wyłącznie jednorazowy sprzęt i materiał sterylny.

Kontrole wewnętrzne skuteczności procesu sterylizacji prowadzone są na bieżąco:

- testami biologicznymi / *co miesiąc ÷ co 6 miesięcy* /;
- testami chemicznymi / *każdy wsad* /.

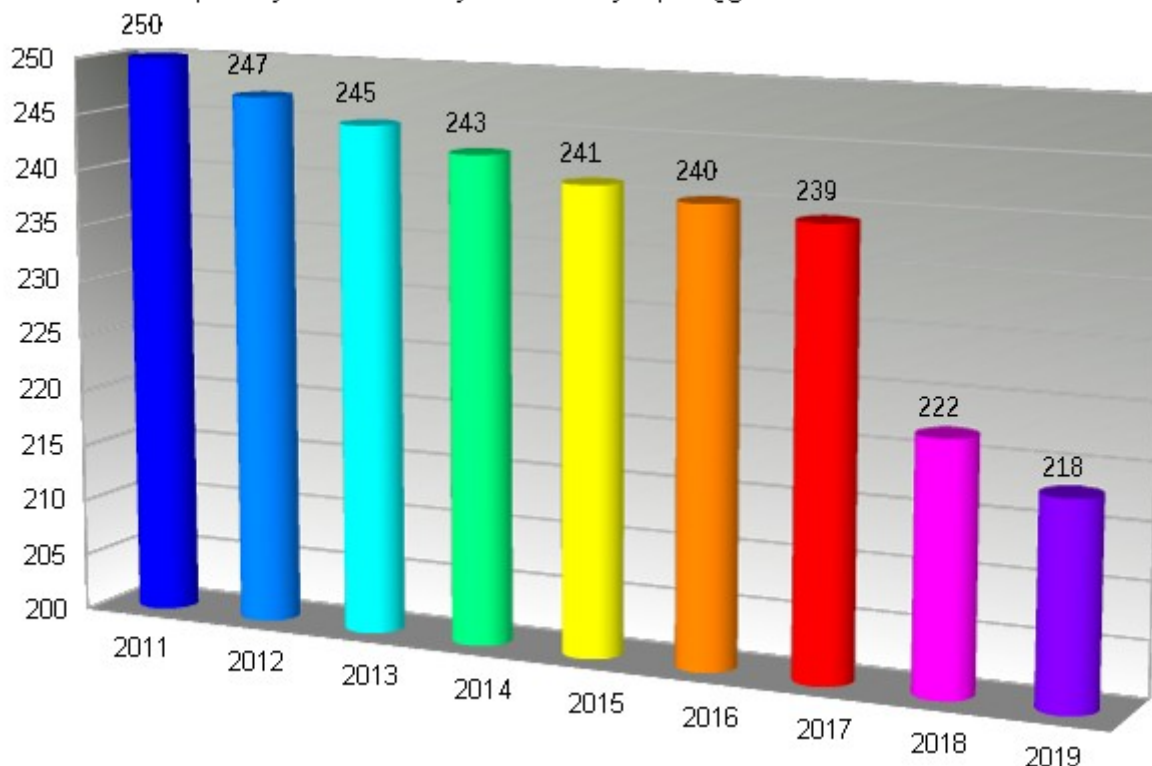
GABINETY PRAKTYK ZAWODOWYCH

W 2019 roku nadzorowano ogółem **218 podmiotów leczniczych o charakterze praktyk zawodowych.**

Liczba obiektów świadczących usługi medyczne w ramach praktyk zawodowych lekarzy i pielęgniarki sukcesywnie maleje od 2011 roku / *z poziomu 250 w 2011 roku* /.

Poniższy wykres przedstawia zmiany liczby praktyk zawodowych w ostatnich 9 latach.

Liczba praktyk zawodowych lekarzy i pielęgniarek w latach 2011-2019

W 2019 roku zlikwidowano 9 praktyk zawodowych. Objęto nadzorem 4 dodatkowe praktyki zawodowe oraz 1 nowo uruchomioną /wydano opinię sanitarną na wniosek strony /.

W 125 gabinetach praktyk zawodowych przeprowadzono 130 kontroli sanitarnych.

Podczas inspekcji zwracano uwagę na właściwe opracowanie/wdrożenie/nadzorowanie procedur sanitarnych w zakresie:

- mycia, dezynfekcji skóry i błon śluzowych (*właściwe wyposażenie stanowisk higienicznego mycia rąk, rodzaj oraz terminy ważności preparatów stosowanych do antyseptyki rąk i błon śluzowych*);
- mycia, dezynfekcji powierzchni pomieszczeń i urządzeń (*rodzaj oraz daty ważności stosowanych preparatów do dezynfekcji powierzchni sprzętu medycznego*);
- postępowania ze sprzętem medycznym i wyrobami medycznymi (*prawidłowe warunki przechowywania wyrobów medycznych/sprzętu medycznego sterylnego z uwzględnieniem ich dat ważności*);

- sterylizacji (zachowanie właściwych ciągów technologicznych w obrębie sterylizatorni gabinetowych, regularne prowadzenie wewnętrznych kontroli skuteczności sterylizacji przy użyciu wskaźników biologicznych i chemicznych);
- gospodarki odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem postępowania z odpadami medycznymi;
- prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych (potwierdzonej stosowną dokumentacją, z częstotliwością nie rzadziej niż co pół roku);
- realizacji ustawy antytytoniowej.

Wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego w 3 gabinetach:

- brak zapewnienia ciągu technologicznego/nieprawidłowo zorganizowany ciąg technologiczny w obrębie sterylizatorni gabinetowej (w 2 gabinetach)
Usunięto nieprawidłowości w 1 gabinecie - kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie decyzji. Termin realizacji decyzji nakazującej usunięcie nieprawidłowości w drugim gabinecie wyznaczono w 2020 roku ;
- brak zapewnienia bezpośredniego połączenia gabinetu z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym wyposażonym w bidet (w 1 gabinecie)
W związku z brakiem możliwości wykonania remontu i zapewnienia bezpośredniego połączenia gabinetu badań dolnego odcinka przewodu pokarmowego z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym / wyposażonym w bidet /, zmieniono profil działalności - ograniczono badania do górnego odcinka przewodu pokarmowego / PPIS w Sosnowcu wydał decyzję wygaszającą wszczęte postępowanie).

Wnioski dotyczące leczenia otwartego / leczenia ambulatoryjnego + praktyk zawodowych /:

Poprawa warunków udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach opieki ambulatoryjnej oraz w praktykach zawodowych realizowana jest poprzez:

- dostosowywanie gabinetów do zmieniających się przepisów prawa w zakresie wymogów sanitarnych (wykonywanie prac remontowych/modernizacyjnych zapewniających zachowanie prawidłowych ciągów technologicznych w obrębie sterylizatorni gabinetowych oraz bezpośrednie połączenia gabinetów badań ginekologicznych/urologicznych/badań dolnego odcinka przewodu pokarmowego z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym z bidetem);

- rezygnację z użytkowania sprzętu medycznego/wyrobów medycznych sterylnych wielokrotnego użytku, na rzecz jednorazowych (*poza praktykami stomatologicznymi*).

5. ZABIEGI DERATYZACYJNE

Akcje deratyzacyjne na terenie miasta przeprowadzane są cyklicznie z częstotliwością 2 x w ciągu roku / *w okresie wiosennym i jesiennym* /.

W ramach prowadzonych kontroli oceniano:

- szczuroszczelność budynków i pomieszczeń;
- składowanie odpadów oraz usuwanie potencjalnych źródeł bytowania dla gryzoni;
- zachowanie środków ostrożności podczas prowadzenia zabiegów deratyzacyjnych;
- informowanie lokatorów o trwających działaniach/przeprowadzanych zabiegach.

Kontrole potwierdziły prawidłowość podejmowanych działań przez właścicieli/administratorów/zarządców nieruchomości/obiektów oraz brak obecności gryzoni.

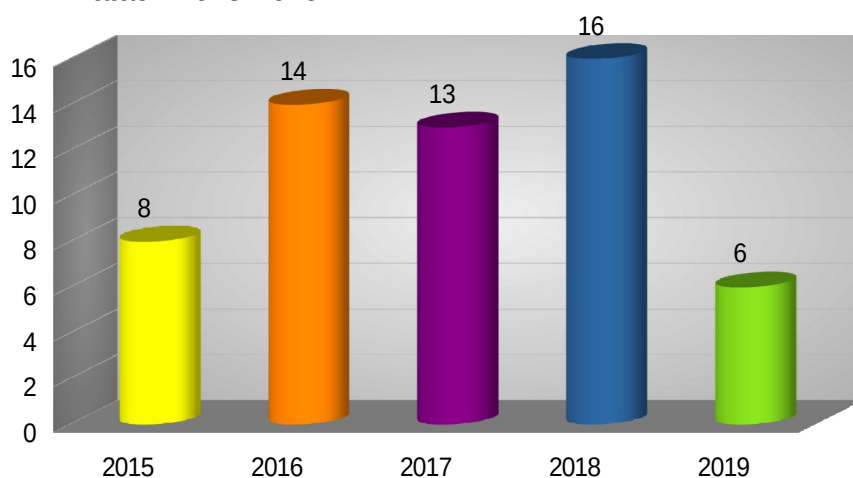
W 2019 roku **zgłoszono 6 interwencji (w tym 1 uzasadniona) dotyczących bytowania gryzoni** / *spadek o 10 interwencji w stosunku do 2018 roku* /.

Przeprowadzono ogółem 7 kontroli / *w tym 1 kontrola sprawdzająca* /.

Kontrola kwestionowana wykazała występowanie szczurów na terenie nieruchomości.

W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną nakazującą przeprowadzenie skutecznych zabiegów deratyzacyjnych.

Liczba zgłoszonych interwencji w zakresie występowania gryzoni w latach 2015-2019

Kontrola sprawdzająca potwierdziła podjęcie właściwych działań i zlikwidowanie występującej nieprawidłowości.

II. HIGIENA ŻYWIENIA, ŻYWNOŚCI I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Realizacja założeń prawa żywnościowego gwarantuje zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia i życia ludzi oraz ochrony interesów konsumentów. Żywność, materiały i wyroby do kontaktu z żywnością oraz kosmetyki znajdujące się w obrocie muszą być bezpieczne. Ustawodawca ogólnie wskazuje, że bezpieczeństwo żywności stanowi ogół warunków, które muszą być spełniane i działań, a także które muszą być podejmowane na wszystkich etapach produkcji lub obrotu żywnością w celu zapewnienia zdrowia i życia człowieka. Oznacza to, że czynniki, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia człowieka w produktach nie występują, lub występują w dopuszczalnej, bezpiecznej ilości.

Zadaniem przedsiębiorcy jest zagwarantowanie, by żywność nie zagrażała zdrowiu i życiu ludzi. W związku z tym bezpieczeństwo żywności można określić jako konieczną jej cechę, którą producent musi zapewnić. W tym celu ustawodawca reguluje to zagadnienie w przepisach prawa żywnościowego, a ich nieprzestrzeganie obwarowane jest różnymi sankcjami – administracyjnymi i karnymi, nakładanymi przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Tak więc nadzór nad produkcją i obrotem żywnością, materiałami do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami opiera się na dwóch systemach kontroli:

- zewnętrznej / *niezależnej od podmiotu* / sprawowanej przez organy urzędowej kontroli żywności;
- wewnętrznej prowadzonej w zakładzie / *zależnej od podmiotu* /, bazującej na Dobrej Praktyce Higienicznej, Dobrej Praktyce Produkcyjnej i zasadach systemu HACCP - realizowanych w celu zapewnienia zgodności produktów z wymogami prawa, właściwymi dla działalności prowadzonej przez podmioty.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w trakcie urzędowych kontroli sprawdza, czy stworzone przez przedsiębiorców procedury są prawidłowo wypełniane a prawo żywnościowe przestrzegane.

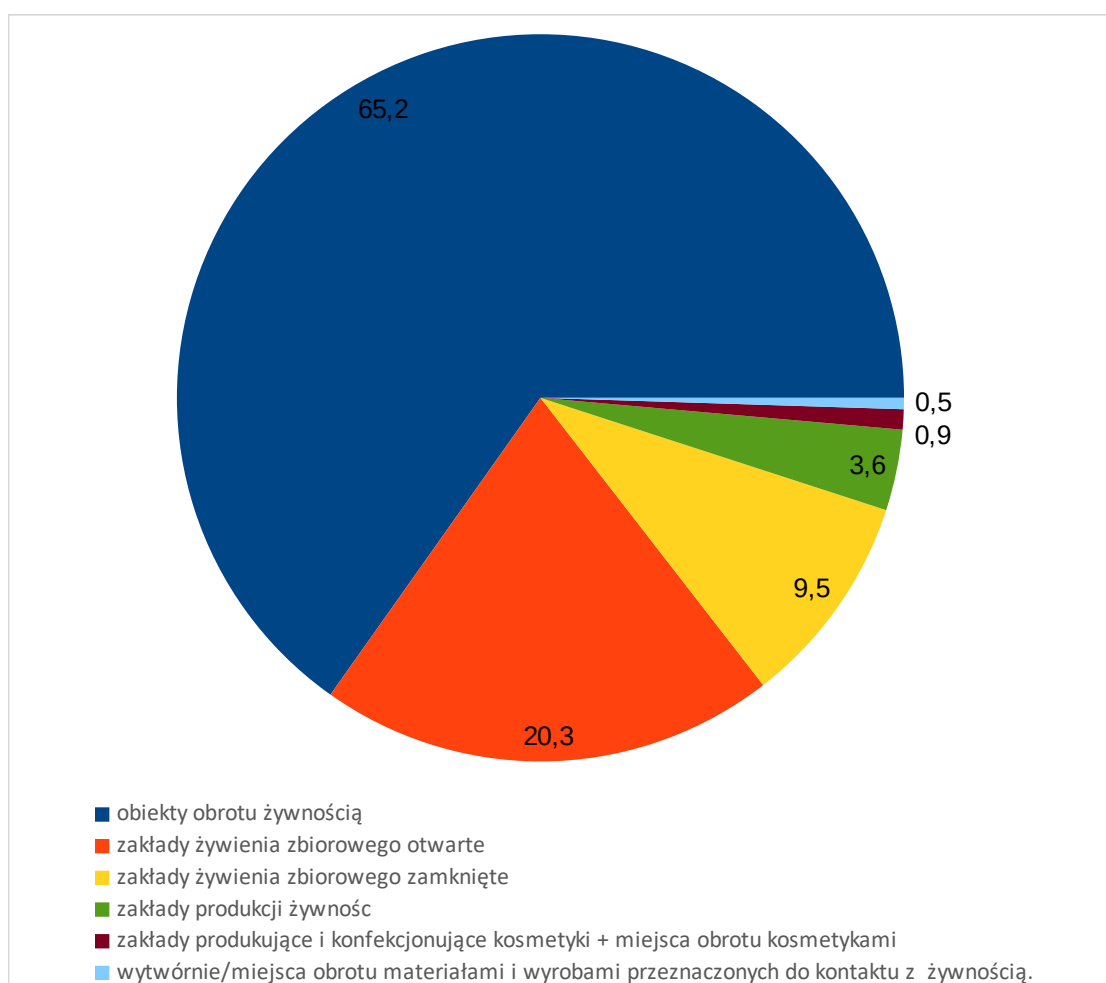
Działania kontrolne prowadzone są w następujących grupach obiektów:

- produkcji żywności,
- obrotu żywnością,
- żywienia zbiorowego,
- wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością,
- miejscach produkcji i obrotu kosmetykami.

W 2019 roku nadzorem objęto ogółem **1721 obiektów** prowadzących działalność związaną z:

- 65,2% - obrotem żywnością ,
- 20,3% - żywieniem zbiorowym otwartym,
- 9,5% - żywieniem zbiorowym zamkniętym,
- 3,6% - produkcją żywności,
- 0,9% - produkcją i konfekcjonowaniem kosmetyków oraz ich obrotem,
- 0,5% - obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

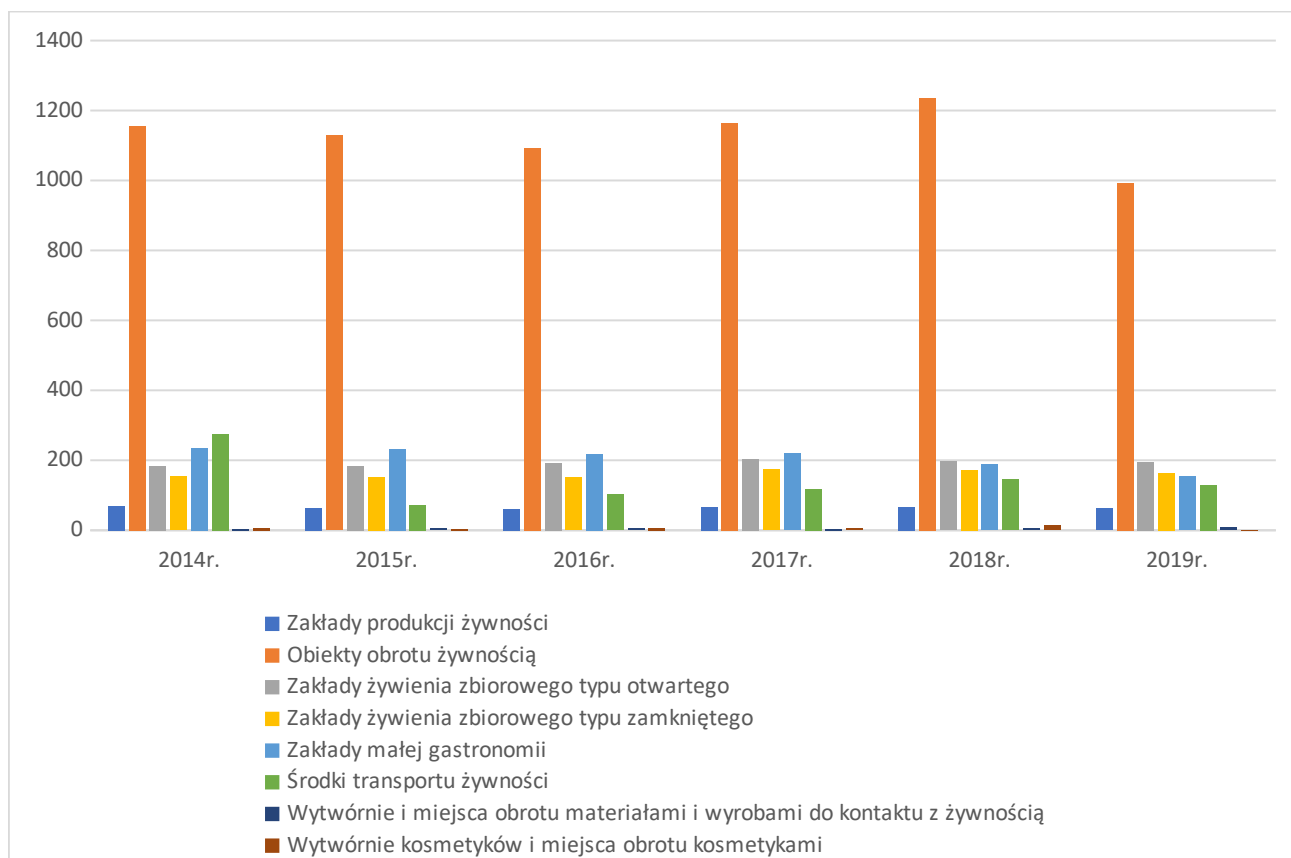
Obiekty nadzorowane przez PPIS w Sosnowcu w 2019 roku

Liczba obiektów nadzorowanych przez PPIS w Sosnowcu w okresie: 2014 – 2019.

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów					
	2014r.	2015 r.	2016 r.	2017r.	2018r.	2019r.
Ilość ogólna obiektów	2083	1840	1826	1956	1877	1721
Zakłady produkcji żywności	70	63	61	66	66	62
Obiekty obrotu żywnością	1155	1129	1092	1165	1235	993
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	184	184	192	204	197	196
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	154	152	151	174	172	164
Zakłady małej gastronomii	235	232	218	220	188	154
Środki transportu żywności	276	72	102	118	145	129
Wytwórnice i miejsca obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	3	5	5	4	5	8
Wytwórnice kosmetyków i miejsca obrotu kosmetykami	6	4	7	5	14	15

Obiekty nadzorowane przez PPIS w Sosnowcu w okresie: 2014 - 2019.

Analiza porównawcza ilości nadzorowanych obiektów pozwala stwierdzić, że:

- kolejny rok obserwujemy spadek ogólnej ilości nadzorowanych obiektów / zarejestrowano spadek ilości ogólnej o 156 obiektów w stosunku do ubiegłego roku /,
- największe obniżenie ilości nadzorowanych obiektów zaobserwowano w obiektach obrotu żywnością
- zahamowana została dotychczasowa tendencja wzrostowa ilości nadzorowanych:
 - obiektów obrotu żywnością / spadek o 242 obiekty w stosunku do roku ubiegłego /
 - środków transportu / spadek o 16 obiektów w stosunku do roku ubiegłego /,
- nadal utrzymuje się tendencja spadkowa ilości obiektów z grupy tzw. "małej gastronomii" / rejestrowana od 2014 roku /,
- w grupie materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością zarejestrowano wzrost o ~ 60%.

Zmiany ilości nadzorowanych obiektów w 2019 roku w porównaniu z 2018 rokiem odnotowano w:

- obrocie żywnością / spadek o 242 obiekty /,
- małej gastronomii / spadek o 34 obiekty /,
- środkach transportu / spadek o 16 środków transportu /,
- żywnieniu zbiorowym typu zamkniętego / spadek o 8 obiektów /,
- produkcji żywności / spadek o 4 obiekty /,
- wytwórniach i obrocie materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością / wzrost o 4 obiekty /.

Największe zmiany zaobserwowano w grupie obiektów obrotu żywnością.

Znaczny spadek ilości sklepów spowodowany jest:

- silną konkurencją dużych sieci dyskontów i marketów oferujących towar w niższych cenach, co zmusza właścicieli do redukcji ilości towaru o wysokiej jakości i stopniowej likwidacji małych sklepów;
- zakazem handlu w niedzielę, który również zmusza do likwidacji sklepów bazujących głównie na sprzedaży alkoholu w weekendy;
- zmiana mentalności i demografii – młodsze generacje opanowały robienie zakupów przez internet, założyciele niedużych sklepów z lat 90 przechodzą na emeryturę.

Obserwowany ciągły spadek ilości nadzorowanych obiektów tzw. małej gastronomii świadczy o coraz większej świadomości społeczeństwa na temat oferowanej tam żywności / posiada wysoką wartość kaloryczną – zawiera dużą ilość tłuszczu i węglowodanów, przy równoczesnym niedoborze cennych dla organizmu substancji takich jak: błonnik, witaminy czy składniki mineralne / i przedkładaniu jakości spożywanych posiłków nad wygodę i ewentualnie zaoszczędzony czas.

Przeciwnicy tego typu odżywiania uważają, że regularne spożywanie produktów oferowanych przez tego typu obiekty prowadzi do chorób cywilizacyjnych takich jak: otyłość, choroby nowotworowe, miażdżyca, choroby serca i wątroby.

W 2019 roku przeprowadzono ogółem:

- **1354 kontrole sanitarne w 867 obiektach żywnościowych** / ~ 51% ogółu nadzorowanych obiektów /,
- **1 kontrolę w wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,**
- **3 kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością** / 29% ogółu nadzorowanych obiektów /,
- **6 kontroli w obiektach obrotu kosmetykami** / 50% ogółu nadzorowanych obiektów związanych z kosmetykami /,
- **2 kontrole w zakładzie produkującym kosmetyki** / 33% ogółu nadzorowanych obiektów /.

Wydano **161 decyzji administracyjnych** nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości / wzrost o 25 decyzji w stosunku do 2018 roku / oraz nałożono ogółem **90 mandatów karnych na łączną kwotę 19000 zł** / spadek o 12 mandatów w porównaniu z 2018 rokiem /.

Do badań laboratoryjnych wykonywanych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobrano 532 próbki:

- 515 próbek żywności,
- 7 próbek przedmiotów użytku,
- 5 próbki kosmetyków,
- 5 próbek posiłków / obiady w żłobku, przedszkolu i zakładzie usług cateringowych /,
- 0 próbek wymazów sanitarnych.

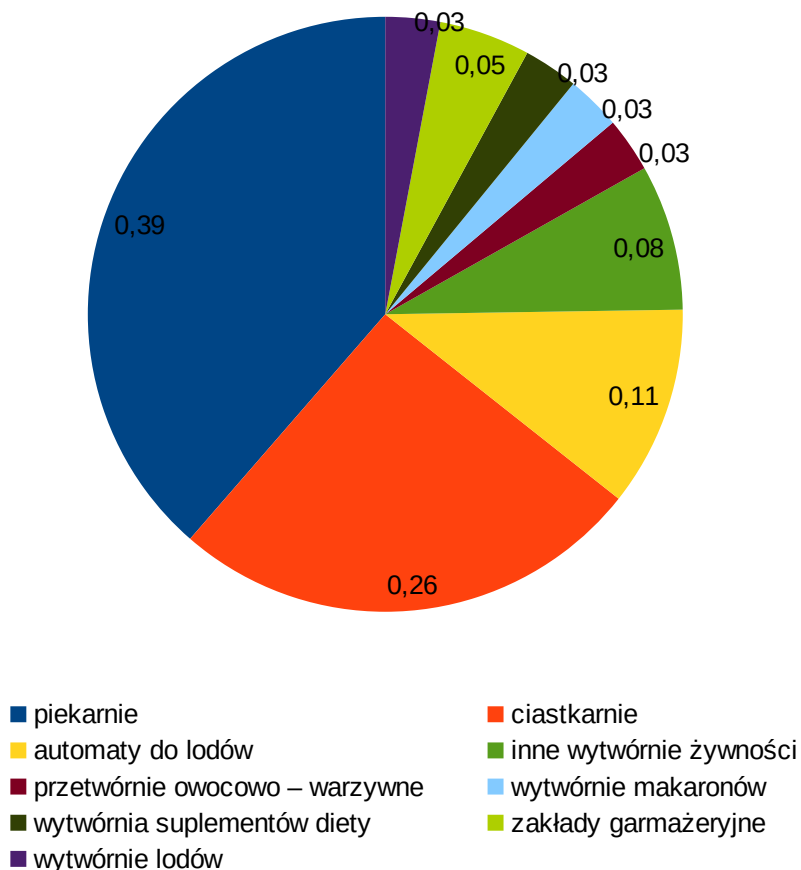
1. ZAKŁADY PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOCIĄ

1.1. ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOCI

- Piekarnie / 39% /
- Ciastkarnie / 26% /
- Automaty do lodów / 11% /
- Inne wytwórnie żywności / 8% /
- Zakłady garmażeryjne / 5% /
- Przetwórnice owocowo – warzywne / 3% /
- Wytwórnice lodów / 3% /

- Wytwórnia suplementów diety / 3% /
- Wytwórnie makaronów / 2% /.

ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOSCI

Kontrole urzędowe polegają na ocenie:

- zgodności stanu faktycznego z prawem żywnościowym
- skuteczności systemów bezpieczeństwa wdrożonych przez przedsiębiorców.

W 2019 roku skontrolowano 47 obiektów produkcji żywności / ~ 76% z 62 nadzorowanych / i żadnego nie oceniono negatywnie.

Stwierdzone nieprawidłowości:

- zły stan techniczny / *zawilgocone, brudne lub uszkodzone: ściany, sufity, posadzki, futryny oraz wyposażenie /,*
- nieprawidłowy stan sanitarno-porządkowy,
- brak prowadzonych zapisów dokumentacji HACCP.

Wydano 27 decyzji administracyjnych oraz nałożono 8 mandatów karnych / podobnie w 2018 r. w którym wydano 26 decyzji administracyjnych oraz nałożono 8 mandatów karnych /.

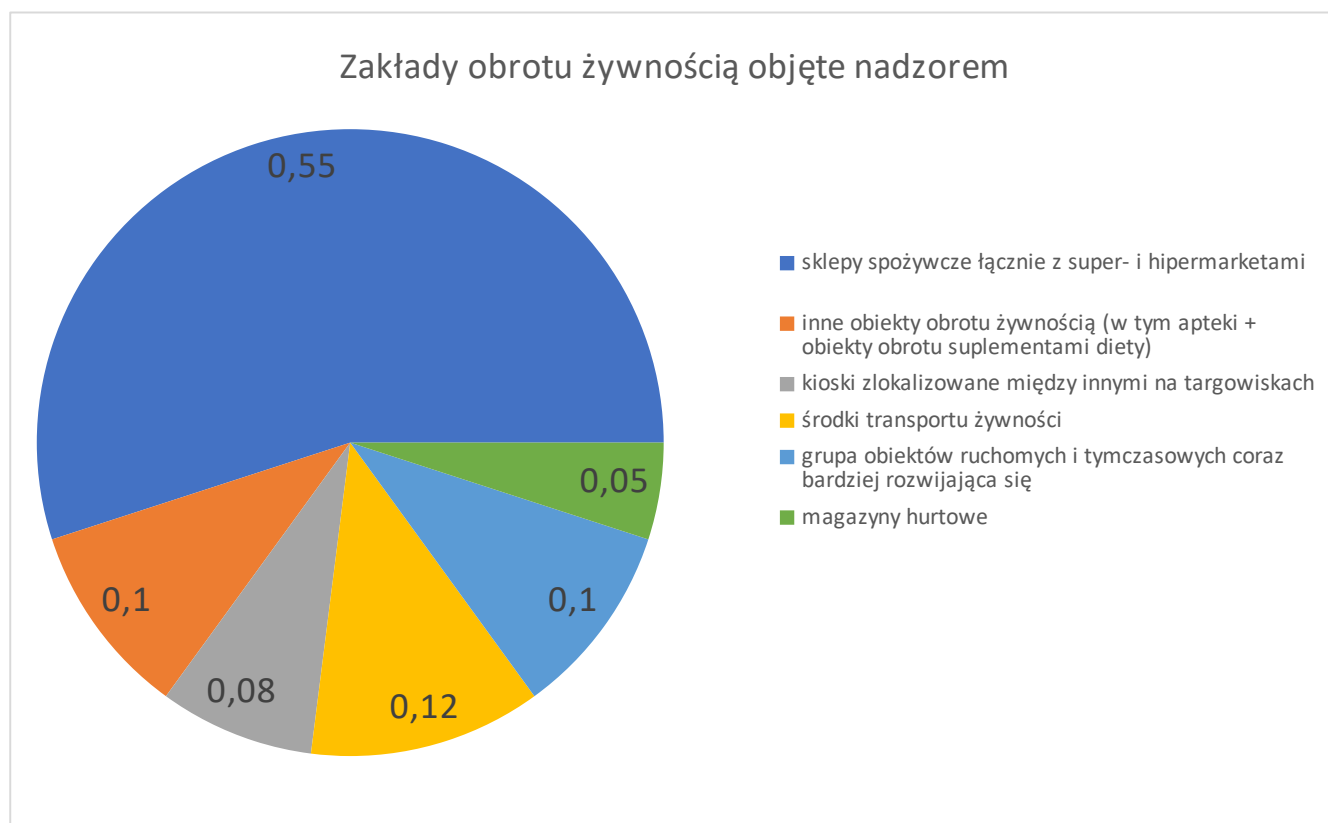
Pomimo coraz większej świadomości przedsiębiorców tej branży ciągle jednak stwierdzany jest brak zapewnienia właściwych warunków sanitarnych w celu skutecznej eliminacji i przeciwdziałania występowania ewentualnych zagrożeń. Wpływ na to ma również znaczący deficyt sumiennych pracowników wykonujących podstawowe zadania.

W zakładach produkcji żywności ogółem pobrano 112 próbek żywności do badań / mikrobiologicznych, fizykochemicznych oraz w zakresie zanieczyszczeń biologicznych / z których zdyskwalifikowano 2 próbki / ~ 1,8 % przebadanych /.

1.2. OBIEKTY OBROTU ŻYWNOSCIĄ

Najliczniejsza grupa / 1122 obiektów /:

- sklepy spożywcze łącznie z super- i hipermarketami / 55% /,
- inne obiekty obrotu żywnością (np. obiekty obrotu suplementami diety, apteki) / 10% /,
- kioski (np. zlokalizowane na targowiskach, sklepiki szkolne) / 8% /,
- środki transportu żywności / 12% /,
- grupa obiektów ruchomych i tymczasowych / 10% /,
- magazyny hurtowe / 5% /.

Obowiązkiem wszystkich podmiotów działających w zakresie obrotu żywnością jest zagwarantowanie odpowiednich standardów higieniczno-sanitarnych. Nie zawsze jednak warunek ten jest spełniany czego dowodem są liczne uchybienia stwierdzane podczas przeprowadzanych kontroli.

Stan sanitarny w/w obiektów oceniany jest zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2019 roku skontrolowano 518 obiektów obrotu żywnością / ~46 % nadzorowanych / i żadnego nie oceniono negatywnie.

Stwierdzone nieprawidłowości:

- zniszczony sprzęt pomocniczy i wyposażenie / *szafki, regały, podesty, blaty, elementy urządzeń chłodniczych* /,
- zawilgocone/brudne ściany, sufity, uszkodzone posadzki/drzwi,
- brak bieżących zapisów w dokumentacji kontroli wewnętrznej / *zgodnie z GHP* /,
- brak segregacji artykułów spożywczych,
- sprzedaż przeterminowanych artykułów spożywczych,
- nieprawidłowy bieżący stan sanitarno-porządkowy obiektów,
- niewłaściwa gospodarka odpadami,
- brak do wglądu orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Ogółem wydano 120 decyzji administracyjnych oraz nałożono 63 mandaty karne / w porównaniu z 2018 r. zwiększona o 16 ilość wydanych decyzji i prawie nie zmieniona ilość nałożonych mandatów /.

Wzrost ilości nałożonych decyzji świadczy o pogorszeniu stanu sanitarno-technicznego w w/w obiektach.

W 2019 roku w obiektach obrotu żywnością do badań pobrano:

- **383 próbki żywności**
- **7 próbek przedmiotów użytku**
- **5 próbek kosmetyków**

- z których zakwestionowano 10 próbek / ~ 2,6 % przebadanych /.

Potencjalna możliwość wystąpienia zagrożeń o charakterze populacyjnym sprawia, że obiekty tej grupy są pod wzmożonym nadzorem:

- **występowanie afrykańskiego pomoru świń** - sprawdzanie czy wprowadzana jest do obrotu dziczyzna, sprawdzanie pochodzenia mięsa/produktów mięsnych oraz gospodarki odpadami w:
- kioskach prowadzących działalność związaną z wprowadzaniem do obrotu mięsa i wyrobów z mięsa / **6 kontroli** /,

- sklepach spożywczych i magazynach hurtowych / **92 kontrole** /,
- zakładach żywienia zbiorowego / **91 kontroli** /. **Nie stwierdzono nieprawidłowości.**

- **alergeny w żywności** – sprawdzanie wymagań w zakresie informowania konsumentów o składzie żywności nieopakowanej, w tym o obecności alergenów w;
 - piekarniach / **14 kontroli** /,
 - ciastkarniach / **9 kontroli** /,
 - obiektach obrotu żywnością / **185 kontroli** /,
 - zakładach żywienia zbiorowego / **174 kontrole** /.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości zobowiązywano przedsiębiorcę do opracowania dokumentacji z wykazem składników i alergenów.

- **kontrola obrotu produktów bezglutenowych** - w trakcie bieżących kontroli sprawdzano i oceniano ich znakowanie. Ponadto pobrano 2 próbki produktów bezglutenowych + 1 próbkę posiłku bezglutenowego do badania w kierunku zawartości glutenu. **Żadna próbka nie była kwestionowana.**

TARGOWISKA, HANDEL OBNOŚNY I OBWOŹNY

W 2019 roku na terenie Sosnowca / *podobnie jak w ciągu ostatnich kilku lat* / nie zarejestrowano prowadzenia handlu w systemie obnośnym i obwoźnym.

Kioski i stragany, prowadzące działalność związaną z obrotem żywnością podlegają ciągłym modernizacjom.

W wyniku kontroli 16 kiosków na targowiskach wydano 3 decyzje administracyjne.

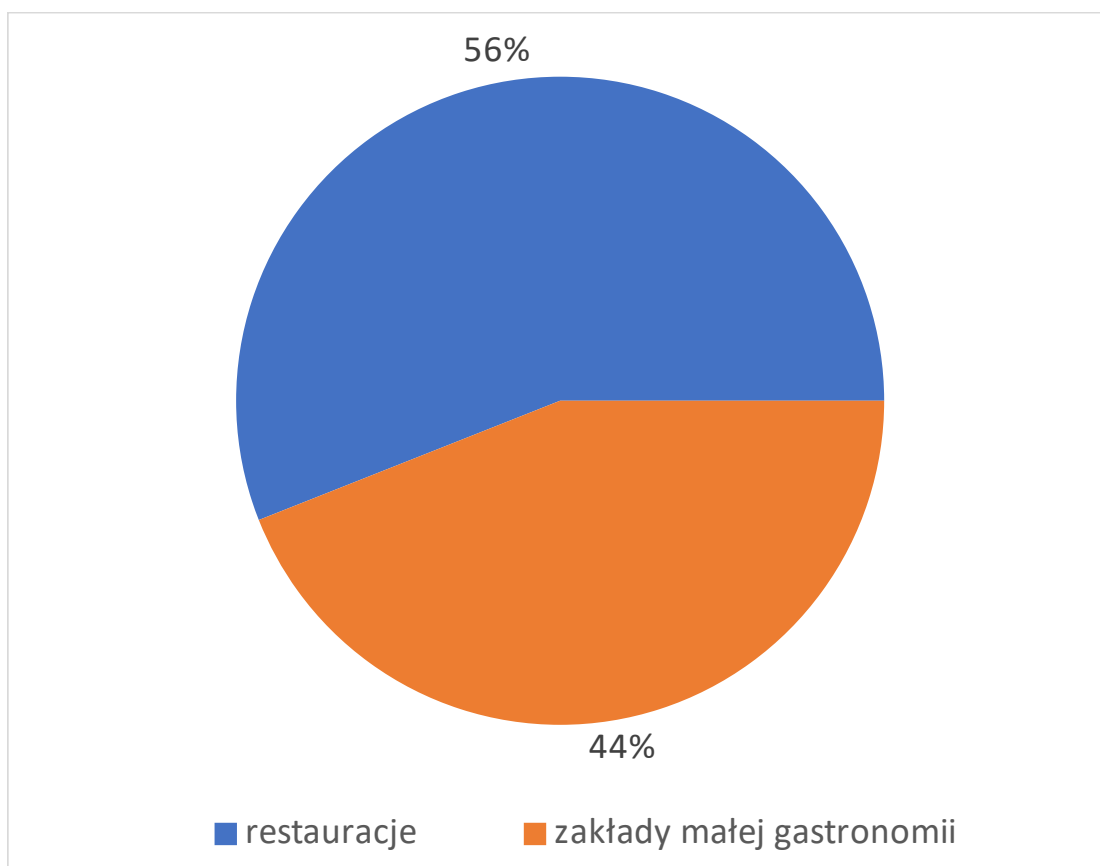
Powyższe potwierdza świadomość o bezpieczeństwie żywności przedsiębiorców decydujących się na prowadzenie tego typu działalności.

1.3. ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO OTWARTEGO

Do 350 nadzorowanych zakładów żywienia zbiorowego należy:

- **196 restauracji** / 56% /,
- **154 zakłady małej gastronomii** / 44% /, w tym głównie:
 - 62 pijalnie piwa / 40% /
 - 58 zakładów typu fast food / 38% /.

Zakłady żywienia zbiorowego otwartego objęte nadzorem

Konieczność sprawowania stałego nadzoru nad tego typu obiektami wynika z dużego zainteresowania konsumentów korzystaniem z tej formy żywienia i zapewnieniem im odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa.

W 2019 roku skontrolowano ogółem 190 zakładów żywienia zbiorowego otwartego / 54% nadzorowanych /- z których żadnego nie oceniono negatywnie.

Stwierdzone nieprawidłowości:

- brak prawidłowej segregacji w urządzeniach chłodniczych / surowców, półproduktów oraz produktów gotowych /,
- brudne, zniszczone ściany oraz sufity,
- uszkodzony sprzęt oraz elementy wyposażenia,
- brak bieżącej ciepłej wody / awaria podgrzewaczy /,
- brak do wglądu zapisów GHP / HACCP oraz orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych.

W 2019 roku wydano 49 decyzji administracyjnych /o 13 więcej niż w 2018 r. / oraz nałożono 17 mandatów karnych / o 6 mniej niż w 2018 roku /.

Powyższe świadczy o pogorszeniu warunków sanitarno- technicznych.

W 2019r. w tej grupie pobrano do badań 30 próbek żywnościowych - **żadnej nie zakwestionowano.**

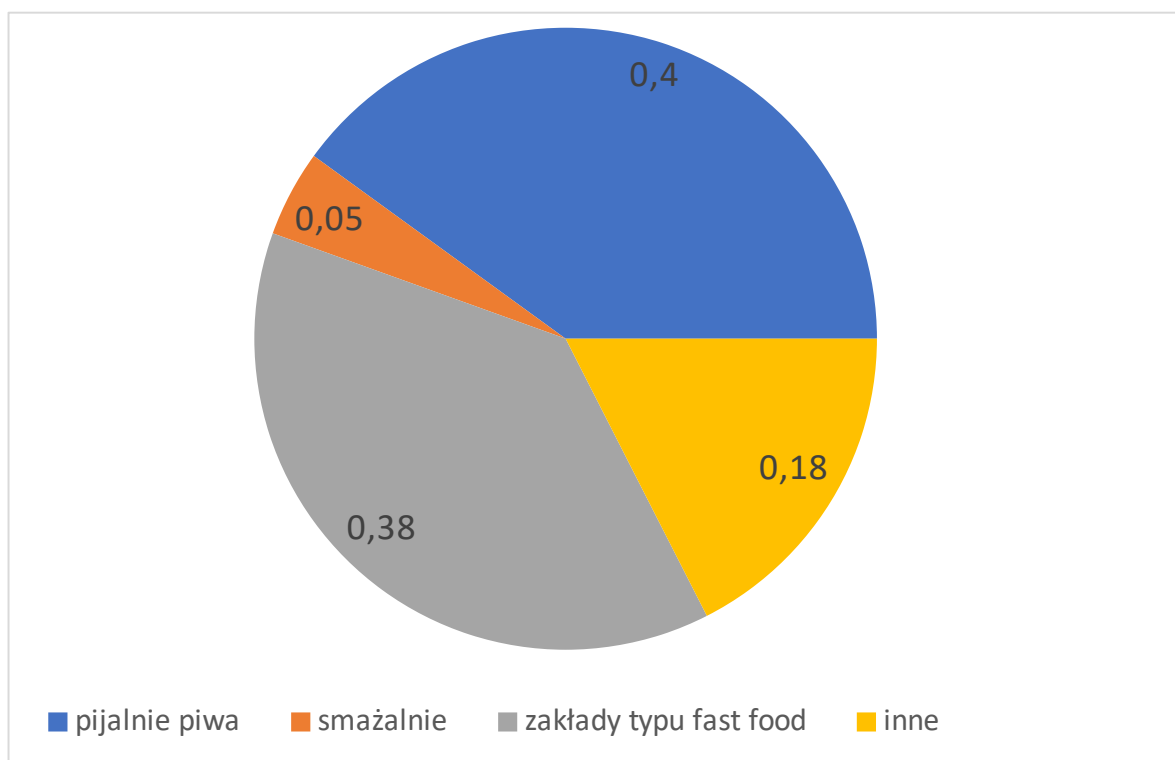
MAŁA GASTRONOMIA

W 2019 roku liczba zakładów typu „mała gastronomia” zmalała ze 188 / w 2018 roku / do 154 zakładów.

Do ww grupy zakładów należało :

- 62 pijalnie piwa / 40% /;
- 58 zakładów typu fast food / 38% /;
- 7 smażalni / 4,5% /;
- 27 innych / 17,5% /.

Zakłady żywienia zbiorowego otwartego typu „mała gastronomia”

Stwierdzone nieprawidłowości:

- niewłaściwy stan techniczny / *brudne ściany / sufity / wyposażenie,*
- brak do wglądu orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych.

W 2019 roku wydano 17 decyzji administracyjnych / o 8 więcej w stosunku do 2018 roku / oraz nałożono 7 mandatów karnych / o 1 więcej w stosunku do 2018 roku /.

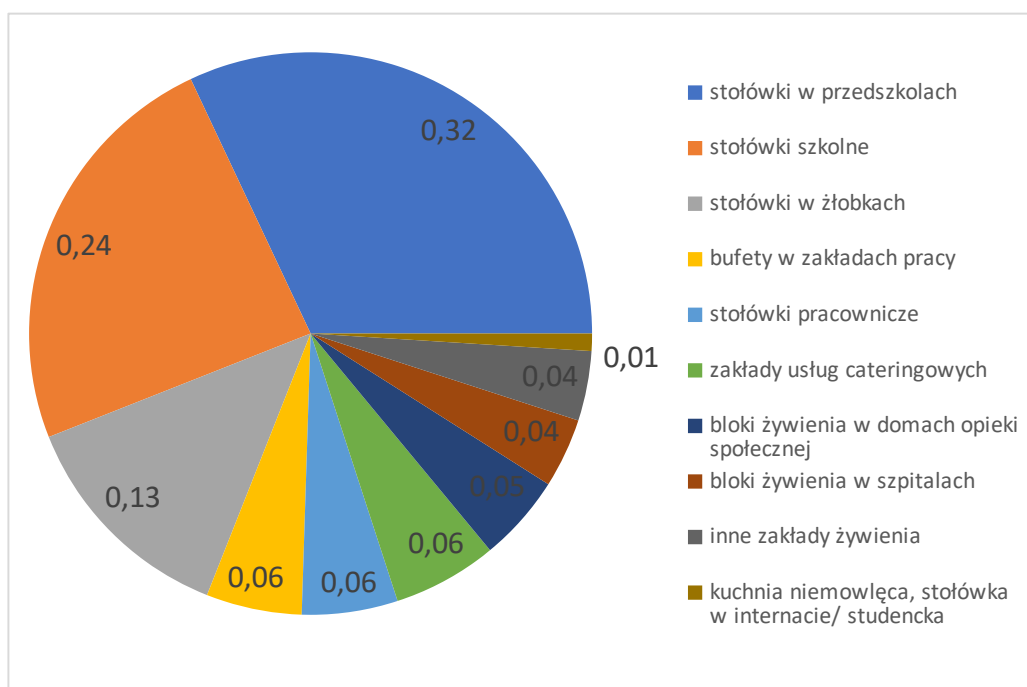
Powyższe świadczy o pogorszeniu warunków sanitarno- technicznych.

1.4. ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO ZAMKNIĘTEGO

Do grupy 164 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego należą:

- **stołówki w:**
 - przedszkolach / 32 % /,
 - szkołach / 24 % /,
 - żłobkach / 13 % /,
 - zakładach pracy / 5,5 % /,
- bufety w zakładach pracy / 5,5 % /,
- zakłady usług cateringowych / 6 % /,
- **bloki żywienia w:**
 - domach opieki społecznej / 5 % /,
 - szpitalach / 4 % /,
- inne zakłady żywienia / 4 % /,
- kuchnia niemowlęca / 1 % /.

Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego objęte nadzorem.

Wzmógł nadzór nad tego typu obiektami wynika z konieczności zapewnienia prawidłowych warunków higienicznych przy przygotowaniu posiłków dla żywionych w nich osób / *małe dzieci, osoby starsze, chorzy* /. W większości obiektów posiłki przygotowywane są od surowca, ale w niektórych żywienia prowadzone jest w formie cateringu.

Instytut Żywności i Żywienia to główna jednostka badawczo-rozwojowa, która opracowuje publikacje dotyczące prawidłowego odżywiania oraz normy żywienia dla różnych grup ludności w Polsce.

W 2019r. teoretycznie przeanalizowano 56 zestawień dekadowych, w tym 35 / 16 żłobków + 12 przedszkoli + 6 szkół + 1 zakład usług cateringowych / przeanalizowano w oparciu o program WIKT PRO służący do orientacyjnej oceny realizacji obowiązujących norm żywienia dla danej grupy wiekowej, które są zgodne z opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia normami dla populacji polskiej, z czego 25 zestawień / 71,4%/ wykazało nieprawidłowości w zakresie przekroczenia lub braku realizacji normy na:

- właściwą podaż energii,
- zawartość białka, tłuszczu i węglowodanów, wapnia, żelaza, witaminy C.

Kwestie dotyczące wymagań jakie powinny spełniać środki spożywcze oferowane w sklepikach szkolnych jak i przygotowywane w ramach żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty reguluje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r.

W 2019 roku dokonano oceny sposobu żywienia, zgodnie z w/w rozporządzeniem w 37 obiektach żywienia zbiorowego zamkniętego: 17 szkołach + 20 przedszkolach / w tym 5 żywionych w formie cateringu / z czego w 3 przedszkolach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące podawania mleka i produktów mlecznych oraz owoców i warzyw, podaży artykułów spożywczych z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych, podawania produktów smażonych częściej niż 2 razy w tygodniu.

W sklepikach szkolnych przeprowadzono 7 kontroli w zakresie spełnienia wymagań rozporządzenia MZ. W 4 przypadkach stwierdzono niezgodności i wystosowano wnioski o ukaranie do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Teoretyczne oceny jadłospisów w jednostkach systemu oświaty wykazały, że większość placówek dostosowało się do wymogów zawartych w w/w rozporządzeniu.

W 2019 roku skontrolowano 109 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego / 66% obiektów nadzorowanych / - żadnego nie oceniono negatywnie.

Stwierdzone nieprawidłowości:

- zły stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia,
- nieprzestrzeganie zasad higieny przy produkcji,

W 2019 roku wydano 28 decyzji administracyjnych oraz nałożono 2 mandaty karne.

Ilość wydanych decyzji zmalała o 5 a nałożonych mandatów o 6 w stosunku do 2018 roku - co świadczy o polepszających się warunkach sanitarnych w tej grupie obiektów.

W ramach dokonywanych ocen żywienia w żłobkach pobrano do badań 3 próbki posiłków / 3 zakwestionowano /. Dodatkowo pobrano 1 próbkę posiłku bezglutenowego i 1 próbkę posiłku w zakładzie usług cateringowych / żadnej nie zdyskwalifikowano /.

2. AKCJE

W maju przeprowadzano AKCJĘ KONTROLI ŚRODKÓW TRANSPORTU ŻYWNOŚCI / przy współudziale Policji /.

W ramach akcji skontrolowano 8 środków transportu, stwierdzając że

- stan techniczny i porządkowy środków transportu do przewozu żywności sukcesywnie się poprawia,
- przedsiębiorcy są coraz bardziej świadomi jakie warunki należy zapewnić do przewozu żywności, jak właściwie zabezpieczyć produkt przed zanieczyszczeniem, oraz jak zapewnić właściwą temperaturę dla zapewnienia łańcucha chłodniczego.

Akcja przebiegała sprawnie a współpracę z Policją oceniono bardzo dobrze.

Do września 2019 roku przeprowadzano AKCJĘ KONTROLI WARUNKÓW DOSTARCZANIA POSIŁKÓW w ramach realizacji zamówień telefonicznych / internetowych przez zakłady żywienia otwartego.

W ramach akcji skontrolowano 16 lokali gastronomicznych, stwierdzając:

- właściwe warunki przygotowywania, pakowania i transportu posiłków;
- przewóz posiłków zatwierdzonymi środkami transportu;
- zabezpieczanie żywności przed zanieczyszczeniem.

Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W II i III kwartale 2019r. przeprowadzano AKCJĘ SZPITALI. W ramach akcji przeprowadzono kontrole w 4 placówkach, w których prowadzone jest żywienie w formie cateringu.

W wyniku kontroli **wydano 1 decyzję administracyjną** nakazującą usunięcie usterek technicznych / *odnowienie malowania ścian i sufitów pomieszczeń żywnościowych oraz dystrybucji posiłków /.*

W 3 szpitalach dokonano oceny jadłospisów dekadowych zgodnie z opracowanym przez GIS arkuszem oceny dekadowej jadłospisów, przeznaczonych do żywienia pacjentów z dietą podstawową.

W 3 przypadkach analiza wykazała nieprawidłowości dotyczące:

- braku podaży produktów zbożowych z pełnego przemiału, roślin strączkowych suchych, ryb oraz przetworów rybnych, surowych warzyw i/lub owoców oraz ich różnorodności,
- zbyt dużej ilości potraw smażonych przypadających na dekadę.

W miesiącach letnich (VI – VIII) 2019r. przeprowadzano AKCJĘ LATO.

W trakcie akcji skontrolowano 90 zakładów:

- 15 zakładów żywienia otwartego / w tym 4 zakłady małej gastronomii / w zakresie wymagań higienicznych z uwzględnieniem dostawy posiłków do klientów,

- 33 zakłady w zakresie warunków sprzedaży żywności nietrwałej mikrobiologicznie,
- 10 zakładów w zakresie stanu higienicznego łubianek na owoce,
- 29 zakładów w zakresie warunków przechowywania wód butelkowanych i napojów,
- 3 zakłady pod kątem kontroli wyrobów stosowanych do wykonywania zmywalnych tatuaży.

Nałożono **3 mandaty** za nieprzestrzeganie wymagań dotyczących warunków sprzedaży żywności nietrwałej mikrobiologicznie oraz wydano **7 decyzji administracyjnych** nakazujących usunięcie usterek technicznych / 6 w zakładach kontrolowanych w zakresie warunków sprzedaży żywności nietrwałej mikrobiologicznie + 1 w zakładach kontrolowanych w zakresie warunków przechowywania wód butelkowanych i napojów /.

W trakcie całego 2019 roku przeprowadzono AKCJĘ MARKETÓW.

W trakcie akcji:

- skontrolowano 100 marketów i sieci sklepów,
- przeprowadzono 260 kontroli, w tym 55 kontroli sprawdzających.

W wyniku kontroli:

- nałożono **28 mandatów karnych** / za niewłaściwy stan sanitarno – porządkowy pomieszczeń, brak środków do higienicznego mycia i suszenia rąk w toaletach oraz w szatniach, niewłaściwą temperaturę przechowywania produktów, brak segregacji asortymentu, niewłaściwą gospodarkę odpadami, brak bieżących zapisów wynikających z HACCP, w tym dotyczących dostaw towaru /,
- wydano **24 decyzje administracyjne** nakazujące poprawę stanu sanitarnego / dotyczące niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia, braku oświetlenia w pomieszczeniu magazynowym, braku szafki na sprzęt porządkowy, braku wystarczającej ilości szafek z możliwością segregacji odzieży, braku wystarczającej ilości podestów do przechowywania artykułów spożywczych /.

3. TRANSPORT ŻYWNOŚCI

W 2019 roku nadzorem objęto 126 firm transportowych.

Wprawdzie ilość nadzorowanych firm transportowych spadła o 16 obiektów w porównaniu z rokiem poprzednim, jednak wciąż rejestrowane jest zapotrzebowanie na dostarczanie żywności przez zewnętrzne firmy, posiadające decyzje zatwierdzające.

Coraz więcej producentów żywności dostarczających własne wyroby do odbiorców i restauracji dostarczających posiłki do konsumenta decyduje się na inwestowanie we własne środki transportu i rezygnują z korzystania z usług firm transportowych.

4. WSPÓŁPRACA Z INNYMI SŁUŻBAMI /ORGANAMI KONTROLI

Sprawując bieżący nadzór nad żywnością, żywnością i przedmiotami użytku PPIS w Sosnowcu współpracował z:

- **Inspekcją Weterynaryjną** / porozumienie o współpracy / w zakresie :
 - przekazywania istotnych informacji
 - działań w ramach systemu RASFF / **10 przypadków** /
 - kontroli hurtowni mrożonek i artykułów spożywczych /z *Wojskową Inspekcją Weterynaryjną*/.
- **Inspekcją Farmaceutyczną** / porozumienie ramowe / w zakresie:
 - przekazywania istotnych informacji,
 - pobierania do badania prób suplementów diety w hurtowniach farmaceutycznych/aptekach.
- **Strażą Miejską:**
 - wspólnych kontroli w punktach sprzedaży żywności podczas Dni Sosnowca / **6 kontroli** /.
- **Policją:**
 - wspólnych kontroli środków transportu / **8 kontroli** /
- **Inspekcją Handlową:**
 - przekazywania zgłoszeń dotyczących internetowej sprzedaży podrobionych kosmetyków oraz kamienia w zakupionych workach ziemniaków.

5. IMPORT / EKSPORT

W 2019 roku nie sprawowano nadzoru nad eksportem i importem / w ciągu roku nie zgłaszano PPIS w Sosnowcu wniosków dotyczących eksportu i importu środków spożywczych /.

6. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

6.1. KRAJOWE ŚRODKI SPOŻYWCZE

W 2019 roku **laboratoria** Państwowej Inspekcji Sanitarnej **zbadaly** ogółem **432 próbki krajowych środków spożywczych** pobranych na terenie Sosnowca, **w tym w zakresie:**

- mikrobiologicznym - 263 próbek,
- chemicznym - 105 próbek,
- organoleptycznym - 35 próbki,
- obecności zanieczyszczeń - 28 próbek
- oznakowania - 1 próbka.

Zdyskwalifikowano 11 próbek:

- 5 - obecność bakterii Salmonella / *połędwiczki z kurczaka* /
- 3 - niezgodność z normami Instytutu Żywności i Żywienia / *posiłki w żłobku* /
- 2 - obecność szkodników zbożowo - mącznych / *zmiotki + wytrzepki* /
- 1 - obecność glutenu / *pieprz ziołowy* /.

6.2. IMPORTOWANE ŚRODKI SPOŻYWCZE

Przebadano ogółem **14 próbek żywności z importu**, w zakresie:

- chemicznym - 9 próbek,
- organoleptycznym - 5 próbka. ***Żadnej próbki nie zdyskwalifikowano.***

6.3. ŚRODKI SPOŻYWCZE Z UE

Przebadano ogółem **74 próbki żywności z UE**, w zakresie:

- chemicznym - 20 próbek,
- mikrobiologicznym - 40 próbek,
- organoleptycznym - 9 próbek,
- oznakowania - 4 próbki
- obecności zanieczyszczeń - 1 próbka.

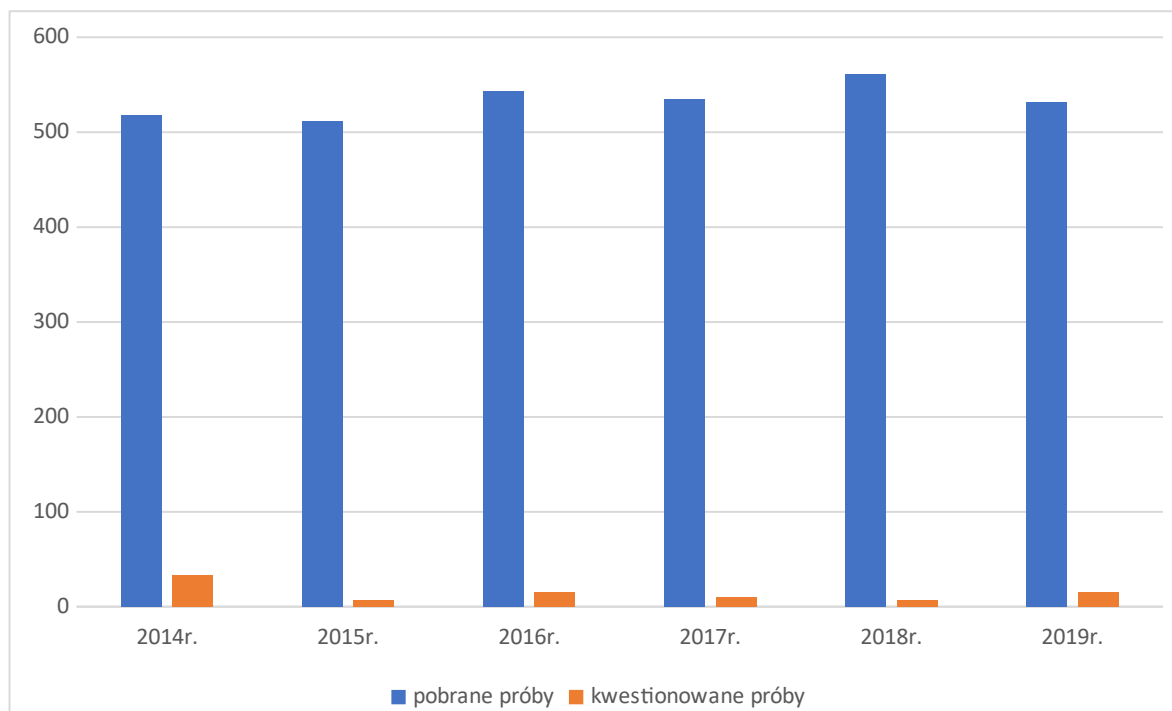
Zdyskwalifikowano 4 próbki:

- niewłaściwe znakowanie / *środki specjalnego przeznaczenia do redukcji masy ciała* / - 3 próbki,
- obecność substancji dodatkowych / *suplement diety* / - 1 próbka.

Ilość kwestionowanych próbek żywności w okresie: 2014 – 2019

Rok	Ilość prób	Ilość prób kwestionowanych	Procent prób kwestionowanych	Przyczyny kwestionowania
2014	518	33	6,40%	1 próbka sera twarogowego - obecność bakterii Listeria + 3 próbki łopatki mielonej - obecność bakterii Salmonella +1 próbka środka specjalnego przeznaczenia żywieniowego - niewłaściwe znakowanie +2 próbki fileta z indyka - obecność bakterii Salmonella + 7 próbek wyrobów z mięsa wołowego - obecność bakterii Escherichia coli + 1 próbka oleju kokosowego - przekroczona ilość WWA + 4 próbki zmiotek i wytrzepek z piekarni - obecność szkodników zbożowo-mącznych + 1 próbka ryby - niewłaściwe cechy organoleptyczne + 4 próbki suplementów diety - nieprawidłowe znakowanie + 9 próbek lodów -obecność bakterii Enterobacteriaceae
2015	512	7	1,40%	2 próbki - niewłaściwe cechy organoleptyczne, +1 próbka suplementu diety -niewłaściwe znakowanie + 4 próbki zmiotek i wytrzepek z piekarni - obecność szkodników zbożowo-mącznych
2016	543	15	2,76%	1 próbka - niewłaściwe cechy organoleptyczne, + 6 próbek - niewłaściwe znakowanie / 2 suplementy diety, +2 pieczywo pakowane +1 środek specjalnego przeznaczenia żywieniowego+1 napój izotoniczny / + 8 próbek zmiotek i wytrzepek z piekarni - obecność szkodników zbożowo-mącznych
2017	535	10	1,86%	3 próbki ciastka z kremem- obecność bakterii Salmonella + 3 próbki - niewłaściwe znakowanie / 1 suplement diety +2 środki spożywcze specjalnego przeznaczenia do redukcji masy ciała / + 4 próbki zmiotek i wytrzepek z piekarni - obecność szkodników zbożowo-mącznych
2018	561	7	1,25%	4 próbki zmiotek i wytrzepek z piekarni - obecność szkodników zbożowo-mącznych + 1 próbka posiłku w żłobku - niezgodność z normami IŻŻ + 2 próbki środków specjalnego przeznaczenia do redukcji masy ciała - niewłaściwe znakowanie
2019	532	15	2,8%	2 próbki zmiotek i wytrzepek z piekarni - obecność szkodników zbożowo-mącznych + 3 próbki posiłku w żłobku - niezgodność z normami IŻŻ + 3 próbki środków specjalnego przeznaczenia do redukcji masy ciała - niewłaściwe znakowanie + 5 próbek poleśdwiczek z kurczaka - mikrobiologia obecność bakterii Salmonella + 1 próbka pieprzu ziołowego + obecność glutenu + 1 próbka suplementu diety - obecność substancji dodatkowych

Ilość pobranych i kwestionowanych próbek żywności w okresie: 2014 – 2019

Pobór próbek w piekarniach planowany jest corocznie z uwagi na stwierdzanie występowania obecności szkodników zbożowo – mącznych / każdorazowo po stwierdzeniu obecności szkodników właściciele piekarni przeprowadzają zabiegi dezynsekcyjne i przedstawiają protokoły pozabiegowe potwierdzające ich likwidację /.

7. INTERWENCJE

Sygnaly pochodzące od społeczeństwa / zgłaszane w formie interwencji / stanowią podstawę podejmowania dodatkowych działań kontrolnych w celu utrzymania właściwego poziomu zapewnienia bezpieczeństwa żywności.

W 2019 roku zgłoszono **103 interwencje**, w tym:

- **29 uzasadnionych;**
- **68 nieuzasadnionych;**
- **4 przekazano do rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami do:**
 - PPIS w Katowicach / 1 interwencja /,
 - PPIS w Dąbrowie Górniczej / 2 interwencje /
 - Wydziału Edukacji Urzędu Miasta w Sosnowcu / 1 interwencja /;

- **2 pozostawiono bez rozpatrzenia** / 1 zgłoszenie anonimowe – ze względu na trwające postępowanie w przedmiotowej sprawie odstąpiono od kontroli + 1 brak wskazanej lokalizacji obiektu – zgłaszający nie odpowiedział na pismo o uzupełnienie informacji /.

Interwencje dotyczyły:

- niewłaściwego stanu porządkowego
- nieprzestrzegania zasad higieny w obiekcie/długie paznokcie pracownika
- sprzedaży przeterminowanych/niewłaściwej jakości zdrowotnej artykułów spożywczych,
- niewłaściwego przechowywania/sprzedaży artykułów spożywczych
- obecności szkodników w zakładzie lub w produkcji
- nieprawidłowości sanitarno-technicznych, braku wody
- braku zaświadczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych
- nieprawidłowego żywienia / nieprawidłowej jakości potrawy
- nieprawidłowego gospodarowania odpadami
- niewłaściwych warunków transportu żywności
- palenia papierosów
- prowadzenia działalności bez zatwierdzenia przez PPIS
- awarii kanalizacji
- niewłaściwego stanu sanitarnego wózków do ekspozycji towarów.

W 5 przypadkach rozpatrywanych interwencji pobrano próby do badań laboratoryjnych.

W 2019 roku rozpatrując interwencję ogółem nałożono 17 mandatów karnych za stwierdzone nieprawidłowości.

8. WNIOSKI

Od 2015 roku ilość wydawanych decyzji administracyjnych wydawanych na obiekty produkcyjne i wprowadzające żywność do obrotu systematycznie spadała. Świadczyło to o mniejszej ilości stwierdzanych usterek technicznych i poprawie stanu technicznego obiektów / 2015r. - 226 decyzji; 2016r. - 172 decyzje; 2017r. - 142 decyzje; 2018r.- 136 decyzji /.

W 2019 roku wydano 161 decyzji / o 25 decyzji więcej niż w roku poprzednim /, co wskazuje, iż przedsiębiorcy muszą skupić się na modernizacji obiektów, wymianie zainstalowanego w nich sprzętu i wyposażenia.

Bieżący stan sanitarno-porządkowy / zależny w głównej mierze od zatrudnionego personelu / uległ poprawie o czym świadczy mniejsza ilość nałożonych mandatów karnych / w 2019 roku nałożono o 12 mandatów mniej w stosunku do 2018 roku /.

Poprawę warunków sanitarnych wymusza na przedsiębiorcach duża konkurencja i zmusza ich do dbania o estetykę i ład w obiektach / *zwłaszcza właściciele sklepów spożywczych i restauracji* / jak również poprawy higieny warunków produkcji, bezpośrednio wpływających na poprawę jakości zdrowotnej środków spożywczych.

We wszystkich obiektach stosowane są procedury i instrukcje w zakresie dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej. W dużych obiektach wprowadzono system HACCP.

Kontrole wewnętrzne w zakładach dodatkowo poprawiają warunki na wszystkich etapach łańcucha żywnościowego.

W 2018 roku zdyskwalifikowano > dwukrotnie więcej próbek /w 2018 roku zdyskwalifikowano 1,2 % pobranych próbek; w 2019 roku zdyskwalifikowano 2,8 % pobranych próbek/, których producentami w większości są przedsiębiorcy spoza terenu Sosnowca. Powyższe potwierdza, że niezbędna jest wzmożona kontrola bezpieczeństwa żywności pod kątem między innymi stosowanych substancji dodatkowych i aromatów, poziomów substancji zanieczyszczających, pozostałości pestycydów, warunków napromieniania żywności oraz cech organoleptycznych.

W celu usunięcia wszelkich zagrożeń związanych ze spożyciem potencjalnie niebezpiecznej żywności, Unia Europejska stworzyła **System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)**, którego zadaniem jest ochrona konsumentów przed ryzykiem wystąpienia zachorowania dzięki sprawnemu i szybkiemu przekazywaniu informacji oraz szybkiemu reagowaniu i podejmowaniu właściwych działań w przypadku identyfikowania jakichkolwiek zagrożeń zdrowia konsumentów, pochodzących z wprowadzanej na rynek żywności.

W 2019 roku w ramach systemu RASFF wycofywano z obrotu żywność z powodu:

- **przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A** w mące żytniej do wypieku chleba domowego, żytnich płatkach błyskawicznych pełnoziarnistych, mące orkiszowej pełnoziarnistej, mące gryczanej,
- **obecności bakterii:**
 - **Salmonella** w mięsie/elementach z indyka, kurczaka, kebabie mrożonym, mięsie garmazeryjnym solonym, bazylii, gorczycy białej,
 - **Listeria monocytogenes** w kiełbasie, frank-futerkach z szynki, tatarze wołowym, mielonce tyrolskiej,
 - **Campylobacter jejuni** w elementach z kurczaka,
 - **Coli** w wodzie źródlanej;

- **przekroczenia poziomu migracji formaldehydu** w zestawie naczyń bambusowych, kubku z melaminy z włóknami bambusa;
- **potencjalnego zanieczyszczenia ciałem obcym:**- fragment metalu w waflach kukurydzianych, - drut w smalcu wieprzowym, - kawałek szkła w mrożonej zupie;
- **nieakceptowalnego zapachu** w wodzie źródlanej niegazowanej dla dzieci;
- **przekroczenia dopuszczalnego poziomu WWA/benzo(a)pirenu** w szprocie w oleju, suplemente diety;
- **niedeklarowanej obecności alergenu** - białka mleka w suplemente diety, - glutenu w mące owsianej bezglutenowej i orzeszkach ziemnych;
- **braku informacji o alergenach** na etykiecie suplementu diety;
- **obecności arsenu** w suplemente diety;
- **przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydów** w ogórkach szklarniowych;
- **przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu estrów 3-MCPD oraz estrów glicydowych** w oleju z ryżu;
- **migracji ołowiu oraz kadmu** z obszaru obrzeża filiżanek szklanych zdobionych;
- **przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu sorbinianu potasu** w śliwkach suszonych;
- **obecności niedeklarowanej w składzie bakterii Enterococcus faecium oraz Enterococcus galinatium oraz zaniżonej zawartości deklarowanej bakterii Streptococcus salivarius** w dietetycznym środku spożywczym specjalnego przeznaczenia medycznego dla dzieci;
- **obecności szypulek jabłek** w proszku z jabłek, użytego do produkcji musli dla dzieci po 7 miesiącu życia;
- **obecności przetrwalników beztlenowych redukujących siarczyny** w naturalnej wodzie mineralnej;
- **obecności pleśni** na powierzchni biszkoptów z nadzieniem morelowym;
- **obecności larw szkodników** w cukierkach czekoladowych;
- **wysokiego poziomu niklu** w owsiance dla dzieci;
- **wycofanie z powodu wystąpienia przypadków zespołu hemolityczno-mocznicowego** po spożyciu partii serów z surowego mleka.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sosnowcu w 2019 roku zgłosił do systemu RASFF 4 powiadomienia z powodu stwierdzenia w pobranych do badań próbkach:

- **obecności bakterii Salmonella** w polędwiczkach z kurczaka,
- **obecności niedozwolonej substancji konserwującej** w suplemencie diety Syrop Rutuś,
- **podwyższonej zawartości pestycydów** w rodzynkach,
- **przekroczenia zawartości glutenu** w ekologicznym pieprzu ziołowym.

III. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

1. OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków / Dz. U. 2019 poz. 1437 / określa warunki i zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi / Dz. U. 2017 poz. 2294 / określa wymagania, jakim powinna odpowiadać jakość wody i sposób sprawowania nadzoru nad jakością wody.

PPIS w Sosnowcu nadzoruje jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi :

- powierzchniowej wykorzystywanej do zaopatrzenia w wodę,
- dostarczanej do sieci,
- w sieci wodociągowej,
- u odbiorcy.

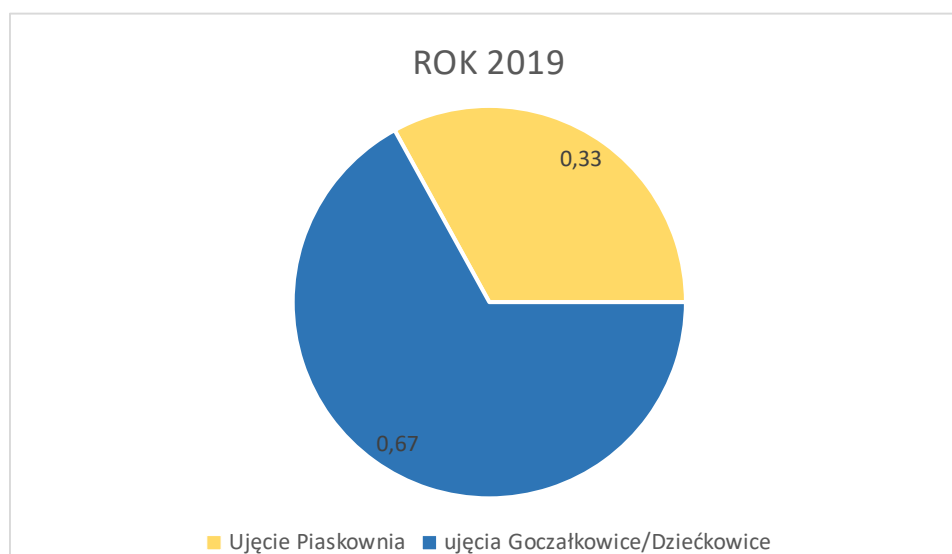
Badania wody wykonują zintegrowane laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego.

Wyniki badań są raportowane miesięcznie w systemie WODA -EXCEL do WSSE w Katowicach / *relacyjna baza danych oraz system danych przestrzennych* / oraz przekazywane Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu / *1x w roku* /.

Sosnowiec zaopatrywany jest w wodę przeznaczoną do spożycia pochodzącą z ujęć powierzchniowych:

- **Piaskownia** / dla 33 % ludności /
- **Goczałkowice + Dzieńkowice** - / dla 67% ludności /

Woda z tych ujęć mieszana jest w zbiornikach wyrównawczych Murcki.

Ujęcie „Kanał Piaskownia” - woda z tego ujęcia służy do zaopatrzenia 33% ludności Sosnowca / ~ 63,081 tys. mieszkańców /.

- woda z tego ujęcia zakwalifikowana jest do kategorii jakości **A2**;
- teren ujęcia jest ogrodzony / zabezpieczony przed dodatkowym zanieczyszczeniem wody oraz dostępem osób postronnych /;

Na obniżenie kategorii wody < A1 wpływ miały parametry:

- fizykochemiczne / mangan, bar /
- bakteriologiczne / bakterie grupy coli /.

Ujęcie Goczalkowice + ujęcie Dzieńkowice - woda z tych ujęć stanowi zaopatrzenie dla 67% ludności Sosnowca / ~ 129,156 tys. mieszkańców /

- **Stacja Uzdatniania Wody w Maczkach** uzdatnia wodę fizycznie i chemicznie / woda poddawana jest utlenianiu wstępnemu, koagulacji, flokulacji, filtracji, dezynfekcji - chlorowaniu końcowemu /:
 - w stacji eksploatowane są zmodernizowane urządzenia do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia;
 - podchloryn sodu wytwarzany z chlorku sodu, wykorzystywany jest w chlorowni do dezynfekcji wody;
 - w stacji do kontroli jakości wody wykorzystywane są badania laboratoryjne wody oraz stosowany jest technologiczny monitoring / chloromierze i mętnościomierze kontrolują zawartość chloru wolnego i mętność wody w sposób ciągły /;
- **Dobowa produkcja wody w SUW Maczki wynosi ~ 24 tys m³ /dobę (wartość średnia z 2019 roku jest znacznie większa niż w 2018 roku o ~ 7 tys m³ /dobę).**

PPIS w Sosnowcu kontroluje jakość wody w zakresie parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych / przed i po jej uzdatnieniu /.

Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia prowadzony jest również przez Przedsiębiorstwa Wodociągowe (w ramach kontroli wewnętrznej).

Wyniki badań potwierdzają, że woda powierzchniowa spełnia wymagania dla kategorii czystości A2, a po uzdatnieniu spełnia wymagania w/s jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2019 roku **pobrano ogółem 343 próbki wody** przeznaczonej do spożycia przez ludzi w **47 wyznaczonych reprezentatywnych punktach** na terenie miasta Sosnowca / punkty czerpalne u konsumenta, przyłącza wodomierzowe, studnie wodomierzowe /.

W pobranych próbkach wody oznaczano parametry fizykochemiczne i bakteriologiczne zgodnie z zakresami i częstotliwością badań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi / Dz. U. 2017 poz. 2294 /

Ogółem wykonano:

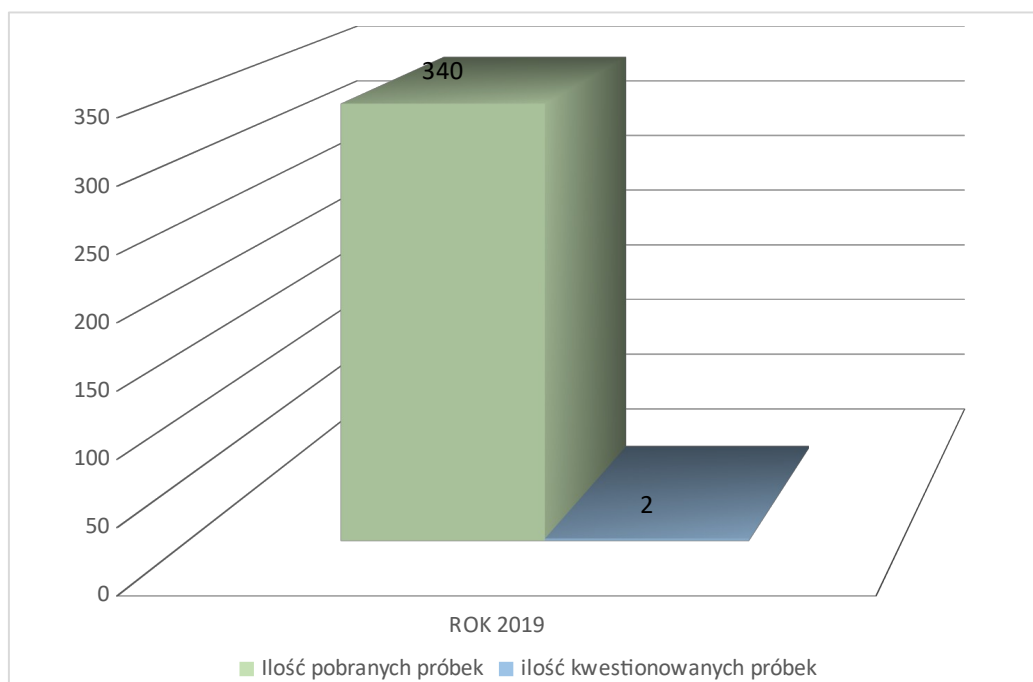
- 339 analiz wskaźników bakteriologicznych,
- 340 analiz wskaźników fizykochemicznych.

Badania wykonywały akredytowane laboratoria:

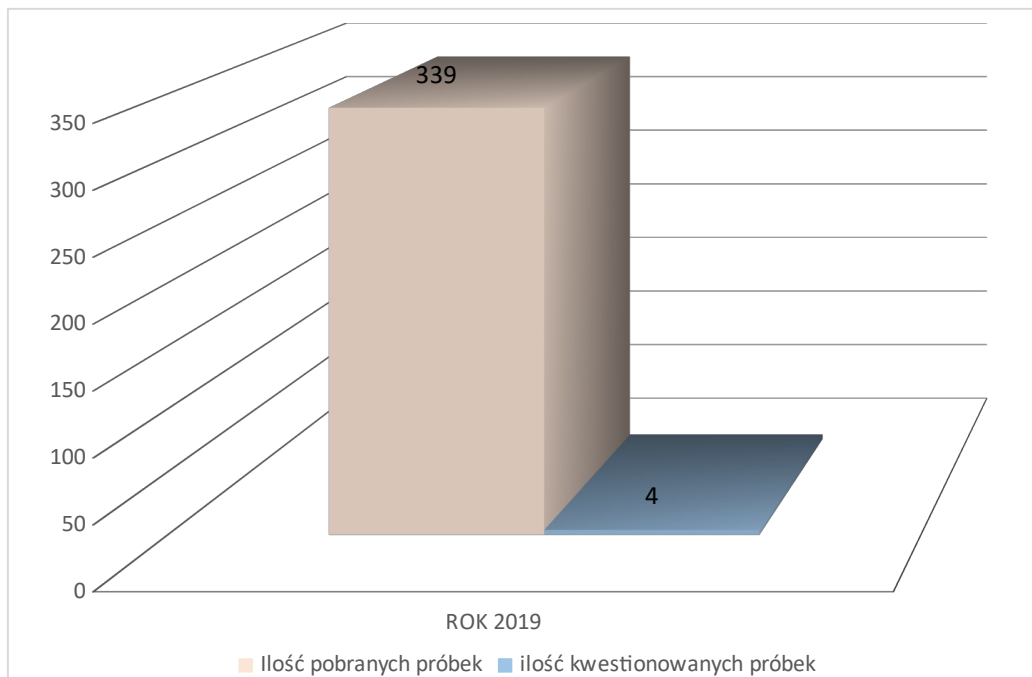
- Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Dąbrowie Górniczej,
- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach,
- Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S. A. w Katowicach,
- Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp z o. o w Lędzinach,
- Laboratorium Usługowo-Badawcze „BIOCHEMIK ” w Sosnowcu,
- Laboratorium Badawcze „JARS” w Mysłowicach.

Na podstawie wyników badań kwestionowano:

- **0,6% próbek wody (2 próbki) pod względem fizykochemicznym / przekroczenie dotyczyło mętności i żelaza /;**

- **1,2% próbek wody (4 próbki) pod względem bakteriologicznym / bakterie grupy coli, clostridium perfringens /.**

W 2019 roku **zgłoszono 2 interwencje dotyczące złej jakości wody** przeznaczonej do spożycia (*nieuzasadnione*).

W ramach współpracy Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S. A. w Sosnowcu oraz Stacja Uzdatniania Wody Maczki Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego :

- informują o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych stężeń wskaźników jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- uczestniczą w pobieraniu próbek wody przez PPIS w Sosnowcu / *w związku ze zgłaszanymi interwencjami mieszkańców /;*
- organizują narady i konsultacje dotyczące zapewnienia odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi lub też uczestniczą w nich.

W oparciu o rozporządzenie Ministra z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi / *Dz. U. 2017 poz. 2294/ corocznie PPIS w Sosnowcu wydaje ocenę o przydatności wody do spożycia na terenie miasta Sosnowca / w/w ocena została wydana również w 2019 roku /.*

2. OCENA JAKOŚCI WODY CIEPŁEJ W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA I PLACÓWKACH LECZNICZYCH

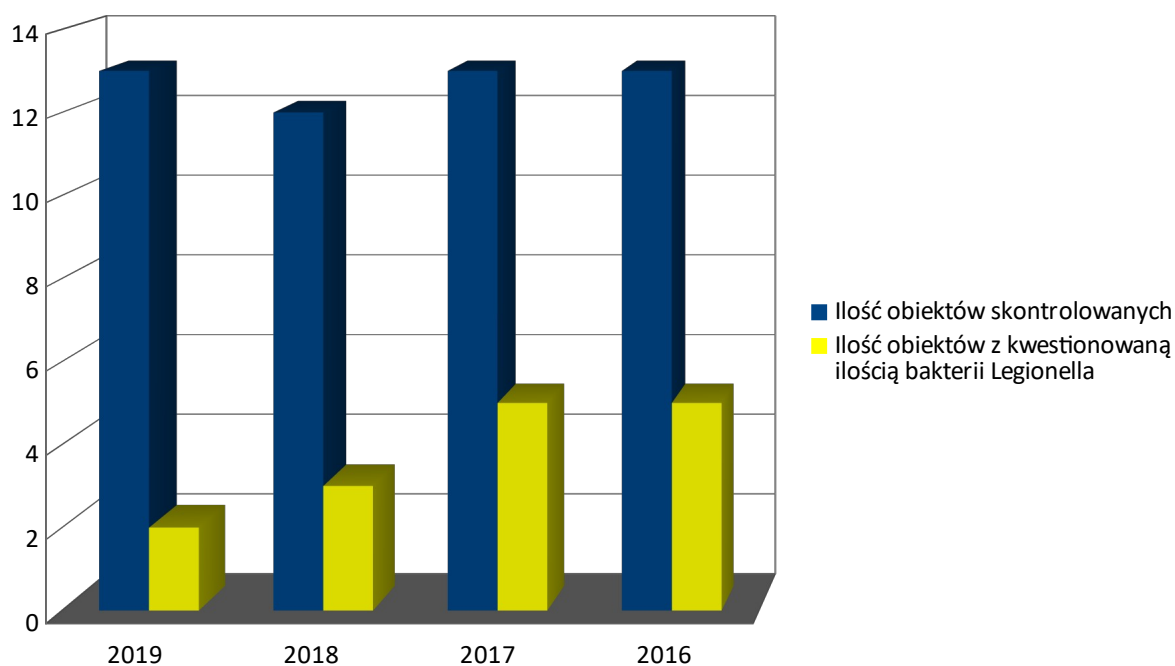
W trosce o zdrowie mieszkańców miasta prowadzony jest nadzór nad obecnością bakterii Legionella w instalacji wody ciepłej w obiektach zamieszkania zbiorowego i leczenia zamkniętego.

W 2019 roku nadzorem zostały objęte następujące grupy obiektów: **domy pomocy społecznej, placówki lecznicze / szpitale, hospicjum / i obiekty świadczące usługi hotelarskie.**

Do badań na obecność pałeczek Legionella pobrano 77 próbek wody ciepłej w 13 obiektach:

- w 2 obiektach wyniki badań wykazały ponadnormatywną zawartość pałeczek Legionella / wydano decyzje administracyjne nakazujące zredukowanie ilości w/w pałeczek do wymaganego poziomu /.
- w 15% skontrolowanych **obektów** stwierdzono ponadnormatywną zawartość pałeczek Legionella w instalacji wody ciepłej / spadek w stosunku do 2018 roku o 10 % /;
- **Zestawienie skontrolowanych i kwestionowanych obiektów w zakresie obecności bakterii Legionella w latach: 2016-2019:**

Rok	Ilość obiektów skontrolowanych	Ilość obiektów z kwestionowaną ilością bakterii Legionella
2019	13	2
2018	12	3
2017	13	5
2016	13	5

3. WODY POWIERZCHNIOWE WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI I REKREACJI

W sezonie letnim 2019 roku Akwen „ Stawiki ” spełniał rolę kąpieliska.

Kontrolę jakości wody w w/w kąpielisku realizowano na podstawie ustawy z 20.07.2017 roku **Prawo wodne** / Dz. U. 2018 poz.2268 z późn. zm. / określającej zakres obowiązków nałożonych na władze lokalne, właścicieli/ administratorów oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem ludzi zażywających kąpeli PPIS w Sosnowcu i organizator pobierał próbki wody do badań i dokonywał oceny organoleptycznej wody w kąpielisku / w punkcie ustalonym w porozumieniu z PPIS w Sosnowcu /:

- przed sezonem / 1 raz - PPIS w Sosnowcu /;
- w trakcie trwania sezonu / 5 razy – organizator /.

Dodatkowo organizator systematycznie wizualnie nadzorował wodę w kąpielisku pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie zdrowia kąpiących się osób.

Badania próbek wody przeprowadzane były przez akredytowane laboratoria :

- PSSE w Dąbrowie Górniczej,
- Dąbrowskie Wodociągi Sp. z o. o. w Dąbrowie Górniczej.

Analiza wyników badań w zakresie parametrów bakteriologicznych nie wykazała przekroczeń / zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. 2019 poz.255) /.

W skład obiektu Kąpielisko Stawiki wchodzi:

- wydzielony akwen wodny wraz z plażą i pomostem,
- plac zabaw,
- siłownia plenerowa.

Obiekt wyposażony jest w węzeł sanitarny z ustępem i umywalką / całkowicie zautomatyzowany- drzwi otwierają się automatycznie po wrzuceniu monety, po każdym użytkowniku następuje wsunięcie i dezynfekcja muszli oraz automatyczny proces mycia i suszenia posadzki/.

Dla użytkowników udostępniono dodatkowo 3 kabiny typu TOY-TOY / w tym jedna dostosowana dla osób niepełnosprawnych /.

W 2019 roku na terenie obiektu zostały zainstalowane dodatkowo przebieralnie wraz z natryskami z podziałem na damską i męską / *część damska wyposażona jest dodatkowo w przewijak dla niemowląt* /.

W 2019 roku stan sanitarny kąpieliska „Stawiki” nie budził zastrzeżeń:

- teren zielony akwenu uporządkowany i zadbane;
- kąpielisko oznakowane widoczną i czytelną tablicą informacyjną / *zawierającą niezbędne dane* /;
- kąpielisko strzeżone jest przez ratowników / *właściwie wyposażonych* /.

4. PŁYWALNIE

Na terenie miasta Sosnowca pod nadzorem PPIS w Sosnowcu znajduje się 7 pływalni :

- **5 pływalni krytych:**

- 2 szkolne:

- Szkoła Podstawowa nr 45 Sosnowiec ul. Czeladzka 58,
- Szkoła Podstawowa nr 3 Sosnowiec ul. Hutnicza 6;

- 3 administrowane przez MOSiR:

- Kryta Pływalnia i Siłownia Sosnowiec ul. Żeromskiego 4D,
- Klimontowskie Centrum Aktywności Rodzinnej Sosnowiec ul. Hubala Dobrzańskiego 99,
- Kryta Pływalnia Sosnowiec ul. Bohaterów Monte Casino 46A;

- **2 pływalnie odkryte /sezonowe / - administrowane przez MOS i R:**

- Pływalnia Letnia Sosnowiec ul. 3 Maja 41;
- Pływalnia Letnia Sosnowiec ul. Wojska Polskiego 181.

Wszystkie pływalnie zaopatrywane są w wodę z miejskiej sieci wodociągowej / *woda uzdatniana jest odpowiednimi preparatami* /.

Zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (*Dz. U. 2015 poz. 2016*) zarządcy pływalni prowadzili systematyczny i udokumentowany nadzór pracy urządzeń oraz rejestrowali wyniki pomiarów jakości wody w nieckach basenowych.

W przypadku stwierdzanych przekroczeń podejmowali działania naprawcze w celu doprowadzenia jakości wody do odpowiednich wymagań.

W ramach kontroli urzędowej do badań laboratoryjnych pobrano próbki wody z 7 obiektów.

W 3 obiektach wyniki badań parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych wykazały przekroczenia:

- Szkoła Podstawowa nr 45 Sosnowiec ul. Czeladzka;
- Pływalnia Kryta Sosnowiec ul. Boh. Monte Casino;
- Pływalnia Letnia Sosnowiec ul. 3 Maja 41;

Wydano 2 **decyzje administracyjne** nakazujące doprowadzenie jakości wody do odpowiednich wartości zgodnych z przepisami w dwóch obiektach / *decyzje zostały wykonane* /.

Do 1 obiektu wysłano powiadomienie o zaistniałych przekroczeniach zobowiązujące do poprawy jakości wody w niecce i cyrkulacji / *przekroczenia nie miały bezpośredniego wpływu na zdrowie użytkowników* /.

Bieżący stan sanitarno - higieniczny pływalni nie budzi zastrzeżeń / *szatnie, przebieralnie, natryski, pomieszczenia z niecką basenową oraz otoczenie obiektów utrzymane w bieżącej czystości* /.

W związku z planowaną termomodernizacją obiektu w 2019r. prolongowano do grudnia 2020r. termin wykonania jednego punktu decyzji wydanej w 2018r. dotyczącej odnowy malowania ścian i sufitu krytej pływalni Szkoły Podstawowej nr 3 w Sosnowcu, ul. Hutnicza 6.

Nadal nie została wykonana decyzja administracyjna wydana w 2015r. dotycząca poprawy stanu technicznego Krytej Pływalni i Siłowni w Sosnowcu ul. Żeromskiego 4D. / *termin wykonania decyzji został prolongowany do października 2019 roku w związku z planowaną całkowitą modernizacją obiektu; w dniu 01.11.2019 roku obiekt został zamknięty w związku z rozpoczęciem modernizacji obiektu; planowany okres zakończenia modernizacji - czerwiec 2021rok* /.

W 2019 roku **zgłoszono 1 interwencję dotyczącą złego stanu sanitarnego pływalni** / *interwencja uzasadniona - wydano zalecenia, które wykonano* /.

5. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

944 nadzorowane obiekty użyteczności publicznej stanowią bardzo liczną i zróżnicowaną grupę:

- **podmioty lecznicze** / *publiczne i niepubliczne udzielające świadczeń ambulatoryjnych* /;
- **obiekty usługowe** / *hotelarskie, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej itp./;*
- **obiekty użyteczności publicznej** / *kulturalno - widowiskowe, sportowe, apteki, cmentarze, domy przedpogrzebowe, noclegownia, domy pomocy społecznej, targowiska, stacje benzynowe, izba wytrzeźwień, dworce, stacje , areszt śledczy itp./*.

Wśród obiektów użyteczności publicznej najwięcej obiektów jest w grupie:

- podmiotów leczniczych;
- zakładów fryzjerskich;
- zakładów fryzjersko-kosmetycznych/odnowy biologicznej/tatuażu .

5.1. PODMIOTY LECZNICZE

Z ogółu nadzorowanych **176 podmiotów leczniczych** / publicznych i niepublicznych / w 2019 roku **skontrolowano 95 podmiotów** / 54% nadzorowanych / przeprowadzając w nich ogółem **108 kontroli sanitarnych**.

Stan sanitarno - porządkowy kontrolowanych podmiotów leczniczych nie budził zastrzeżeń.

Kontrole potwierdziły:

- dobry stan sanitarno - techniczny większości podmiotów / wyższy *standard techniczny i estetyczny podmiotów niepublicznych* /;
- podnoszenie poziomu świadczonych usług poprzez wykonywane remonty i modernizacje;
- wystarczającą ilość sprzętu jednorazowego, odzieży ochronnej, środków czystościowych, preparatów dezynfekcyjnych, bielizny jednorazowego i wielorazowego użytku;
- uregulowaną gospodarkę odpadami medycznymi i komunalnymi:
 - przestrzeganie segregacji odpadów w miejscu powstawania,
 - właściwe przechowywanie i przekazywanie odpadów do specjalistycznych zakładów / zgodnie z harmonogramem oraz opracowanymi procedurami /.

W Hospicjum – Centrum Usług Społecznych „ Zagłębiowskie Centrum Wsparcia Opiekuńczo – Rehabilitacyjno-Psychologiczne ” w Sosnowcu ul. Hubala Dobrzańskiego 131 stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej ilości pałeczek Legionell sp / *wydano decyzję administracyjną, która została zrealizowana w wyznaczonym terminie* /.

4 placówki nie posiadają postanowienia/decyzji o spełnieniu wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012 roku w/s szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą / Dz. U. 2012 poz.739 /:

- SPZOZ Obwód Lecznictwa Kolejowego / ul. Piłsudskiego 9 /;
- NZOZ Centrum Promocji i Ochrony Zdrowia - Filia / ul. Kadłubka 16 /;
- NZOZ Przychodnia Rejonowa „Niwecka – Walcownia ” / ul. Niwecka 18 /;
- Centrum Profilaktyki Leczenia i Opieki „MEDICO” / ul. Odrodzenia 9 /.

W 2018 i 2019 roku na w/w placówki wydano opinie sanitarne o wpływie niezgodności na bezpieczeństwo pacjentów wraz z oceną ryzyka / *w formie postanowienia* /.

5.2. OBIEKTY USŁUGOWE

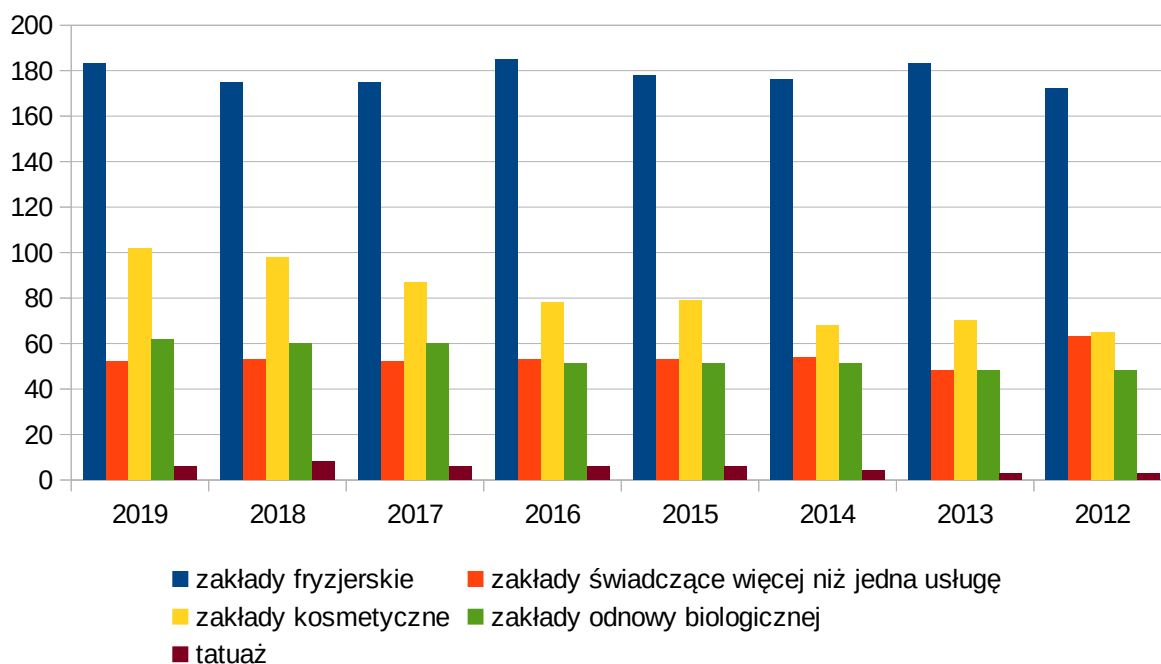
Grupę 423 obiektów usługowych tworzą:

- 183 zakłady fryzjerskie;
- 102 zakłady kosmetyczne;
- 52 zakłady świadczące > niż 1 usługę / fryzjerskie/kosmetyczne/odnowy biologicznej /;
- 62 zakłady odnowy biologicznej;
- 15 obiektów świadczących usługi hotelarskie;
- 6 zakładów tatuażu;
- 3 hotele.

W 2019 roku przeprowadzono **181 kontroli w 167 zakładach usługowych** / co stanowi **40 % ogółu nadzorowanych** /, które wykazały:

- niewielką poprawę stanu sanitarnego i technicznego obiektów;
- brak zastrzeżeń do stanu sanitarno - porządkowego obiektów / właściciele dbają o estetykę i funkcjonalność zakładów /;
- prowadzenie uregulowanej gospodarki odpadami niebezpiecznymi w większości zakładów / opracowano stosowne procedury /.
- **Nażłożono 1 mandat karny** na kwotę 100 zł na właściciela zakładu fryzjerskiego za niewłaściwy stan sanitarno-porządkowy obiektu.

Zmiany liczby poszczególnych zakładów usługowych na przestrzeni: 2012 -2019

<i>ROK</i>	<i>zakłady fryzjerskie</i>	<i>zakłady świadczące więcej niż jedną usługę</i>	<i>zakłady kosmetyczne</i>	<i>zakłady odnowy biologicznej</i>	<i>tatuaż</i>
2019	183	52	102	62	6
2018	175	53	98	60	8
2017	175	52	87	60	6
2016	185	53	78	51	6
2015	178	53	79	51	6
2014	176	54	68	51	4
2013	183	48	70	48	3
2012	172	63	65	48	3

Z zestawienia wynika, że ilość obiektów usługowych na terenie Sosnowca jest stabilna, i utrzymuje się na stałym poziomie z ogólną stałą tendencją wzrostową zakładów:

- fryzjerskich / + 8 w stosunku do 2018 roku /;
- kosmetycznych / + 4 w stosunku do 2018 roku /;
- odnowy biologicznej / + 2 w stosunku do 2018 roku /;

W 2019 roku zarejestrowano spadek zakładów:

- tatuażu / - 2 w stosunku do 2018 roku /;
- świadczących > niż 1 usługę / - 1 w stosunku do 2018 roku /.

HOTELE I OBIEKTY HOTELARSKIE

Ilość nadzorowanych obiektów w tej grupie nie uległa zmianie w stosunku do 2018 roku:

- **3 hotele / kategoryzowane /:**
 - stan sanitarno - porządkowy nie budzi zastrzeżeń,
 - pomieszczenia utrzymane czysto, na bieżąco sprzątane,
 - wystarczające zaopatrzenie w środki czystościowe/dezynfekcyjne/higieniczne;
- **15 obiektów świadczących usługi hotelarskie / nie posiadające kategoryzacji: pokoje gościnne, zajazdy, hotele bez zaszeregowania itp. /:**
 - dostateczny/dobry stan sanitarno - porządkowy obiektów;
 - pokoje i sanitariaty utrzymane czysto,
 - wystarczające zaopatrzenie w środki czystościowe/dezynfekcyjne/higieniczne.

5.3. POZOSTAŁE OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W 2019 roku przeprowadzono ogółem **139 kontroli sanitarnych w 119 pozostałych obiektach użyteczności publicznej / 48 % z ogółu 249 nadzorowanych /.**

Do grupy nadzorowanych przez PPIS w Sosnowcu pozostałych obiektów użyteczności należą:

- **81 aptek / skontrolowano 60% nadzorowanych obiektów /**
- kontrole potwierdziły dobry stan sanitarny i techniczny aptek oraz prawidłowość, funkcjonalność i estetyczność ich urządzania /;
- **23 obiekty sportowe / skontrolowano 52% nadzorowanych obiektów /:**
boiska, hale sportowe, kluby sportowe, korty tenisowe, lodowisko i ścianka wspinaczkowa
- kontrole potwierdziły właściwy stan sanitarno- techniczny obiektów / zachowana bieżąca czystość, wystarczająca ilość środków higienicznych i czystościowych, sprawne/na bieżąco dezynfekowane urządzenia sanitarne /;
- **21 obiektów kulturalno - widowiskowych /skontrolowano 38% nadzorowanych obiektów/:**
kina, ośrodki kultury, kluby i obiekty widowiskowe, teatr
- wydano 19 opinii sanitarnych o imprezach masowych na wniosek organizatorów zgodnie z ustawą z 28.03.2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych / Dz. U. z 2018 r., poz. 1870 /;
- **7 Domów Opieki Społecznej / zapewnia dzienną oraz całodobową opiekę, gwarantuje wyżywienie, programy rehabilitacyjne i zajęciowe /**
- kontrole potwierdziły dobry stan sanitarno-techniczny i porządkowy obiektów / pokoje i sanitariaty utrzymane czysto; sprawne urządzenia sanitarne; wystarczające zaopatrzenie w środki czystościowe i higieniczne /;
- **Noclegownia CARITAS Diecezji Sosnowieckiej / budynek jednopiętrowy, przeznaczony na pobyt mężczyzn zlokalizowany w Sosnowcu przy ul. Kaliskiej 25/**
- kontrole potwierdziły dostateczny stan sanitarno- higieniczny obiektu / na wyposażeniu pomieszczenia sanitarne, magazyny, podręczne kuchenki, lodówki oraz pokoje z łózkami, szafkami, krzesłami i stolikami ; teren wokół obiektu ogrodzony/;
- **Szalety publiczne:**
Dworzec PKP / ul. Warszawska / + Dworzec PKM / ul. Mościckiego /,
Centra Handlowe / ogólnodostępne /
- kontrole potwierdziły dobry stan sanitarno - higieniczny i techniczny, dostosowanie dla osób niepełnosprawnych / zapewniona bieżąca dezynfekcja urządzeń sanitarnych i środki higieniczne /.

6. INTERWENCJE

W 2019 roku Sekcja NS-HK rozpatrzyła ogółem **59 interwencji**, które dotyczyły:

- Uciążliwości spowodowanych przez hałas / 3 interwencje, w tym 2 uzasadnione /:

- 2 interwencje dotyczące hałasu spowodowanego przez głośną pracę windy
 - wykonano pomiary natężenia hałasu od pracujących wind w budynkach mieszkalnych
 - wyniki pomiarów wykazały przekroczenia dopuszczalnej wartości normy
 - sprawy przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego celem dalszego prowadzenia postępowania / zgodnie z kompetencjami /,
- 1 interwencja dotycząca hałasu związanego z działalnością Firmy BIKSTAL w Sosnowcu
 - wystosowano pismo informujące, że Państwowa Inspekcja Sanitarna nie posiada uprawnień do dokonywania oceny uciążliwości hałasu wynikającego z prowadzonej działalności a jedynie może oceniać hałas pochodzący od instalacji/urządzeń stanowiących trwałe wyposażenie budynków /;

- Niewłaściwego stanu sanitarnego mieszkań i związanych z tym uciążliwościami - / 10 interwencji /

- niewłaściwego stanu sanitarno-porządkowego lokali mieszkalnych;
- zawilgocenia i zagrzybienia ścian i sufitów w lokalu mieszkalnym;
- zbyt małego metrażu mieszkania;
- zarobaczenia lokali mieszkalnych (*pluskwy*);
- uciążliwych zapachów pochodzących z lokali mieszkalnych;
- 2 sprawy przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego i Urzędu Miasta, a w przypadku 8 pozostałych wystosowano pisma informujące do skarżących;

- Niewłaściwego stanu sanitarnego innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi / 10 interwencji, w tym 2 uzasadnione /:

- niewłaściwego stanu sanitarno-porządkowego na pływalni krytej oraz w zakładach fryzjerskich/ kosmetycznych jak również w NZOZ-ie,
 - wydano doraźne zalecenia dot. poprawy stanu sanitarno-technicznego krytej pływalni Sosnowiec ul. Żeromskiego 4D,
 - nałożono mandat karny na kwotę 100,00 zł za brak porządku i czystości na stanowisku pracy / *brak dezynfekcji narzędzi, brak segregacji bielizny czystej i brudnej* / w zakładzie fryzjerskim Sosnowiec ul. Kisielewskiego 13,
- 1 interwencję przekazano do Państwowej Inspekcji Pracy / zgodnie z kompetencjami /,
- wystosowano odpowiedzi do 9 wnoszących pozostałe interwencje;

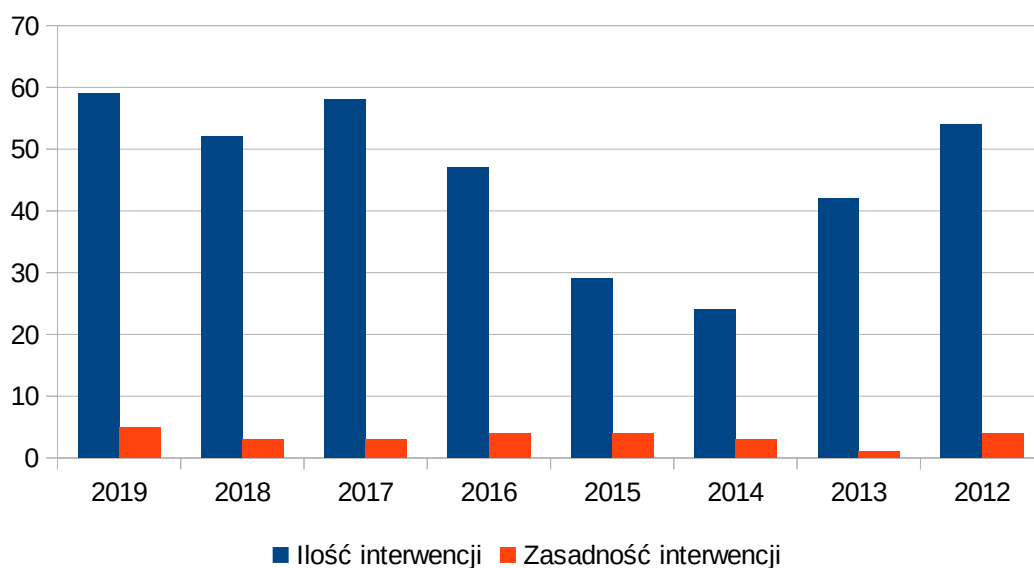
- Uciążliwości powodowanych przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi

/ 5 interwencji /

- uciążliwości związane z lokalizacją śmietników, zalegających śmieci, brudnych zsyków na odpady
 - 1 interwencję przekazano do Prezydenta Miasta Sosnowca,
 - wystosowano pisma informujące do wnoszących w przypadku 4 interwencji;

- Inne interwencje / 31 interwencji , w tym 1 uzasadniona /:

- awarie kanalizacyjne,
- złej jakości wody w sieci wodociągowej / do spożycia /,
- złej jakości wody w niecce basenowej,
- zaszczurzenia nieruchomości,
- obecności ślimaków w piwnicach/owadów w szybach wentylacyjnych,
- braku podłączenia instalacji burzowej do pozostałej instalacji,
- uciążliwej hodowli kaczek/kur,
- wylania niezidentyfikowanej cieczy w windzie,
- uciążliwej sąsiadki,
- wody w kanale odwadniającym,
- zagrzybienia ścian w areszcie,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego w prosektorium
 - **1 interwencja uzasadniona** w prosektorium Sosnowiec ul. Szpitalna 1 , wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości w terminie do 31.01.2020 roku,
 - 5 spraw przekazano do Prezydenta Miasta Sosnowca / zgodnie z kompetencjami ,
 - wystosowano odpowiedzi/ pisma do stron wnoszących interwencje.

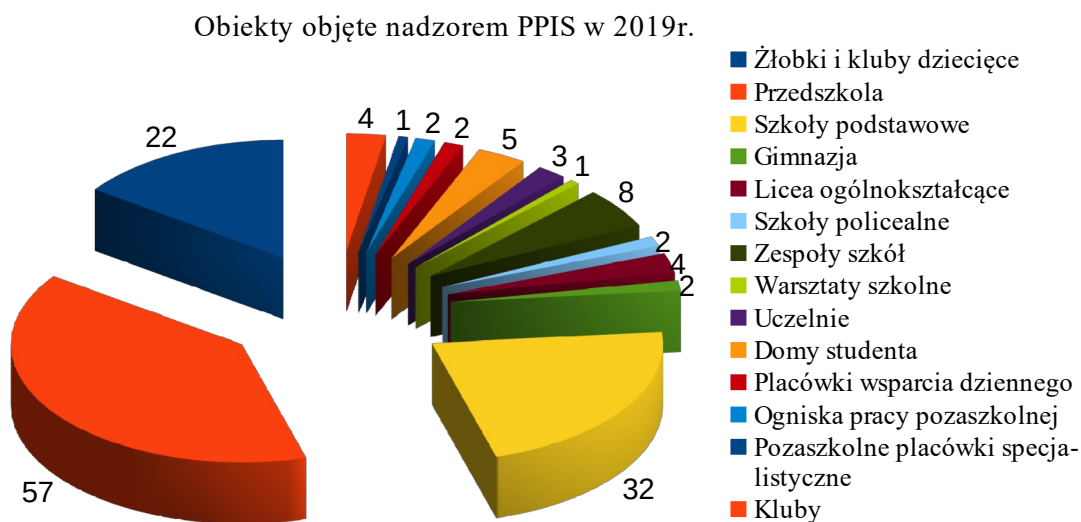
Rok	Ilość interwencji	Zasadność interwencji
2019	59	5
2018	52	3
2017	58	3
2016	47	4
2015	29	4
2014	24	3
2013	42	1
2012	54	4

Jak wynika z zestawienia:

- w 2019 roku odnotowano niewielki wzrost ilości zgłaszanych interwencji w stosunku do 2018 roku / o 7 interwencji /;
- większość wnoszonych interwencji nie dotyczy kompetencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej / przekazywana jest do kompetentnych organów/ instytucji /;
- spośród rozpatrywanych interwencji większość nie jest uzasadniona / brak potwierdzenia stawianych zarzutów /;
- ilość uzasadnionych interwencji jest znikoma / stanowi < 9% ogółu /.

IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2019 roku PPIS w Sosnowcu przeprowadził 95 kontroli w 80 placówkach szkolno – wychowawczych z ogółu 145 nadzorowanych obiektów dla dzieci i młodzieży / ~ 55% /.

Nadzór nad placówkami pobytu dzieci i młodzieży prowadzony jest w celu potwierdzenia zapewnienia higienicznych warunków do nauki i wypoczynku oraz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.

Placówki objęte nadzorem to przede wszystkim szkoły wszystkich typów i stopni, w tym również szkoły wyższe, a także żłobki, przedszkola, placówki pracy pozaszkolnej, domy dziecka i inne.

W placówkach nauczania i wychowania oceniano:

- bieżącą czystość i warunki do utrzymania higieny,
- stan techniczny pomieszczeń /sal zajęć, sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, terenów i urządzeń kultury fizycznej /,
- realizację wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin / pracownie/laboratoria /,
- tygodniowe rozkłady zajęć,
- dostosowanie mebli przedszkolnych/szkolnych do wzrostu dzieci/uczniów,
- obciążenie uczniów ciężarem tornistrów /plecaków szkolnych.

1. ŻŁOBKI/KLUBY DZIECIĘCE

W 2019 roku na terenie Sosnowca funkcjonowało **20 żłobków** / 6 publicznych+ 12 niepublicznych/ oraz 2 miejskie **kluby dziecięce**.

W skontrolowanych **12** placówkach żłobkowych zapewniono opiekę **543** dzieciom.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 2019 roku pozytywną opinię PPIS w Sosnowcu na rozpoczęcie działalności uzyskały 2 placówki żłobkowe i 1 klub dziecięcy:

- *Prywatny Żłobek "Kraina Malucha" z siedzibą w Sosnowcu ul. Długosza 1*
- *Niepubliczny Żłobek „Akademia Kolorowych Podróży” z siedzibą w Sosnowcu, ul. Partyzantów 11;*
- *Zespół Żłobka i Klubów Dziecięcych z siedzibą w Sosnowcu, ul. Targowa 18.*

2. PLACÓWKI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Ogółem w roku 2019 przeprowadzono **35 kontroli** w **31** przedszkolach z ogółu 57 nadzorowanych / *samodzielnie funkcjonujących* / - co stanowi ~54%.

Kontrole potwierdziły prawidłowy stan techniczny **30** placówek + nieprawidłowości w **1** placówce / *prowadzone jest postępowanie administracyjne* /.

Z dniem 1 września 2019 roku w wyniku zmian w strukturach organizacyjnych placówek, 2 przedszkola straciły swoją samodzielność i weszły w skład zespołów szkół:

- Przedszkole Miejskie nr 45 Sosnowiec, ul. Kisielewskiego 4a – w skład ZSO nr 14;
- Przedszkole Miejskie nr 51 Sosnowiec, ul. B. Prusa 253a – w skład Zespołu Szkół nr 2 ul.

2.1 ERGONOMIA W PRZEDSZKOLACH

W 2019 roku dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w **2** placówkach przedszkolnych.

Oceniając meble zwracano szczególną uwagę na:

- dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci;
- oznakowanie mebli;
- zestawienie mebli i ich stan techniczny;
- posiadanie certyfikatu na meble.

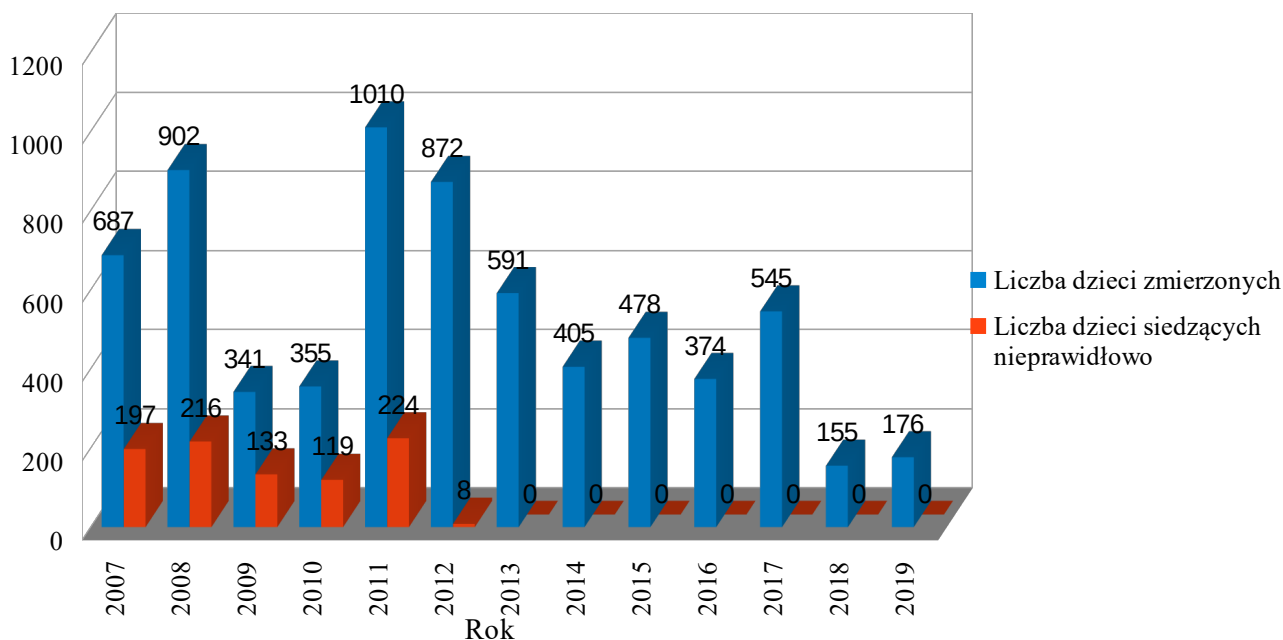
Pomiarami wzrostu dzieci oraz ich rozmieszczeniem przy stolikach i na krzesłach objęto **176** **dzieci z 10 oddziałów przedszkolnych.**

Wyniki analiz wykazały, że:

- przedszkolaki korzystają z mebli prawidłowo dostosowanych do wzrostu,
- meble oznakowane są kolorami lub numerami / *zgodnie z obowiązującą normą* /.

Poniższe zestawienie ilustruje wyniki badań dostosowania mebli do wzrostu dzieci w przedszkolach na przestrzeni lat 2007 -2019.

Dostosowanie wielkości mebli do wzrostu dzieci w przedszkolach

Jak wynika z przedstawionych danych:

- sytuacja w zakresie organizacji prawidłowego stanowiska pracy przedszkolaka, na przestrzeni lat uległa znacznej poprawie;
- brak stwierdzanych nieprawidłowości w ciągu ostatnich 6 lat potwierdza wzrost świadomości kadry pedagogicznej oraz wymierne pozytywne efekty nadzoru prowadzonego przez PPIS w Sosnowcu.

3. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE I POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie Sosnowca funkcjonuje:

- 5 domów studenckich;
- 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze /z pobytem dziennym /;
- 2 ogniska pracy pozaszkolnej;
- 1 pozaszkolna placówka specjalistyczna.

Kontrole przeprowadzone w placówkach potwierdziły prawidłowe warunki sanitarno – higieniczne obiektów.

4. SZKOŁY

Ogółem w roku 2019 przeprowadzono **36 kontroli** w **28 szkołach** wszystkich typów i stopni / *za wyjątkiem szkół wyższych* / **z ogółu 48** nadzorowanych - co stanowi ~58%.

W 8 placówkach kontrole wykazały zły stan techniczny:

- brudne, zawilgocone ściany/sufity,
- zniszczone nawierzchnie podłóg w salach lekcyjnych/zajęć/gimnastycznych,
- brak obudowy urządzeń grzewczych.

W 27 kontrolowanych placówkach szkolnych funkcjonowały gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej + w 1 placówce szkolnej podstawowa opieka przedmedyczna była świadczona poza terenem placówki.

Ogółem w roku 2019 na placówki szkolne wydano 11 decyzji administracyjnych, w tym:

- 8 nakładających obowiązki ;
- 3 prolongujące terminy realizacji nałożonych obowiązków.

4.1 MIKROKLIMAT W SZKOŁACH

W większości szkół wymiana powietrza w pomieszczeniach placówek odbywa się w jedyne w sposób naturalny poprzez zainstalowane kratki wentylacyjne/grawitacyjne i/lub za pomocą otwieranych okien i drzwi .W niektórych placówkach, w których modernizowano zaplecza sanitarne zainstalowano dodatkowo wentylację mechaniczną-wyciągową.

Kontrole potwierdziły, że sale lekcyjne są prawidłowo wentylowane.

Sygnalizowane problemy zapewnienia odpowiedniej temperatury w pomieszczeniach placówek wynikają w głównej mierze z braku termomodernizacji budynków szkolnych.

4.2 ERGONOMIA W SZKOŁACH

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowana jest stała, sukcesywna wymiana umeblowania na sprzęty posiadające wymagane certyfikaty w placówkach szkolnych, co wpływa na wzrost ilości prawidłowo organizowanych stanowisk ucznia.

W 2019 roku dokonano pomiarów wzrostu uczniów i doboru wielkości sprzętów do ich wzrostu w 2 placówkach szkolnych (*prywatne szkoły podstawowe*).

Pomiarami objęto 79 stanowisk pracy ucznia / **nie stwierdzono nieprawidłowości** /.

Kontrole potwierdziły prawidłowe zestawienie sprzętów i dobranie ich do wzrostu uczniów oraz prawidłowe ich oznakowanie / *cyfrowo, bądź kolorystycznie* /.

4.3 ANALIZA TYGODNIOWYCH ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

W ramach oceny warunków higieny procesów nauczania i wychowania ocenie podlega również prawidłowe planowanie nauki i odpoczynku.

W 2019 roku dokonano oceny 207 tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w:

- 155 oddziałach szkół podstawowych / w 10 szkołach samodzielnych /;
- 50 oddziałach zespołów szkół / w 5 placówkach /;
- 1 oddziale szkoły gimnazjalnej / w 1 placówce samodzielnej /;
- 1 oddziale szkoły licealnej / w 1 placówce samodzielnej /.

Przeprowadzane od 2011 roku kontrole w tym zakresie nie wykazują nieprawidłowości.

Wyniki analiz tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych na przestrzeni lat 2010-2019 ilustruje poniższa tabela.

ROK	Ilość badanych szkół	Ilość badanych oddziałów	Ilość nieprawidłowych tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych
2010	26	259	1*
2011	22	179	0
2012	38	347	0
2013	37	386	0
2014	21	192	0
2015	46	496	0
2016	30	240	0
2017	24	284	0
2018	15	180	0
2019	17	207	0

*- nieprawidłowość dotyczyła równomierności rozłożenia zajęć dydaktycznych w poszczególnych dniach tygodnia.

4.4 INFRASTRUKTURA DO PROWADZENIA ZAJĘĆ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Uczniowie nadal nie korzystają z urządzeń natryskowych pomimo tego, że warunki do utrzymania higieny osobistej po zajęciach z wychowania fizycznego ulegają systematycznej poprawie.

Urządzenia natryskowe wykorzystywane są najczęściej jedynie po dodatkowych zajęciach.

Kontrole szkół / bez szkół wyższych / wykazały, że:

- 23 placówki posiadają odpowiednie warunki do prowadzenia zajęć w-f,
- 2 placówki posiadają salę gimnastyczną z boiskiem,
- 3 placówki posiadają salę rekreacyjną i zastępczą z boiskiem,

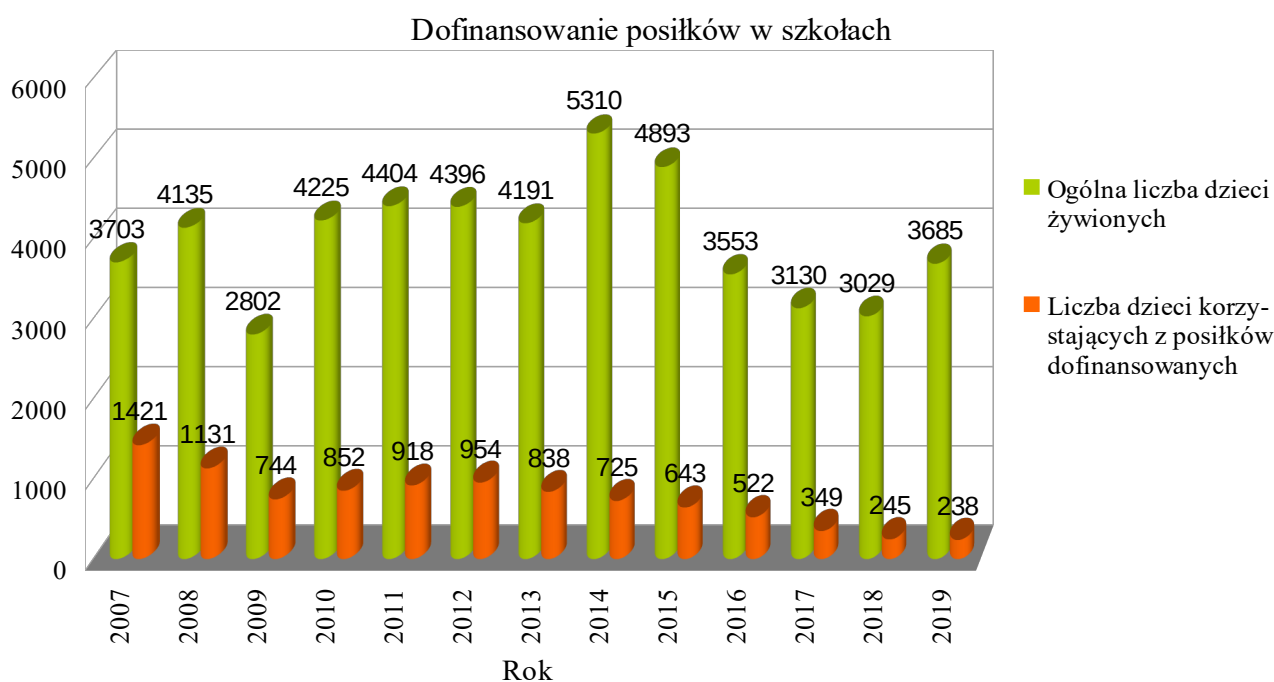
- 12 placówek posiada salę gimnastyczną – zastępczą z boiskiem,
- 6 placówek posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem,
- 6 placówek szkolnych nie dysponuje własną bazą sportową - oferują uczniom zróżnicowane zajęcia z zakresu w-f, wykorzystując bazę sportową MOSiR / *głównie baseny, hale sportowe, boiska* /.

4.5 DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY W SZKOŁACH

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2019 roku ustalono, że:

- 23 szkoły prowadziły dożywianie dla uczniów,
- 3685 uczniów spożywało posiłki w szkole,
- 238 uczniów spożywało posiłki dofinansowywane / MOPS /,
- 11 szkół zapewniało 3946 uczniom możliwość uczestnictwa w „ Programie dla szkół ”, zapewniając dostęp do mleka/owoców/warzyw w szkole.

Poniższy wykres przedstawia ilość dzieci spożywających posiłki/posiłki dofinansowane w szkole na przestrzeni okresu: 2007-2019.

5. SZKOŁY WYŻSZE

W roku 2019 skontrolowano 1 uczelnię wyższą (*publiczną*), mieszczącą się w 2 budynkach. Stan techniczny jak również sanitarno – higieniczny obiektów, oceniono pozytywnie. Zachowana jest bieżąca czystość pomieszczeń jak i użytkowanych urządzeń oraz zapewniony dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody a także artykułów higienicznych.

6. WYPOCZYNEK ZIMOWY I LETNI DZIECI I MŁODZIEŻY

Na przestrzeni ostatnich lat na terenie miasta Sosnowca, w okresie przerwy zimowej i letniej, oprócz małych form wypoczynku prowadzone są również zorganizowane formy wypoczynku / w formie turnusów /, które są zgłaszane do bazy Kuratorium Oświaty w Katowicach.

W 2019 roku z placówek organizujących wypoczynek zimowy i letni korzystało 531 dzieci:

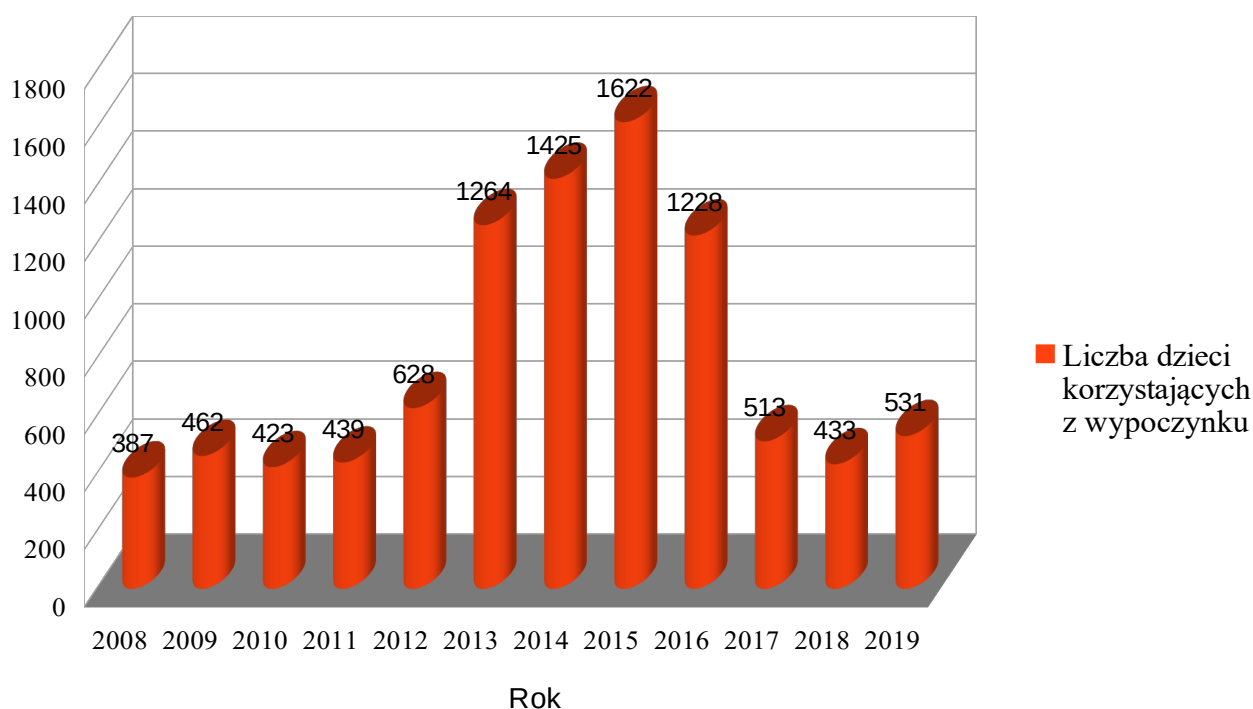
- **436 uczestników w 15 placówkach** prowadzących formy zorganizowanego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w czasie przerwy zimowej i letniej,
- **95 uczestników w 5 klubach osiedlowych / miejskich i spółdzielni mieszkaniowych /** w czasie przerwy letniej.

W/w kluby organizują zajęcia plastyczne, muzyczne, taneczne, gry i zabawy ruchowe, turnieje oraz wycieczki poza miasto.

Kontrole potwierdziły właściwy stan sanitarno - porządkowy i techniczny placówek uczestniczących w akcji "LATO" oraz "ZIMA".

Organizację wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży oceniono pozytywnie.

Wykres przedstawia ilość dzieci i młodzieży korzystającej z wypoczynku w okresie: 2008 – 2019.

7. INTERWENCJE

W roku 2019 komórka NS-HDM Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sosnowcu rozpatrzyła **10** interwencji, dotyczących:

- funkcjonowania placówki bez opinii sanitarnej PPIS w Sosnowcu dopuszczającej do użytkowania Niepubliczny Żłobek „Kaina Malucha” w Sosnowcu, ul. Długosza 1 / **bezzasadna** /;
- nieprawidłowego stanu porządkowego/sanitarnego/technicznego/higienicznego w:
 - Zespole Żłobka i Klubów Dziecięcych w Sosnowcu, ul. B. Prusa 253a / **bezzasadna** /;
 - Przedszkolu Miejskim nr 45 w Sosnowcu, ul. Kisielewskiego 4b / **bezzasadna** /;
 - Niepublicznym Żłobku „Kraina Malucha „, w Sosnowcu, ul. ks. J. Popiełuszki 36 / **bezzasadna** /;
- przeciążenia ciężarem tornistrów/plecaków szkolnych uczniów klasy IV Szkoły Podstawowej nr 19 w Sosnowcu ul. Składowa 5 / **uzasadniona** /;
- wystąpienia przypadków wszawicy wśród dzieci/uczniów w:
 - Szkole Podstawowej nr 45 w Sosnowcu, ul. Czeladzka 58 / **uzasadniona** /;
 - Przedszkolu Miejskim nr 20 zlokalizowanym w Szkole Podstawowej nr 21 w Sosnowcu, ul. Zawodzie 36 / **uzasadniona** /;
 - Niepublicznym Przedszkolu „Calineczka” w Sosnowcu, ul. Bracka 18 / **bezzasadna** /;
- występowania uciążliwych zapachów w pomieszczeniach Przedszkola Miejskiego nr 44 w Sosnowcu, ul. Lubelska 49 / **uzasadniona** /;
- zanieczyszczonego i niezabezpieczonego piasku w piaskownicy Przedszkola Miejskiego nr 34 w Sosnowcu, ul. Kryptologów 1 / **uzasadniona** / - *za stwierdzone nieprawidłowości nałożono mandat karny w wys.200 zł.; stronę zobowiązano do wymiany piasku w piaskownicy oraz stosowania nakrycia zabezpieczającego.*

8. WSPÓŁPRACA Z URZĘDAMI/ ORGANAMI

Współpraca z Wydziałem Inwestycji oraz Wydziałem Edukacji Urzędu Miejskiego w Sosnowcu polega na przekazywaniu informacji dotyczących stwierdzanych nieprawidłowości, w celu ich eliminacji i poprawy warunków pobytu/nauczania oraz pracy w placówkach oświatowo - wychowawczych. Organy prowadzące nadzór nad w/w placówkami szerzej postrzegają problemy w nich występujące i podejmują działania naprawcze.

9. WNIOSKI

Większość placówek oświatowo-wychowawczych wykazuje dobry stan techniczny i sanitarny. Dyrekcje placówek wdrażają metody i procedury zapewniające w sposób ciągły dostępność artykułów higienicznych / *mydła, ręczników papierowych oraz papieru toaletowego* /.

W ostatnich latach zarejestrowano podejmowanie działań związanych z modernizacją/wymianą oświetlenia celem eliminacji występujących uciążliwości i zapewnienia komfortu pracy uczniom. Pomiar kontrolny natężenia oświetlenia potwierdza jego prawidłowe wartości i równomierność.

Nadal jednak nie udaje się definitywnie rozwiązać problemu utrzymania prawidłowej higieny osobistej wśród uczniów związanej z korzystaniem z zaplecza higienicznego w postaci natrysków po zajęciach z wychowania fizycznego.

V. HIGIENA PRACY

Nadzór sanitarny w zakładach pracy prowadzony jest w celu poprawy warunków pracy i ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy.

W 2019 roku w ramach przeprowadzanych kontroli w zakładach pracy dokonywano oceny:

- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,
- przeprowadzania profilaktycznych badań lekarskich pracowników,
- występowania substancji chemicznych i ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- występowania szkodliwych czynników biologicznych, produktów biobójczych, detergentów oraz prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3,
- ryzyka zawodowego,
- przestrzegania przez pracodawców przepisów i zasad bhp podczas usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest / w ramach realizacji rządowego „ Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 ” /,
- warunków pracy i narażenia zawodowego pracowników narażonych na substancje zawarte w lekach cytostatycznych.

1. OCENA ZAKŁADÓW PRACY

W 2019 roku nadzorowano 433 zakłady pracy zatrudniające 30 627 pracowników.

W stosunku do 2018 roku liczba nadzorowanych zakładów nie uległa praktycznie zmianie bo jedynie zmniejszyła się o 2 zakłady.

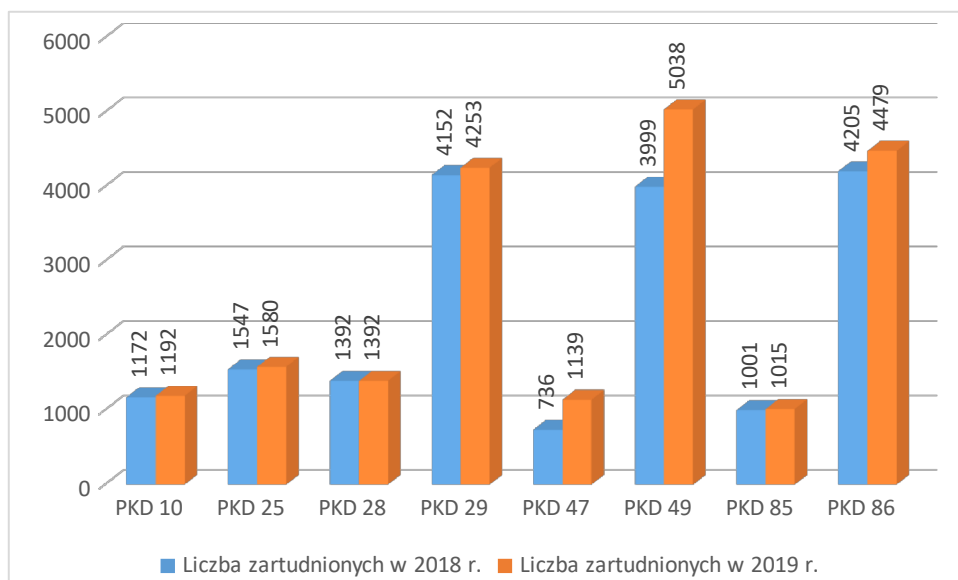
Od 2017 roku rejestrowany jest **wzrost liczby zatrudnionych** w nadzorowanych zakładach / w stosunku do 2018 roku odnotowano wzrost o 729, co stanowi ~2,4% /.

Zgodnie z wykazem Polskiej Klasyfikacji Działalności / PKD / największą liczbę zatrudnionych pracowników zarejestrowano w następujących działach:

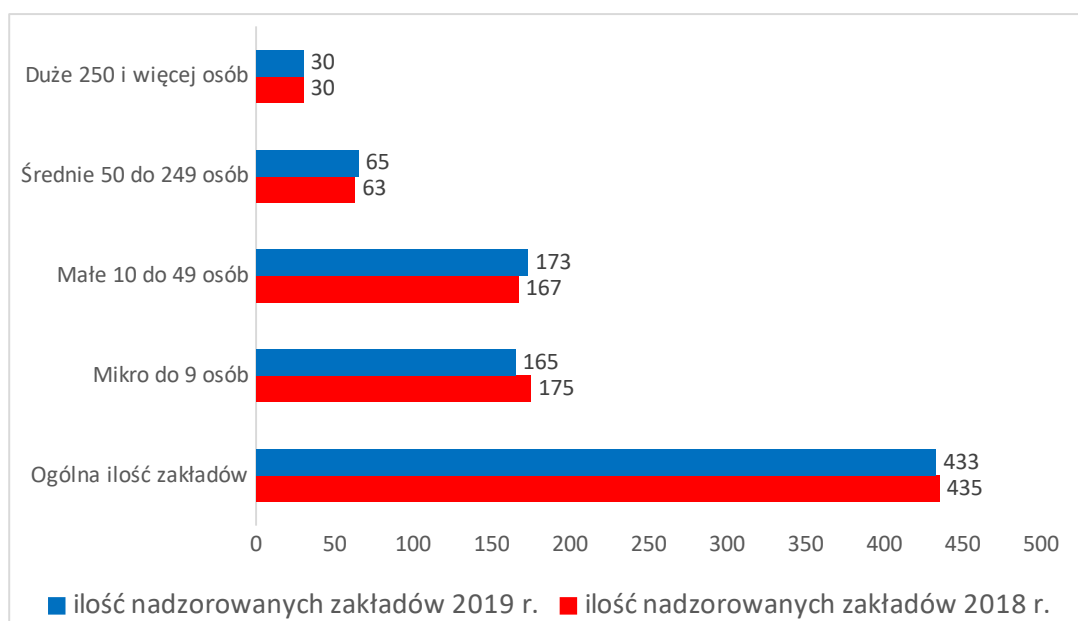
- **49** - Transport lądowy oraz transport rurociągowy / **5038** zatrudnionych /,
- **86** - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna / **44790** zatrudnionych /,
- **29** - Przetwórstwo przemysłowe-Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep z wyłączeniem motocykli / **4253** zatrudnionych /,
- **25** - Przetwórstwo przemysłowe-Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń / **1580** zatrudnionych /,

- **28** - Przetwórstwo przemysłowe-Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowanych / **1392** zatrudnionych /,
- **10** - Przetwórstwo przemysłowe-Produkcja artykułów spożywczych / **1192** zatrudnionych /,
- **47**- Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi / **1139** zatrudnionych /.

Zmiany liczby zatrudnionych w zakładach pracy w 2018 i 2019 roku według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)

Podział nadzorowanych zakładów pracy w zależności od ilości zatrudnionych pracowników

Z przedstawionych zestawień wynika, że:

- ilość zakładów w poszczególnych grupach / w zależności od ilości zatrudnionych / praktycznie nie uległa zmianie w stosunku do ubiegłego roku;
- zarejestrowano niewielki wzrost małych zakładów przy równoczesnym spadku ilości mikro;
- nadal najwięcej jest zakładów kwalifikujących się jako:
 - mikro- zatrudniające do 9 pracowników,
 - małe - zatrudniające od 10 do 49 pracowników;
- najmniej liczną grupę stanowią duże zakłady / ich ilość nie zmieniła się w stosunku do 2018 roku /.

W 2019 roku przeprowadzono ogółem **153 kontrole w 129 zakładach pracy** / ~ 30% ogółu nadzorowanych /, w tym w 32 zakładach stwierdzono nieprawidłowości.

Przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia stwierdzono w 27 zakładach pracy branży o następujących profilach produkcji według PKD:

- **25** Przetwórstwo przemysłowe-Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń / 7 zakładów - 245 pracowników /;
- **29** Przetwórstwo przemysłowe-Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep z wyłączeniem motocykli / 7 zakładów - 750 pracowników /;
- **24** Przetwórstwo przemysłowe-Produkcja metali / 2 zakłady - 112 pracowników /;
- **81** Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni / 2 zakłady -137 pracowników /.

Ogółem w warunkach przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia w 2019 r. zatrudnionych było 1047 pracowników / spadek w stosunku do 2018 roku o 76 osób co stanowi ~7% /.

Głównym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy / podobnie jak w latach ubiegłych / jest ponadnormatywny hałas.

Przekroczenie Najwyższego Dopuszczalnego Natężenia hałasu stwierdzono w 24 zakładach pracy dla 984 pracowników.

Ponadto przekroczenia normatywów higienicznych stwierdzono dla:

- 196 pracowników w zakresie natężenia promieniowania optycznego nielaserowego;
- 66 pracowników w zakresie natężenia drgań mechanicznych;
- 34 pracowników w zakresie stężenia manganu i jego związków nieorganicznych;
- 12 pracowników w zakresie stężenia pyłów zawierających krzemionkę;
- 5 pracowników w zakresie stężenia pyłów mąki.

Wydano 29 decyzji administracyjnych zobowiązujących zakłady pracy do:

- opracowania/uzupełnienia oceny ryzyka zawodowego oraz zapoznania z nią pracowników;
- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy;
- zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń pracy/pomieszczeń magazynowych;
- prawidłowego urządzenia/zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych;
- właściwego oznakowania/ opracowania spisu oraz kart charakterystyki lub aktualizacji substancji i mieszanin niebezpiecznych.

Nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 1100 zł:

- 2 mandaty karne na kwotę 1000 zł, nałożono na przedsiębiorcę wprowadzającego do obrotu produkt biobójczy z naruszeniem art. 5 ustawy o produktach biobójczych z dnia 9.10.2015 r. / *Dz. U. z 2018 r. poz. 2231* /,
- 1 mandat na kwotę 100 zł nałożono na przedsiębiorcę za złe warunki sanitarne zaplecza sanitarnego dla pracowników wykonujących prace budowlane.

Zgodnie z obowiązującym prawem, każdy produkt biobójczy udostępniany na rynku wymaga uzyskania odpowiedniego pozwolenia. Z powodu swoich właściwości i zastosowania w wielu dziedzinach życia produkty biobójcze mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, zwierząt i środowiska, dlatego też w obrocie powinny znajdować się jedynie produkty bezpieczne, a uzyskanie pozwolenia na obrót produktem biobójczym daje gwarancję, że produkt podlegał ocenie i właściwie stosowany będzie skuteczny i bezpieczny.

2. OCENA WARUNKÓW PRACY PODCZAS ZABEZPIECZANIA / USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Na terenie miasta Sosnowca zarejestrowane są dwa podmioty zajmujące się demontażem, zabezpieczaniem lub transportem wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z realizowanym Rządowym „Programem oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032” w 2019 roku przeprowadzono 4 kontrole u przedsiębiorców świadczących usługi na terenie miasta Sosnowiec pod kątem przestrzegania przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania prac związanych z demontażem wyrobów zawierających azbest.

W ramach przeprowadzanych kontroli dokonywano oceny:

- dokumentacji potwierdzającej przekazywanie Śląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym występujących w środowisku pracy;
- rejestr prac/pracowników, w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- dokumentowania ryzyka zawodowego;
- usuwania wyrobów zawierających azbest;
- odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej w którą wyposażeni są pracownicy dokonujący bezpośrednich prac przy demontażu wyrobów zawierających azbest;
- orzeczeń lekarskich / *braku przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku* /;
- szkoleń pracowników/osób kierujących lub nadzorujących w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z zabezpieczaniem lub usuwaniem wyrobów albo innych materiałów zawierających azbest;
- zezwolenia/pozwolenia/decyzji/zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi.

W trakcie kontroli informowano również przedsiębiorców/pracowników o potencjalnych skutkach zdrowotnych wynikających z narażenia na substancje niebezpieczne podczas wykonywania prac związanych z narażeniem na azbest / *w przypadku nie przestrzegania przepisów prawa z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy* /.

3. OCENA WARUNKÓW PRACY PRACOWNIKÓW NARAŻONYCH NA SUBSTANCJE RAKOTWÓRCZE LUB MUTAGENNE ZAWARTE W LEKACH CYTOSTATYCZNYCH

W 2019 roku przeprowadzono kontrolę podmiotu leczniczego w którym produkowane i stosowane są leki cytostatyczne.

W wyniku kontroli ustalono, że produkcja leków cytostatycznych odbywa się przy zachowaniu wymaganych standardów higienicznych oraz w pomieszczeniach spełniających wymagania określone przepisami prawa.

Ogółem przy produkcji zatrudnionych jest 16 osób a na oddziale onkologicznym 18 osób.

Pracownicy zostali zapoznani z oceną ryzyka zawodowego związanego z narażeniem personelu medycznego i farmaceutów na leki cytostatyczne stwarzające zagrożenie dla zdrowia.

Ogółem przy produkcji zatrudnionych jest 16 osób a na oddziale onkologicznym 18 osób. Pracownicy zostali zapoznani z oceną ryzyka zawodowego związanego z narażeniem personelu medycznego i farmaceutów na leki cytostatyczne stwarzające zagrożenie dla zdrowia.

Personel farmaceutyczny przygotowujący leki cytostatyczne posiada odpowiednie kwalifikacje do pracy w warunkach aseptycznych oraz jest przeszkolony w zakresie prac z substancjami stwarzającymi zagrożenie dla zdrowia pracowników.

Przy przygotowywaniu, podawaniu i przechowywaniu leków cytostatycznych personel stosuje odpowiednie środki ochrony indywidualnej jednorazowego użytku / *rękawice, fartuchy, okulary, czepki, maski* /.

W zakładzie opieki zdrowotnej stosowanych jest 12 leków cytostatycznych.

Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Na podstawie posiadanej dokumentacji ustalono, że w 10 zakładach opieki weterynaryjnej zlokalizowanych na terenie Sosnowca nie są stosowane leki cytostatyczne co jest równoznaczne z brakiem narażenia personelu w/w zakładów na substancje rakotwórcze lub mutagenne.

4. OCENA LEGALNEGO OBROTU I STOSOWANIA PREKURSORÓW NARKOTYKÓW

Na terenie Sosnowca prekursorzy stosowane są w zakładach podczas:

- procesów galwanizacji,
- odtłuszczania i trawienia metali,
- uzdatniania wody,
- produkcji mieszanin chemicznych,
- badań i analiz laboratoryjnych.

W 2019 roku przeprowadzono 1 kontrolę podmiotu stosującego prekursorzy narkotyków do badań naukowych / *analiz laboratoryjnych* / - nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ogółem nadzorowano 31 podmiotów, w tym:

- 9 wprowadzających do obrotu substancje będące prekursorami narkotyków;
- 22 stosujące prekursorzy.

Na terenie Sosnowca w 2019 roku nie zarejestrowano żadnych przypadków nielegalnego handlu prekursorami narkotyków.

Tabela przedstawia wykaz i ilość używanych prekursorów narkotyków w zakładach na terenie Sosnowca w okresie: 2016 – 2018rok.

Nazwa substancji	Jednostka miary	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Kwas siarkowy	[t]	87	98	57
Kwas solny	[t]	600	149	148
Aceton	[kg]	1084	3108	3107
Nadmanganian potasu	[kg]	4902	1506	1505

/ Brak danych z 2019 roku ponieważ przekazywane są PPIŚ w Sosnowcu dopiero w I kwartale 2020 roku /.

Jak wynika z zestawienia ilość stosowanych w produkcji w 2018 roku prekursorów nie uległa zmianom za wyjątkiem 42% obniżenia zużycia kwasu siarkowego / *stosowanego w procesach produkcji mieszanin chemicznych, trawienia stali i uzdatniania wody /.*

5. NADZÓR NAD OBROTEM ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI „DOPALACZAMI”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sosnowcu w 2019 r. nie prowadził postępowań administracyjnych, dotyczących przypadku wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. Nie zostały również nałożone kary pieniężne za wytwarzanie lub wprowadzanie do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych zgodnie z art 52 a Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii / *Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późniejszymi zmianami /.*

Dokonano natomiast zniszczenia produktów będących środkami zastępczymi/nową substancją psychoaktywną, które stanowiły dowód w sprawach prowadzonych do 2018 roku, w toku których uznano ich przepadek/ *jako przedmiotów wykroczenia /.*

Zniszczeniu poddanych zostało 14 produktów na łączną kwotę 108,00 zł.

Ponadto w związku z ogólnopolskim śledztwem prowadzonym przez Centralne Biuro Śledcze Policji - Zarząd w Rzeszowie przekazane zostały środki zastępcze z kontroli sanitarnych przeprowadzanych w okresie: 01.01.2012 r. do 31.12.2015 r. w spółkach objętych śledztwem, zdeponowane w PSSE Sosnowiec / *za pośrednictwem Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Katowicach /.*

Przekazanych zostało 12 kopert, które zostały oznakowane i zabezpieczone.

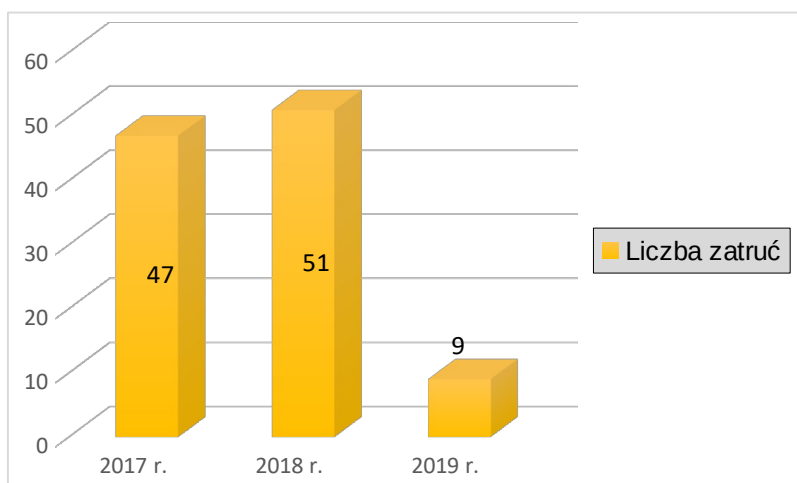
Przekazane środki zastępcze stanowią dowód rzeczowy w prowadzonym postępowaniu Wydziału do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Narkotykowej Zarządu w Rzeszowie Centralnego Biura Śledczego pod nadzorem Łódzkiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej w Łodzi.

W ramach monitorowania sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych / współpraca z podmiotami leczniczymi na terenie Sosnowca / zgłoszono 24 przypadki podejrzeń zatruc środków zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi / w tym aż w 9 przypadkach do zażycia środka zastępczego lub nowej substancji psychoaktywnej doszło na terenie miasta /.

Pozostałe zgłoszone przypadki udzielenia świadczenia zdrowotnego / ambulatoryjnego, obserwacji i leczenia w szpitalnym oddziale ratunkowym lub izbie przyjęć / dotyczyły podejrzeń zatruc pacjentów środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi poza terenem miasta Sosnowiec.

Przedział wiekowy osób hospitalizowanych ogółem z powodu zatrucia środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi wynosi od 14 - 40 lat, w tym dla osób zażywających w/w środki/substancje na terenie Sosnowca 15 – 20 lat.

Wykres przedstawia przypadki podejrzeń zatruc pacjentów środkami zastępczymi/nowymi substancjami psychoaktywnymi na terenie miasta Sosnowiec w latach 2017 – 2019 r.

W stosunku do lat poprzednich, w 2019 roku odnotowano bardzo widoczny spadek zgłaszanych podejrzeń zatruc pacjentów z terenu Sosnowca środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Z pewnością spadek zgłoszeń związany jest z wprowadzonymi zmianami w przepisach prawnych / *ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej* /, które zaczęły obowiązywać z dniem 1 października 2018 r.:

- część substancji psychoaktywnych została włączona do grupy środków odurzających (*narkotyków*);
- do ustawy dołączono wykazy środków odurzających z ich klasyfikacją.

Dodatkowo wpływ na spadek ilości w/w zgłoszeń miała z pewnością również likwidacja Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu.

6. ZADANIA DODATKOWE

W związku z międzynarodową operacją „SILVER AXE IV” organizowaną pod patronatem Europolu - polegającą na przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu na rynek krajowy i zagraniczny nielegalnych, w tym podrobionych środków ochrony roślin - na prośbę Komendy Miejskiej Policji w Sosnowcu przeprowadzono 4 kontrole punktów handlowych na targowiskach miejskich w Sosnowcu. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

7. CHOROBY ZAWODOWE

W 2019 r. zarejestrowano 49 podejrzeń o chorobę zawodową (*wzrost o 44% w stosunku do 2018 roku*).

W wyniku przeprowadzonych postępowań wyjaśniających i administracyjnych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sosnowcu wydał 25 decyzji w sprawie chorób zawodowych w tym:

- 11 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej (*wzrost o 2 decyzje w stosunku do 2018 r.*)
- oraz 14 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (*spadek o 17 decyzji w stosunku do 2018 r.*).

*Tabela przedstawia ilość wydawanych przez PPIS w Sosnowcu decyzji w/s chorób zawodowych
w okresie: 2017-2020*

Rodzaj choroby zawodowej / pozycja wykazu chorób według załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.06.2009r. w sprawie chorób zawodowych	2017r.	2018r.	2019r.
Pylice płuc (poz. 3)	15	14	7
Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli, które spowodowało trwałe upośledzenie sprawności wentylacyjnej płuc (poz. 5)	2	0	0
Astma oskrzelowa (poz. 6)	1	1	0
Alergiczny nieżyt nosa (poz. 12)	0	1	0
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat (poz. 15)	16	11	12
Choroby skóry (poz. 18)	2	1	1
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 19)	3	3	2
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 20)	1	6	1
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1,2 i 3 kHz (poz. 21)	7	3	1
Zespół wibracyjny (poz. 22)	1	0	0
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa (poz. 26)	2	0	1
RAZEM	50	40	25

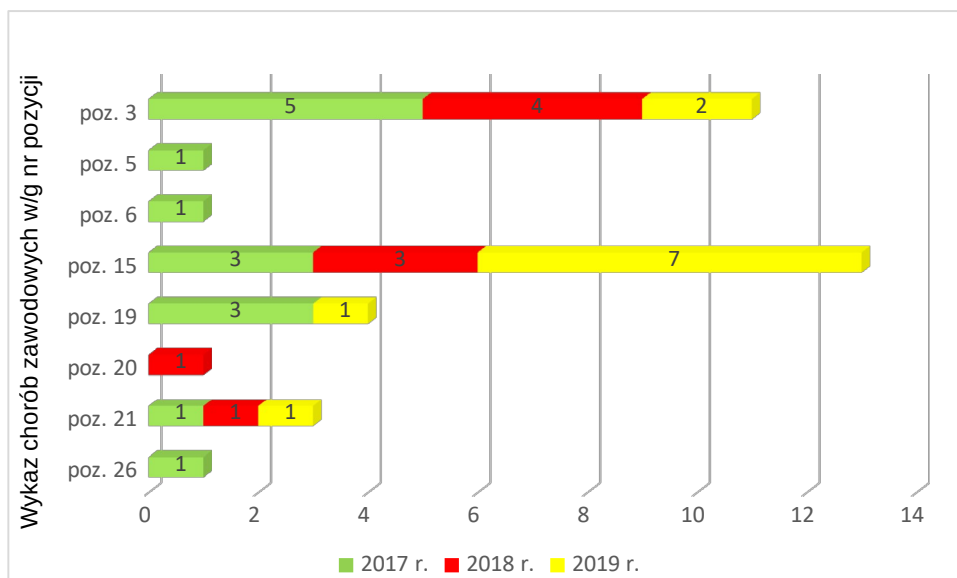

Powyższy wykres przedstawia ilość ogółem wydanych decyzji przez PPIS w Sosnowcu w sprawie chorób zawodowych w okresie: 2017 – 2019 r.

Jak wynika z wykresu na przestrzeni: 2017-2019 najczęściej prowadzono postępowania/wydawano decyzje dotyczące chorób zawodowych:

- przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat / dotyczy grupy zawodowej nauczycieli / ;
- pylice płuc / dotyczy grupy zawodowej górników /.

Wykres poniżej przedstawia liczbę wydawanych przez PPIS w Sosnowcu decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej w okresie: 2017 - 2019 roku.

Ilość wydanych decyzji stwierdzających poszczególne rodzaje chorób zawodowych	2017r.	2018r.	2019r.
Pylice płuc (poz. 3)	5	4	2
Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli, które spowodowało trwałe upośledzenie sprawności wentylacyjnej płuc (poz. 5)	1	0	0
Astma oskrzelowa (poz. 6)	1	0	0
Alergiczny nieżyt nosa (poz. 12)	0	0	0
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat (poz. 15)	3	3	7
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 19)	3	0	1
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 20)	0	1	0
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1,2 i 3 kHz (poz. 21)	1	1	1
Zespół wibracyjny (poz. 22)	0	0	0
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa (poz. 26)	1	0	0
RAZEM	15	9	11

Choroby narządu głosu stanowią aktualnie najczęściej występujące schorzenie o podłożu zawodowym / dotyczą ~ 34% decyzji w sprawie chorób zawodowych wydanych w 2019 roku /.

Na drugim miejscu plasują się choroby związane z pylicą płuc i stanowią ~ 31% decyzji w sprawie chorób zawodowych wydanych w 2019 roku / pomimo odnotowanego 100% spadku w stosunku do 2018 roku zarówno ogólnej ilości wydanych decyzji w/s pylicy płuc jak również decyzji stwierdzających pylicę płuc /.

8. WNIOSKI

Nadal utrzymuje się tendencja wzrostowa zatrudnienia, jak również dominacja mikro i małych przedsiębiorstw na terenie Sosnowca.

Ogólna liczba nadzorowanych zakładów nie uległa praktycznie zmianie w stosunku do poprzedniego roku. Niewielkie zmiany zarejestrowano jedynie w ilości:

- mikro przedsiębiorców / spadek /;
- małych przedsiębiorców /wzrost /.

W 2019 roku warunki pracy w zakładach uległy poprawie w stosunku do roku poprzedniego co potwierdza:

- zmniejszenie liczby pracowników zatrudnionych w przekroczeniach normatywów higienicznych / ~7% /,
- zmniejszenie liczby wydanych decyzji dotyczących likwidacji stwierdzanych nieprawidłowości /~ 29% /.

Z czynników szkodliwych występujących w zakładach pracy najwięcej pracowników narażonych jest na hałas.

Nadal nie udało się zlikwidować narażenia pracowników na promieniowanie optyczne i drgania mechaniczne / *liczba osób narażonych nie uległa zmianie od 2018 roku* /.

Ponadto w 2019 roku zarejestrowano przekroczenia normatywów higienicznych na stanowiskach pracy w zakresie pyłów zawierających krzemionkę jak również pyłów mąki.

W 2019 roku podobnie jak w latach ubiegłych prowadzone były na terenie Sosnowca prace demontażu wyrobów zawierających azbest / *wymiana okładzin z płyt na elewacjach zewnętrznych budynków mieszkalnych*/. Wyniki kontroli potwierdzają przestrzeganie obowiązujących przepisów oraz zachowywanie zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania powyższych prac.

Na terenie Sosnowca nie stwierdzono prowadzenia działalności w zakresie produkcji/obrotu hurtowego lub detalicznego środków zastępczych jak również nie powstały obiekty prowadzące sprzedaż tego rodzaju produktów.

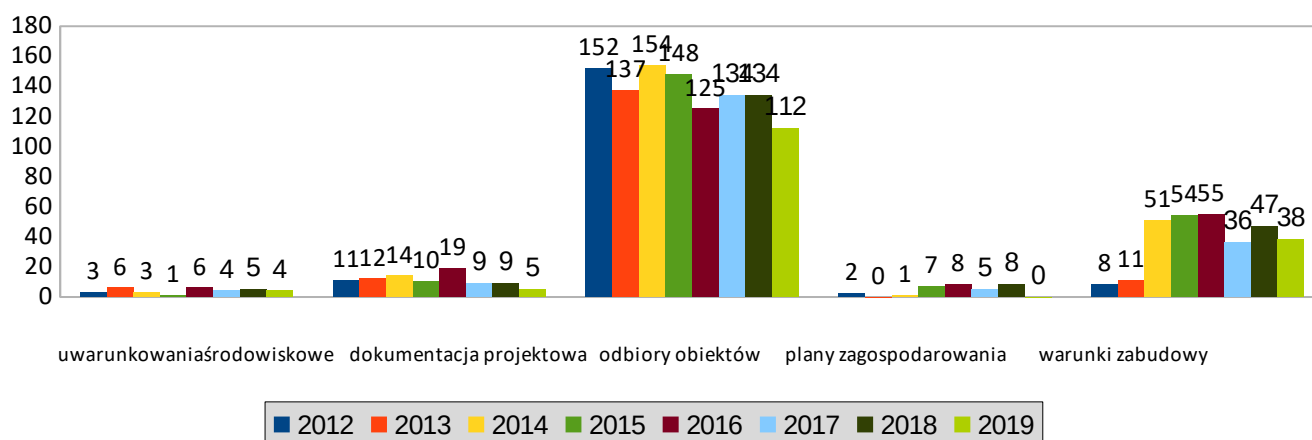
Pomimo wzrostu o 44% ilości zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych - liczba wydanych decyzji w/s chorób zawodowych zmniejszyła się o ~ 37%. Przyczyną są wydłużające się postępowania dotyczące ustalania warunków pracy w zlikwidowanych zakładach pracy jak również konieczność przeprowadzania dochodzeń przez innych Inspektorów Sanitarnych / *w przypadkach wykonywania pracy w zakładach zlokalizowanych poza terenem Sosnowca* /.

VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Do zakresu działania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w szczególności należy:

- uzgadnianie i opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- wydawanie opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- wydawanie opinii na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania zrealizowanych inwestycji;
- wydawanie odstępstw od przepisów określonych w warunkach technicznych, jakimi powinny odpowiadać budynki oraz w przepisach bezpieczeństwa i higieny pracy / kompetencje ŚPWIS w Katowicach /.

Poniższy wykres przedstawia zasadniczą działalność Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego PSSE w Sosnowcu w okresie: 2012 - 2019

Na podstawie posiadanej dokumentacji/prowadzonych rejestrów stwierdzono, że:

- PPIS w Sosnowcu w 2019 roku zajął stanowisko w ogółem **258 sprawach**,
- w wyniku przeprowadzonych 145 kontroli w obiektach wydano ogółem 112 opinie stwierdzające zgodność wykonania z dokumentacją projektową, spełnienie wymagań higieniczno – sanitarnych, dopuszczenie do użytkowania.

Opiniowanie i uzgadnianie warunków powstawania obiektów oraz ich dopuszczenie do działalności, ma na celu dbałość o poprawę stanu środowiska i o stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej, branży żywnościowej i placówek handlowych.

1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – PLANY

W 2019 roku PPIS w Sosnowcu nie wyrażał opinii na temat projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy Sosnowiec wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

1.1 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – PLANY

(odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko)

W 2019r. na wniosek Prezydenta Miasta Sosnowca **dokonano 5 uzgodnień dotyczących odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dotyczących:

- projektu zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru: położonego w rejonie ulic: Gabriela Narutowicza, Kombajnistów i 3 Maja, zatwierdzonego Uchwałą nr 589/XLV/2017 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 27 kwietnia 2017 roku, w zakresie zapisów dla terenu oznaczonego symbolem Fb.10 MW oraz „Pogoń Zachód”, zatwierdzonego Uchwałą nr 908/LXVI/2018 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 6 sierpnia 2018 roku, w zakresie zapisów dla terenu oznaczonego symbolem AA.141 U;

- *z uwagi na zmianę, która ma na celu wprowadzenie niewielkich korekt w zakresie zapisów dla terenu oznaczonego symbolem Fb.10 MW (dotyczących liczby kondygnacji z III na IV przy zachowaniu dotychczasowych zapisów dotyczących wysokości, która nie ulegnie zmianie) oraz dla terenu oznaczonego symbolem AA.141 U w zakresie zachowania i możliwości rozbudowy istniejącej na tym terenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.*

- *Jak wynikało z wniosku wprowadzona zmiana nie będzie miała wpływu na: rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, cechy i wielkość obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko* wynikające z ustaleń przyjętego już miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca. Zmianie nie ulegną pozostałe ustalenia planu mogące mieć wpływ na środowisko.

- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru: drogi łączącej ulicę 11 Listopada z drogą ekspresową S1

- *Jak wynikało z wniosku o sporządzeniu jednego planu miejscowego dla całego odcinka drogi zdecydowano z uwagi na obowiązywanie w obszarze drogi kilku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Sporządzenie planu miejscowego miało na celu również zmianę klasy drogi łączącej ulicę 11 Listopada z drogą ekspresową S1 – z drogi klasy zbiorczej Z na drogę główną G oraz zmianę przebiegu terenu drogi.*
- *Zmiana klasy drogi podyktowana była poczynionymi ustaleniami z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad O/Katowice, wynikającymi z zapisów rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie z dnia 2 marca 1999r. W planie nastąpiła również zmiana projektowanego przebiegu odcinka drogi łączącego istniejącą część z projektowanym węzłem na drodze ekspresowej.*
- *Jak wynikało z wniosku opracowanie wyżej opisanego projektu planu miejscowego polegające na: objęciu całego obszaru drogi w jednym akcie prawa miejscowego; zmianie ustaleń szczegółowych dla terenu drogowego poprzez zmianę klasy drogi z klasy zbiorczej Z na drogę klasy głównej G; korektę zasięgu terenu drogowego nie będzie miało wpływu na: charakter przewidywanych działań, rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko wynikające z ustaleń przyjętych już dla tego obszaru miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przy czym sama inwestycja drogowa jest już na większości obszaru zrealizowana i funkcjonująca (wprowadzona planem zmiana ustaleń przyjętych już dla tego obszaru dokumentów nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko).*

- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru położonego w rejonie ulic: Gabriela Narutowicza, Kombajnistów i 3 Maja, zatwierdzonego Uchwałą nr 589/XLV/2017 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 27 kwietnia 2017r. (dla terenu wyznaczonego na załączniku graficznym);

- z uwagi na zmianę, która ma na celu wprowadzenie dodatkowego przeznaczenia dla terenu oznaczonego symbolem Fb. 17 MN. (zmiana terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na teren zabudowy usługowej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej).
- Rozszerzenie przeznaczenia o możliwość wprowadzenia zabudowy usługowej będzie przedłużeniem funkcji, jaka jest dopuszczona na terenach bezpośrednio położonych przy terenie Fb. 17 MN.
- **Jak wynikało z wniosku wprowadzona zmiana nie będzie miała wpływu na: rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, cechy i wielkość obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko** wynikające z ustaleń przyjętego już miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca . Zmianie nie ulegną pozostałe ustalenia planu mogące mieć wpływ na środowisko.

- **projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca** dotyczącej Uchwały nr 209/X/2019 z dnia 30 maja 2019r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca **dla obszaru położonego w rejonie ulicy marsz. Józefa Piłsudskiego – południe** zatwierdzonego Uchwałą nr 327/XXIX/2016 z dnia 29 września 2016r. w zakresie zapisów par. 33 dotyczących terenu oznaczonego symbolem O.28.U; miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca **dla obszaru „Pogoń – Zachód”** zatwierdzonego Uchwałą nr 908/LXVI/2018 z dnia 6 sierpnia 2018r. w zakresie zapisów par. 37 dotyczących terenu oznaczonego symbolem AA.47.ZP; miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca **dla obszaru położonego w rejonie ulic: Jedności, gen. L. Okulickiego i Niweckiej** zatwierdzonego Uchwałą nr 957/LXX/2018 z dnia 25 października 2018r. w zakresie zapisów par. 17 i 39 dotyczących terenów oznaczonych symbolami KK.72.ZP oraz MN oraz w zakresie par. 6;

- z uwagi na zmianę planu mającą na celu w odniesieniu do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru:
- *położonego w rejonie ulicy marsz. Józefa Piłsudskiego – południe w zakresie zapisów par. 33 dotyczących terenu oznaczonego symbolem O.28 U – umożliwienie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej;*
- *„Pogoń – Zachód” w zakresie zapisów par. 37 dotyczących terenu oznaczonego symbolem AA.47.ZP – umożliwienie lokalizacji parkingów wzdłuż istniejącej ulicy;*

- *położonego w rejonie ulic: Jedności, gen. L. Okulickiego i Niweckiej w zakresie zapisów par. 17 i 39 dotyczących terenów oznaczonych symbolami KK.72 ZP oraz MN oraz w zakresie par. 6 – umożliwienie lokalizacji zabudowy w granicy działki (w ramach istniejącej zabudowy w granicach terenu KK.72 ZP), umożliwienie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w ramach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o ilości lokali mieszkalnych większej niż 2 oraz doprecyzowanie wysokości zabudowy dla budynków o funkcji uzupełniającej.*

Zmiany mają na celu uszczegółowienie zapisów obowiązujących planów, umożliwienie, w ramach istniejącego zespołu zabudowy mieszkaniowej jej kontynuację (w ramach zabudowy usługowej z możliwością całkowitej rezygnacji), umożliwienie lokalizowania parkingów wzdłuż istniejącej ulicy czy też doprecyzowania przepisów szczegółowych.

- ***Jak wynikało z wniosku wprowadzona zmiana nie będzie miała wpływu na: rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, cechy i wielkość obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko*** wynikające z ustaleń przyjętych już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta.

- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru położonego w rejonie ulicy gen. Władysława Andersa zatwierdzonego Uchwałą nr 218/XXI/2015 z dnia 29 października 2015r., dla terenów oznaczonych symbolami G.31 U,UM, G.33 MW, G.34 MW, G.35MN, G.38 MN oraz G.47 MW,U;

- *z uwagi na zmianę, która ma na celu zmniejszenie dopuszczalnej wysokości projektowanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na wskazanych terenach oraz wyznaczenie nieprzekraczalnej linii zabudowy na terenie oznaczonym symbolem G.35 MN i G.47 MW,U, w celu odsunięcia potencjalnej zabudowy od osiedla mieszkaniowego zlokalizowanego na terenie oznaczonym symbolem G.36 MN.*
- ***Jak wynikało z wniosku wprowadzona zmiana nie będzie miała wpływu na: rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, cechy i wielkość obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko*** wynikające z ustaleń przyjętych już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta.

Wprowadzone zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta stanowią niewielką modyfikację przyjętych już dokumentów w zakresie ich ustaleń ogólnych przeprowadzonych celem uzyskania jednoznaczności i precyzyjności tych zapisów i nie spowodują znaczących dodatkowych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi.

1.2 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – prognozy oddziaływania na środowisko

W 2019 roku PPIS w Sosnowcu dokonał 6 **uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko** dotyczących:

- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru ograniczonego drogami DK 86 DK 94, ulicami Krzysztofa Kamila Baczyńskiego i Będzińską oraz granicami administracyjnymi miast Będzin i Czeladź;
- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla północnej części Klimontowa w rejonie ulic: majora Henryka Hubala Dobrzańskiego, marszałka Edwarda Rydza – Śmigłego, 11-go Listopada;
- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru drogi łączącej ulicę 11 Listopada z drogą ekspresową S1;
- zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowiec zatwierdzonego Uchwałą Rady Miejskiej nr 369/XXXI/2016 wraz ze zmianą przyjętą uchwałą Nr 855/LXII/2018 z dnia 26 kwietnia 2018r.;
- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla terenu w rejonie ulicy Armii Krajowej, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego i Stefana Starzyńskiego oraz wzdłuż granicy z miastem Dąbrowa Górnicza;
- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru „OSTROWY-WSCHÓD” i „MACZKI-WSCHÓD”.

PPIS w Sosnowcu w uzgodnieniach zwracał uwagę na zgodność zawartości prognoz oddziaływania na środowisko z ustawą z dnia 3 października 2008r o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, jak również, na stopień szczegółowości informacji podanych w prognozach, który powinien być dostosowany do problematyki zawartej w przedmiotowych planach zagospodarowania przestrzennego i umożliwiać pełną analizę i ocenę wpływu na środowisko rozwiązań ustalonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

2. WARUNKI ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU

W 2019 roku PPIS w Sosnowcu **uzgodnił 38 wniosków warunków zabudowy i zagospodarowania terenu** /dotyczących realizacji inwestycji na terenach, dla których brak ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego /.

Planowane do realizacji inwestycje w większości nawiązywały do istniejącego zagospodarowania terenu.

Wnioski dotyczyły budowy/zmiany sposobu użytkowania obiektów:

- pawilonów/budynków handlowo – usługowych;
- budynków mieszkalnych z:
 - budynkami/częściami handlowo – usługowymi (o szerokim zakresie usług),
 - garażami i infrastrukturą;
- budynków/centrów magazynowo-produkcyjnych z zapleczem socjalno biurowym i infrastrukturą;
- obiektów branży przemysłowej:
 - sortownia odpadów z boksami magazynowymi i budynkiem socjalno-biurowym,
 - budynek administracyjno-warsztatowo-socjalny firmy instalacyjno-budowlanej,
 - pomieszczenia magazynowe odpadów przemysłowych i niebezpiecznych+wiaty do formatowania partii transportowych tych odpadów;
- obiektów branży żywniowej i spożywczej:
 - sprzedaż artykułów spożywczych
 - produkcja i sprzedaż tortów/wyrobów cukierniczych
 - lokal gastronomiczny;
- obiektów usługowych:
 - salon kosmetyczny/fryzjerski,
 - gabinet fizjoterapii/dietetyki;
- podmiotu leczniczego (*przychodnia lekarska wraz z infrastrukturą*);
- hotelu (*z restauracją, salami konferencyjnymi, konsulatem, garażami podziemnymi*);
- żłobków/przedszkola/zespołów żłobkowo - przedszkolnych;
- warsztatu mechaniki samochodowej;
- stacji kontroli pojazdów;
- zakładu produkcji odzieży i dodatków do odzieży;
- garażu dwustanowiskowego.

2.1 UZGODNIENIA PRZED WYDANIEM DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH

UWARUNKOWANIACH – Opinie o konieczności raportu oddziaływania na środowisko

Dla 14 przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko **dokonywano uzgodnień przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w oparciu o postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko:**

- punkty zbierania/składowania/skupu złomu i innych odpadów (5 inwestycji);
- hale produkcyjno–magazynowe (4 inwestycje);
- produkcja wykładzin dźwiękoszczelnych dla przemysłu motoryzacyjnego (2 analizy);
- podczyszczalnia ścieków na terenie istniejącego zakładu;
- eksploatacja i przeróbka węgla kamiennego ze złoża „Porąbka-Klimontów”;
- przebudowa wodociągu.

Dla 8 przedsięwzięć inwestycyjnych / z ogółu 14 przedsięwzięć / - z uwagi na skalę przedsięwzięć, charakter planowanych działalności, powstające uciążliwości związane z prowadzeniem działalności i realizacją oraz ich usytuowanie określono konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, potrzebę sporządzenia raportu i zakres raportu:

- budowa hali produkcyjno – magazynowej zakładu produkcyjnego elementów gumowych przy ul. Jamesa Watta w Sosnowcu, na terenie działki 830/1 obręb 0012;
- posadowienie w istniejącej hali instalacji do produkcji wykładzin dźwiękoszczelnych dla przemysłu motoryzacyjnego oraz budowa zbiorników surowców na terenie zakładu AIT Polska SP. z o. o. w Sosnowcu przewidzianego do realizacji w Sosnowcu przy ul. Inwestycyjnej 15 na działkach o numerach ewidencyjnych 2820/107 i 2820/119 obręb 0007;
- zmiana sposobu użytkowania hali produkcyjno-magazynowej do produkcji kolektorów słonecznych wraz z częścią socjalno – biurową na halę produkcyjno – magazynową do produkcji podzespołów wykorzystywanych w AGD przy ul. Watta 6 w Sosnowcu / 2 opinie /;
- budowa hali produkcyjno – magazynowej z funkcją socjalno – biurową oraz techniczną – HENPOL - Hala 3 wraz z niezbędną infrastrukturą na działkach o nr ewidencyjnych 3865, 3866, 4063, 4064, 4065 obręb 0010 Sosnowiec;
- rozbudowa składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (kwatery D) oraz budowa instalacji podczyszczania ścieków przemysłowych na terenie MPGO Sp. z o.o. w Sosnowcu przy ul. Grenadierów;

- eksploatacja i przeróbka węgla kamiennego ze złoża „Porąbka Klimontów 1” w Sosnowcu w obrębie planowanego Obszaru Górniczego „Porąbka”;
- realizacja punktu skupu złomu na nieruchomości położonej w Sosnowcu przy ul. Teatralnej 9, na działce obręb 0009 nr 3933 oraz nr 3931.

2.2 UZGODNIENIA ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWAŃ

W 2019 roku na wniosek Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wydano 1 opinię w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko:

- rozbudowy składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (kwatery D) oraz budowy instalacji podczyszczania ścieków przemysłowych na terenie MPGO Sp. z o. o. w Sosnowcu przy ul. Grenadierów.

Dokonano 4 uzgodnień środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć inwestycyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przedsięwzięcia te dotyczyły:

- uruchomienia linii lakierniczych wraz z suszarniami na terenie zakładu Bitron Poland Sp. z o. o. na działkach nr 2695, 2692, 2694 obręb Klimontów;
- budowy węzła na ciągu drogi S1 wraz z połączeniem z istniejącym układem drogowym miasta Sosnowca;
- budowy hali produkcyjno–magazynowo- usługowej wraz z infrastrukturą techniczną na działce ewidencyjnej nr 5789 (obręb 9) w Sosnowcu;
- budowy dwóch budynków biurowych oraz pięciu hal magazynowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i drogową (przy ul. Wiejskiej w Sosnowcu).

W opracowanych uzgodnieniach zawarto warunki:

- fazy realizacji przedsięwzięć:

- prowadzenia prac budowlanych i montażowych/instalacyjnych w sposób zorganizowany, ograniczający negatywne oddziaływanie na środowisko;
- prowadzenia prac w porze dziennej;
- prowadzenia prac z zastosowaniem sprzętu znajdującego się w dobrym stanie technicznym;
- zapewnienia zamkniętego taboru samochodowego do transportu materiałów sypkich;
- zapewnienia usytuowania zapleczy budowy (*bazy materiałowo – sprzętowej: magazyny, składy, bazy transportowe*), oraz gromadzenia odpadów powstających podczas prowadzenia prac (*gruz budowlany, elementy prefabrykowane itp.*) poza korytem istniejącego cieku tj. rzeki Bobrek oraz z dala od skarp określających koryto;

- zapewnienia prawidłowej organizacji placu budowy, poza terenami zabudowy mieszkaniowej; lokalizowanie czynności i instalacji związanych z emisją w miarę możliwości z dala od zabudowy mieszkaniowej;
- zapewnienia sprawnego funkcjonowania systemu odwadniającego;
- zapewnienia odbierania ścieków socjalno – bytowych (*gromadzonych w szczelnych zbiornikach bezodpływowych*) przez uprawnionych odbiorców;
- zapewnienia usuwania ewentualnych awarii maszyn budowlanych, środków transportu oraz urządzeń budowlanych poza placem budowy;
- monitorowania ewentualnych wycieków paliwa (*miejsca zanieczyszczone oczyszczać za pomocą sorbentów*) oraz prowadzenia gospodarki ściekowej zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- uporządkowania terenu budowy po zakończeniu prac budowlanych/ przywrócenia terenu czasowo zajętego w trakcie prac budowlanych do stanu pierwotnego.

- fazy eksploatacji przedsięwzięć:

- nie przekraczania dopuszczalnych wartości poziomu natężenia hałasu na obszarach chronionych akustycznie (*w miejscu narażenia na ponadnormatywny hałas zastosować urządzenia zabezpieczające*):
 - urządzenia instalacyjne na dachach budynków wyposażone muszą być w odpowiednie zabezpieczenia akustyczne (*wersje urządzeń cichobieżne, elementy tłumiące, izolacyjne, antywibracyjne itp.*),
 - urządzenia instalacyjne emitujące hałas, należy lokalizować na obiekcie po stronie niegraniczącej z terenami chronionymi akustycznie,
 - obiekty należy wyposażyć w szczelny system doków;
- zastosowania cichej nawierzchni SMA 8 dającej możliwość obniżenia poziomu dźwięku o skuteczności 3 dB oraz ekranów akustycznych pochłaniających;
- zapewnienia nieprzekraczalnego poziomu dopuszczalnych standardów jakości powietrza poza terenem zakładu/przedsięwzięcia;
- ograniczania emisji zanieczyszczeń z terenu Zakładu do powietrza atmosferycznego poprzez wyposażenie emitorów (E27, E28, E29, E30) w urządzenia podczyszczające przed odprowadzeniem powietrza z procesu lakierowania/ suszenia – filtry węglowe o skuteczności zatrzymania lotnych związków organicznych na poziomie minimum 70%;
- prowadzenia monitoringu substancji zanieczyszczających wprowadzanych do powietrza.

- w celu ochrony środowiska gruntowo – wodnego:

- prawidłowo prowadzonej gospodarki wodno – ściekowej oraz gospodarki odpadami;
- prowadzenia gospodarki odpadami zgodnie z wymaganiami wynikającymi z ustawy o odpadach i przepisami wykonawczymi do tej ustawy, a w szczególności zapewnienie:
 - korzystania ze szczelnych pojemników na odpady;
 - odbierania odpadów przez firmy posiadające odpowiednie zezwolenia na odbiór i zagospodarowanie odpadów;
- magazynowania odpadów w odpowiednich wyznaczonych do tego celu miejscach (*na terenie, do którego Inwestor posiada tytuł prawny*), w sposób selektywny - w zależności od właściwości fizycznych i chemicznych:
 - luzem w sposób uporządkowany,
 - w pojemnikach/kontenerach dostosowanych do właściwości odpadów,
 - w wyznaczonych i oznakowanych miejscach,
 - zabezpieczonych przed oddziaływaniem warunków atmosferycznych i przed dostępem osób postronnych, a także zapewnienia odbioru przez uprawnionych odbiorców posiadających stosowne zezwolenia;
- prowadzenie monitoringu gospodarki odpadami (*wielkości emisji odpadów z zastosowaniem kart ewidencji odpadów oraz kart przekazania odpadów*);
- magazynowania odpadów niebezpiecznych w sposób zabezpieczający przed negatywnym wpływem na środowisko i zapewnienia ich odbioru przez uprawnionych odbiorców posiadających stosowne zezwolenia;
- odprowadzania ścieków socjalno – bytowych do sieci kanalizacji miejskiej;
- nawierzchnie utwardzone należy kształtować w sposób zapewniający właściwy odpływ wód opadowych (*ze spadkiem w kierunku kratek*);
- wody opadowe i deszczowe przed odprowadzeniem do zbiornika retencyjnego należy podczyszczać w separatorze/separatorach;

Ponadto:

- wykonania analizy porealizacyjnej w zakresie emisji hałasu (*w miejscach narażenia zabudowy mieszkaniowej na hałas*).

2.3 UZGODNIENIA DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ

W 2019 roku do PPIS w Sosnowcu wpłynęło 5 wniosków dotyczących uzgodnień dokumentacji projektowej /dla 4 wniosków określono konieczność uzupełnienia/poprawy złożonej dokumentacji /.

Wydano 5 opinii uzgadniających dokumentację projektową / w tym 1 dot. wniosku z 2018r. /.

Opinie uzgadniające dokumentację projektową dotyczyły budowy / rozbudowy / adaptacji:

- przychodni NZOZ;
- placówki Wsparcia Dziennego;
- salonu fryzjerskiego;
- gabinetów lekarskich / *dostosowanie do obowiązujących przepisów /;*
- gabinetu masażu leczniczego i relaksacyjnego.

Wśród uzgodnień pozytywnych dokumentacji projektowej wystąpiły 2 uzgodnienia z warunkami dotyczącymi:

- wyposażenia pomieszczenia wydawki posiłków w punkt wodny – umywalkę do mycia rąk z zapewnieniem ciepłej i zimnej wody bieżącej w pomieszczeniach przeznaczonych na Placówkę Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczej z elementami pracy ulicznej / *usytuowanych na pierwszym piętrze budynku /;*
- zapewnienia w adoptowanym lokalu usługowym na zakład fryzjerski:
 - zabezpieczenia przed napływem zimnego powietrza do lokalu (*np. poprzez zastosowanie kurtyny powietrznej nad drzwiami wejściowymi*),
 - drzwi wewnętrznych w pomieszczeniach o szerokości co najmniej 0,8 m;
 - stanowiska do dekontaminacji sprzętu wyposażonego w punkt wodny z zapewnieniem ciepłej i zimnej wody bieżącej (*w pomieszczeniu świadczonych usług*).

Podczas uzgodnień projektów stwierdzano niekompletne i nieprawidłowe dokumentacje projektowe:

- brak spójności pomiędzy wskazaniem projektu i wniosku w zakresie planowanej działalności,
- w opisach technicznych/na rzutach pomieszczeń brakowało wskazania:
 - czy lokal wymaga przeprowadzenia zmiany sposobu użytkowania,
 - usytuowania obiektu w stosunku do poziomu terenu/ wysokości pomieszczeń/dostępności dla osób niepełnosprawnych,

- wymiarowania pomieszczeń,
 - wskazania rodzaju używanych narzędzi i sposobu ich dezynfekcji,
 - rodzaju zastosowanej instalacji wentylacji w obiekcie ,
 - zapewnienia właściwej wentylacji/wymiany powietrza w pomieszczeniu z uwagi na jego przeznaczenie,
 - rodzaju wykończenia ścian/ podłóża,
 - opisu planowanej działalności / *sprecyzowania ilości osób pracujących* /;
- w opiniowanych obiektach stwierdzano:
 - brak wyposażenia pomieszczenia świadczonych usług w punkt wodny do mycia rąk,
 - brak zapewnienia wentylacji w pomieszczeniach obiektów,
 - brak zapewnienia przedsionków izolacyjnych pomieszczeń sanitarnych WC,
 - brak wydzielenia pomieszczeń socjalnych/miejsc do higienicznego spożycia posiłków dla pracowników również brak szatni/ miejsc przechowywania odzieży (z zachowaniem rozdzielności przechowywania) dla personelu.

2.4 ODBIORY OBIEKTÓW

W 2019 roku **przeprowadzono - 145 kontroli/ogłędzin** w obiektach nowo powstających lub poddanych zmianie sposobu użytkowania czy adaptacji.

Ogółem **wydano 112 opinii, stwierdzających zgodność wykonania obiektu z dokumentacją projektową i jego dopuszczenie do użytkowania:**

- 43 opinie wydane w trybie art. 56 Prawa budowlanego dotyczyły:

- 3 hal magazynowych,
- 11 hal magazynowo – produkcyjnych,
- 1 rozbudowy zakładu,
- 3 obiektów serwisowych/ warsztatowych/ sprzedaży samochodów,
- 1 stacji paliw z parkingiem,
- 1 pawilonu handlowo-biurowego,
- 2 pawilonów handlowych,
- 1 obiektu handlowo- usługowego,
- 1 budynku biurowego,
- 1 budynku usługowo-gastronomicznego,

- 1 lokalu gastronomicznego,
- 2 restauracji / w tym 1 KFC /,
- 1 kawiarni,
- 1 salonu fryzjerskiego,
- 1 Klubu Fitness,
- 1 gabinetu stomatologicznego,
- 1 Centrum Promocji Zdrowia,
- 1 budynku Zespołu Szkół,
- 1 Zaplecza Amfiteatru / rozbudowa /,
- 2 żłobków,
- 1 klubu dziecięcego,
- 1 bawialni dla dzieci,
- 1 Domu Opieki / przebudowa /,
- Centrum Pediatrii / przebudowa i modernizacja – 2 etapy /,
- 1 Prokuratury Rejonowej.

- 69 opinii wydanych w trybie art. 3 ustawy o PIS dotyczyło:

- **34 obiektów typu żywieniowego**
(sklepy branży: spożywczej/spożywczo-monopolowej/mięsnej/warzywnej/ piekarniczo-cukierniczej; sprzedaż lodów; lokale gastronomiczne/punkty małej gastronomii; pizzeria, kawiarnie/cukiernie; bistro; magazyn mięsa i wędlin; piekarnia; pierogarnia; sklepik szkolny);
- **18 obiektów** – zakładów fryzjerskich/kosmetycznych oraz wizażu, masażu, tatuażu, prostowania włosów.
- **Ponadto 17 opinii** dotyczyło:
 - 2 hal magazynowych z zapleczem;
 - 2 sklepów suplementów diety;
 - magazynu suplementów diety i kosmetyków
 - przychodni / *adaptacja* /;
 - lokalu usługowo-handlowego;
 - pawilonu handlowego;
 - poradni ginekologicznej;
 - gabinetu fizjoterapii;
 - bawialni z kawiarnią;
 - hurtowni weterynaryjnej;

- placówki wsparcia dziennego;
- pracowni protetycznej;
- prywatnego domu opieki;
- NZOZ-u;
- rozlewni perfum.

W przypadkach stwierdzania niewłaściwego przygotowania obiektów do rozpoczęcia działalności / *wczesnego etapu realizacji prac budowlanych i adaptacyjnych* / zawieszano prowadzone postępowania do czasu odpowiedniego przygotowania obiektów. Po zgłoszeniu zrealizowania stwierdzonych nieprawidłowości/ całkowitym zakończeniu realizacji inwestycji i przygotowaniu obiektu do odbioru dokonywano kolejnych oględzin / *ogłędziny niektórych obiektów odbywały się kilkakrotnie zanim zostały dopuszczone do użytkowania* /.

Nieprawidłowości stwierdzane podczas odbiorów:

- brak zamontowania punktów wodnych /podłączenia do instalacji wodnej i kanalizacyjnej w pomieszczeniach;
- brak zapewnienia ciepłej wody w punktach wodnych;
- brak całkowitego wykończenia/ zły stan techniczny powierzchni ścian i podłóża;
- brak zapewnienia zmywalnej, łatwej do utrzymania w czystości powierzchni ścian przy punktach wodnych oraz w pomieszczeniach sanitarnych;
- brak zrealizowania przedsionków izolacyjnych pomieszczeń sanitarnych WC;
- brak zapewnienia prawidłowej wysokości pomieszczeń;
- brak zapewnienia wspomaganie mechanicznego wentylacji w pomieszczeniach oraz kurtyny powietrznej nad drzwiami wejściowymi do obiektów;
- brak zapewnienia zaworu czerpalnego wody/zlewu do celów porządkowych w obiektach;
- brak właściwego wyodrębnienia poszczególnych stref/ pomieszczeń w obiekcie,
- wykonanie obiektu niezgodnie z opracowaną i zaopiniowaną dokumentacją projektową;
- brak właściwego wyposażenia poszczególnych pomieszczeń umożliwiającego rozpoczęcie działalności w obiekcie.

3. WNIOSKI

W stosunku do roku ubiegłego stwierdzono podobną liczbę nowo powstających obiektów o podobnym profilu działalności.

W dalszym ciągu utrzymuje się wysoka liczba powstających obiektów:

- **usługowych** z dominacją, usług kosmetycznych, fryzjerskich i odnowy biologicznej jednak z ogólną tendencją malejącą;

- **branży żywieniowej** typu: lokale gastronomiczne, punkty małej gastronomii;
- **handlowo – usługowych** / o różnej skali i nie sprecyzowanym profilu działalności, przeznaczonych pod wynajem /;
- **wielkogabarytowych typu centra dystrybucyjno – logistyczne** / tereny stref inwestycyjnych miasta /.

Nadal utrzymuje się wzrost liczby powstających/modernizowanych obiektów opieki nad dziećmi przedszkolnymi i do lat 3 oraz spadek powstających małych sklepów spożywczych.

W grupie obiektów najlepiej przygotowanych do rozpoczęcia działalności były obiekty służby zdrowia i centra dystrybucyjno – logistyczne a najgorzej obiekty branży żywieniowej / *głównie punkty małej gastronomii i lokale gastronomiczne oraz sklepy branży spożywczej* / jak również obiekty usługowe z zakresu kosmetyki i fryzjerstwa. Zdarzały się również pojedyncze przypadki nieprzygotowanych obiektów typu: rozlewnia perfum, pracownia protetyczna, lokal konfekcji suplementów diety, klub dziecięcy, studio wizażu/ tatuażu, akademik studencki, pawilon handlowo – biurowo- usługowy, Zespół Szkół Prywatnych.

Sukcesywnie wzrasta liczba wniosków Urzędu Miejskiego dotyczących uzgadniania projektów planów zagospodarowania przestrzennego miasta, jak również uzgadniania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obiekty opiniowane i dopuszczane do działalności w 2019 roku ze względu na swoją branżę nie wpłyną na zmianę wizerunku miasta a jedynie służą zaspokajaniu potrzeb lokalnej społeczności / obiekty usługowe, opieki nad dziećmi, punkty gastronomiczne /. Powstające nowe centra dystrybucyjne i siedziby dużych firm na terenach stref inwestycyjnych mogą mieć wpływ na wzrost atrakcyjności miasta.

VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Promowanie zachowań prozdrowotnych to celowe, ukierunkowane działanie na rzecz poprawy zdrowia publicznego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując projekty i programy ogólnopolskie jak i wojewódzkie / w ramach organizowanych różnorodnych kampanii, akcji, konkursów / – mobilizuje społeczeństwo do zwiększania kontroli nad zdrowiem, a tym samym świadome eliminowanie czynników zagrażających dobremu samopoczuciu.

PPIS w Sosnowcu skupia swoje działania głównie na poprawie zdrowia mieszkańców i ich mobilizację. Promocja zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży jest najskuteczniejszą inwestycją w poprawę zdrowia przyszłych pokoleń. Środowisko rodzinne i szkolne odgrywa natomiast dużą rolę w kształtowaniu ich odpowiedzialności za zdrowie.

W 2019 roku realizowano/koordynowano następujące programy i akcje profilaktyczne:

- Bieg po zdrowie,
- Trzymaj Formę,
- Skąd się biorą produkty ekologiczne,
- Klub Zdrowego Przedszkolaka,
- Czyste powietrze wokół nas,
- Projekt/KIK 68 Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych,
- ARS, czyli jak dbać o miłość,
- Smak życia czyli debata o dopalaczach,
- Wybierz życie – Pierwszy krok,
- Podstępne WZW,
- Znamie! Znam je?,
- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS,
- Zaszczep w sobie chęć szczepienia,
- Bezpieczne Ferie 2019 i Bezpieczne Wakacje 2019,
- Brązowo ale czy zdrowo,
- Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”,
- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach,
- Lekki tornister.

W/w programy i akcje profilaktyczne były adresowane przede wszystkim do: dzieci, młodzieży, dorosłych oraz profesjonalnych grup zajmujących się prewencją i ochroną zdrowia.

1. BIEG PO ZDROWIE

Ogólnopolski program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla klas IV szkoły podstawowej. W roku szkolnym 2018/2019 – koordynowano III edycję programu.

Edukacją objęto **620** uczniów i **627** rodziców z **13** szkół.

Patronaty honorowe: Minister Edukacji Narodowej + Minister Zdrowia + Rzecznik Praw Dziecka.

Cel programu: zwiększenie wiedzy uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów.

Zajęcia prowadzone są metodami aktywizującymi, uczniowie mają realny wpływ na przebieg zajęć.

Realizatorzy programu otrzymali materiały edukacyjne :

- podręcznik dla nauczyciela,
- zeszyt ćwiczeń dla uczniów,
- komplet 6 rodzajów plakatów dla klasy,
- foldery informacyjno- promocyjne dla szkół.

Według szkolnych koordynatorów - program jest bardzo dobrze przygotowany i dostosowany do wieku odbiorców.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/ 2020.

2. TRZYMAJ FORMĘ

Program realizowany od 2006 roku przez Główny Inspektorat Sanitarny i Związek Pracodawców Polskiej Federacji Producentów Żywności.

Główny cel programu:

- edukacja młodzieży szkolnej/ich rodzin w zakresie kształtowania prozdrowotnych nawyków
- promocja zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety,
- odpowiedzialność indywidualna i wolny wybór jednostki.

W programie uczestniczą:

- uczniowie i nauczyciele /klasy V-VII szkół podstawowych + klasy III gimnazjum/,
- rodzice/opiekunowie.

Materiały i pomoce do realizacji programu :

- Poradnik dla szkolnych koordynatorów,
- Scenariusze zajęć z propozycją projektów,
- Broszura dla młodzieży dotycząca zbilansowanej diety i znaczenia aktywności fizycznej,
- Plakat Talerz Zdrowia,
- Ulotka dla rodziców,
- Internetowa strona edukacyjna zawierająca treści programowe oraz materiały w wersji elektronicznej.

W XIII edycji programu uczestniczyło: 36 szkół podstawowych + gimnazjalnych

Program motywuje młodzież do zmiany nawyków żywieniowych poprzez racjonalizację żywienia i ograniczenie spożycia produktów powodujących przyrost masy ciała, przy jednoczesnym zwiększeniu aktywności fizycznej /zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w zakresie diety, aktywności fizycznej i zdrowia /.

W wielu szkołach program realizowany jest metodą projektu, który służy jednocześnie promocji aktywności fizycznej oraz prawidłowego, zróżnicowanego i zbilansowanego sposobu odżywiania się młodzieży. Projekty odnoszą się zarówno do zdobywania konkretnych umiejętności, jak też do kształtowania postaw i zwiększania zainteresowania problematyką prozdrowotną.

W ramach programu szkoły organizowały również zajęcia pozalekcyjne ogólnie rozwijające uczniów, wykraczające poza podstawę programową.

Program jest bardzo wysoko oceniany przez uczniów, kadrę pedagogiczną oraz rodziców ze względu na jego interdyscyplinarne traktowanie problemu zdrowego trybu życia.

W ramach programu organizowany jest Ogólnopolski Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj Formę”, przeznaczony dla uczniów zainteresowanych zdobyciem i pogłębieniem wiedzy z zakresu zbilansowanej diety i aktywności fizycznej.

W roku szkolnym 2018/2019 przeprowadzono VIII edycję konkursu o zdrowym stylu życia. Do etapu powiatowego, zakwalifikował się uczeń ze Szkoły Podstawowej Nr 6 w Sosnowcu.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/2020.

3. SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE

W województwie śląskim, w roku szkolnym 2019/2020r. wdrożono pilotażową edycję ekologicznego programu dla przedszkoli pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, przygotowanego w porozumieniu pomiędzy Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a Głównym Inspektorem Sanitarnym.

Program dedykowany jest:

- dzieciom przedszkolnym w wieku 5-6 lat,
- rodzicom i opiekunom oraz nauczycielom wychowania przedszkolnego.

Cel programu:

- zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego;
- budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Główne założenie programu:

- zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne,
- kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno - zdrowotnych.

Zajęcia w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji i filmu animowanego pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej.

Uczestnicy programu realizują zajęcia edukacyjne, podczas których nauczą się:

- skąd się biorą produkty ekologiczne,
- dlaczego warto je wybierać,
- jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny.

Program jest skierowany także do rodziców i opiekunów dzieci, gdyż zwiększa to skuteczność programów profilaktycznych.

Zgodnie z wytycznymi ŚPWIS w Katowicach na terenie PPIS w Sosnowcu, pilotażową edycję programu realizuje 8 przedszkoli.

4. KLUB ZDROWEGO PRZEDSZKOLAKA

Projekt, który powstał w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach realizowany jest w placówkach przedszkolnych na terenie województwa śląskiego.

Główny cel projektu:

Wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez propagowanie zdrowego stylu życia.

Zajęcia dla dzieci prowadzone przez nauczycieli przedszkolnych mają na celu:

- zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców, warzyw oraz mleka w diecie dzieci,
- podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia odpowiedniej ilości wody,
- zachęcenie dzieci do codziennej aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania,
- budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk,
- nauczenie dzieci prawidłowego mycia rąk,
- zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych,
- rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

Materiały pomocnicze oraz materiały informacyjno- edukacyjne do realizacji programu:

- plakat „Żywienie na wagę zdrowia”,
- plakat „Szkola czystych rąk”,
- ulotka zasady zdrowego żywienia oraz nowa piramida zdrowego żywienia i aktywności fizycznej,
- plakat „Grypo nie chcemy cię w naszym domu” /wersja elektroniczna – płyta CD/,
- bajka „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”,
- kolorowanka z Dinkiem /wersja elektroniczna – płyta CD/,
- piosenka o Dinku i linia melodyczna /płyta CD/,

Materiały pomocnicze /wersja elektroniczna – płyta CD/:

- prezentacja pt. „Klub zdrowego przedszkolaka” / do ewentualnego wykorzystania jako propozycja prowadzenia zajęć /,
- ulotka dla rodziców wraz z quizem,
- krzyżówka + kolorowanki.

Ogółem edukacją objęto:

3476 dzieci + **4267** rodziców/opiekunów + **307** nauczycieli/realizatorów z **43** przedszkoli.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/2020.

5. CZYSTE POWIETRZE WOKÓŁ NAS – Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej

Przedszkolny Program Edukacji Antynikotynowej pt. „Czyste powietrze wokół nas” realizowany jest od 2008 roku. Skierowany jest do dzieci 5 i 6-letnich oraz ich rodziców.

Realizowany jest przez nauczycieli, wychowawców przedszkolnych oraz przez przedstawicieli środowiska przedszkolnego i szkolnego.

Głównym celem Programu jest:

- zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego;
- kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.

Cel programu:

- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów;
- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych dymów, „wydobycie” dymu papierosowego;
- zwiększenie wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego;
- zwiększenie poziomu wiedzy na temat skutków palenia papierosów;
- zwiększenie wrażliwości dzieci na miejsca, w których mogą być narażone na dym tytoniowy.

Zajęcia edukacyjne dla dzieci oraz rodziców prowadzą wychowawcy grup przedszkolnych wykorzystując materiały edukacyjne przygotowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Logo programu to zielony „Dinuś”, który przeprowadza dzieci przez kolejne etapy programu.

Ogółem edukacją objęto :

2255 dzieci + **1892** rodziców/opiekunów z **31** przedszkoli .

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/ 2020.

6. PROJEKT KIK/68 Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

Projekt realizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny w partnerstwie z:

- Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Krajowym Biurem d/s Przeciwdziałania Narkomanii,
- Instytutem Medycyny Pracy im. Jerzego Nofera w Łodzi,
- Instytutem Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie.

Główny cel projektu:

Ograniczenie używania alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym */od 15 do 49 roku życia /*.

Działania wzmocniono **Kampanią społeczną i medialną pt. „ Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”**.

Elementem integrującym działania jest platforma internetowa, która umożliwia prowadzenie działań informacyjno -edukacyjnych on-line (www.zdrowiewciazy.pl).

W ramach realizacji w/w projektu w środowisku lokalnym, przeprowadzono **działania informacyjno - edukacyjne** */akcje, eventy, narady, wystawy, dystrybucje materiałów projektu/*.

Działaniami objęto 19438 osób:

- uczestników letniego/zimowego wypoczynku,
- dzieci/ młodzież w klubach osiedlowych/miejskich */ w okresie wakacji /*,
- dzieci/młodzież w ośrodkach wypoczynkowo – rekreacyjnych,
- pracownicy i pacjenci placówek medycznych,
- uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
- dyrektorzy szkół, nauczyciele, pedagodzy i psychologowie szkolni,
- mieszkańcy Sosnowca.

Działania edukacyjne dotyczyły:

- zasad zdrowego stylu życia,
- profilaktyki uzależnień */w tym środków zastępczych - dopalaczy /*,

- prawidłowego odżywiania i aktywności fizycznej.

7. ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” jest jednym z komponentów Projektu KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”.

Cel programu:

- dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- ograniczenie używania przez młodzież substancji psychoaktywnych / *alkoholu, tytoniu, narkotyków, w tym środków zastępczych* /.

Struktura programu oparta jest na 3 częściach:

I. „Życie i dobre zdrowie podstawowym warunkiem ludzkiej miłości”

/tezy tej części programu wskazują, że życie i dobre zdrowie to najważniejszy warunek miłości; a zażywając substancje psychoaktywne jesteśmy oszukiwani, zmieniają naszą świadomość, powodują problemy /.

II. „Czy używanie substancji psychoaktywnych może popsuć ludzką miłość?”

/ centralnym zagadnieniem jest pokazanie strat jakie substancje psychoaktywne mogą spowodować w zakresie więzi między mężczyzną a kobietą, jak mogą negatywnie wpłynąć na rozwój człowieka w zakresie tożsamości i zadań związanych z płcią /.

III. „Substancje psychoaktywne a zdrowie prokreacyjne”

/ problematyka zdrowia w aspekcie wpływu obecnych wyborów życiowych, stylu życia uczestników na zdrowie ich przyszłego potomstwa. Jakie skutki zdrowotne dla potomstwa mogą wywołać substancje psychoaktywne. Budzenie odpowiedzialności w kontekście przyszłych postaw rodzicielskich /.

Realizatorzy programu otrzymali materiały edukacyjne w wersji elektronicznej / *plyta CD* /.

VI edycja programu objęła:

564 uczniów / **17** szkół ponadpodstawowych oraz **211** rodziców uczniów.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/2020.

8. SMAK ŻYCIA CZYLI DEBATA O DOPALACZACH

Program profilaktyki uniwersalnej dla szkół gimnazjalnych pn. „ *Smak życia czyli debata o dopalaczach* ” Ministerstwa Zdrowia oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii / realizowany jest w województwie śląskim od 2015 roku /.

Cel programu:

- profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży;
- dostarczenie młodym ludziom / w wieku 13-15 lat / podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „dopalaczach” aby zwiększyć ich ostrożność i zmniejszyć otwartość na kontakty z tymi produktami /;
- zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Adresaci programu:

dyrektorzy, nauczyciele, uczniowie szkół gimnazjalnych oraz ich rodzice i opiekunowie.

IV edycję programu wdrożono poprzez szkolenie warsztatowe zorganizowane w Szkole Podstawowej Nr 6 w Sosnowcu / z udziałem przedstawiciela Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji / - dla 27 koordynatorów szkolnych.

Realizatorzy programu otrzymali materiały edukacyjne w wersji elektronicznej / płyta CD /:

- podręcznik dla nauczyciela,
- prezentację multimedialną „Młodzież, zdrowie a substancje psychoaktywne” dla nauczycieli i rodziców,
- plakat edukacyjny – Dopalacze wypalacze „groźne narkotyki ”,
- ulotki edukacyjne dla uczniów i rodziców.

Koordynatorzy ocenili program jako bardzo ważny i potrzebny z uwagi na dość częste zjawisko używania środków psychoaktywnych / w tym dopalaczy / przez młodzież.

Podkreślano również duże zaangażowanie uczniów podczas realizacji treści programowych.

W IV edycji programu / w roku szkolnym 2018/2019 / uczestniczyło:

2196 uczniów + **605** rodziców z **31** szkół.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/2020.

9. WYBIERZ ŻYCIE - PIERWSZY KROK

Program edukacyjny obejmujący tematykę profilaktyki raka szyjki macicy skierowany jest do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych.

Rak szyjki macicy pod względem częstotliwości występowania jest drugim na świecie rodzajem raka, który dotyka kobiety oraz stanowi przyczynę ich zgonów spowodowanych nowotworami.

Nie jest uwarunkowany genetycznie, jego bezpośrednią przyczyną jest przewlekłe zakażenie onkogennymi odmianami wirusa brodawczaka ludzkiego (HPV).

Profilaktyka w postaci szczepienia i wykorzystanie dostępnych dzisiaj narzędzi w walce z tym nowotworem może w praktyce doprowadzić do jego wyeliminowania.

Dlatego tak ważne jest stworzenie świadomości zagrożenia tą chorobą głównie wśród młodych ludzi */nie myślących często o zdrowiu/,* ale jednocześnie mających największe możliwości uniknięcia jej w przyszłości */ dzięki zdobytej wiedzy na ten temat /.*

Cel programu:

- spadek występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę;
- podniesienie poziomu wiedzy na temat:
 - profilaktyki raka szyjki macicy,
 - roli wirusa HPV w powstawaniu raka szyjki macicy,
 - czynników zwiększających ryzyko raka szyjki macicy */ profilaktyka pierwotna i wtórna /;*
- motywowanie kobiet do wykonywania regularnych badań profilaktycznych przez całe życie;
- przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym;
- dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.

Adresaci programu:

uczniowie I klas szkół ponadpodstawowych */ dziewczęta + chłopcy /.*

Realizatorzy programu w szkołach otrzymali:

- poradnik dla szkolnego koordynatora */z konspektami zajęć/,*
- prezentację multimedialną,
- zakładki i składanki dla uczniów i rodziców,
- plakat,

- dostęp do strony internetowej programu.

Program realizowały 34 osoby:

nauczyciele biologii, pedagodzy, psychologzy szkolni, wychowawcy klas oraz pielęgniarki środowiska szkolnego.

Koordynatorzy i realizatorzy ocenili program jest bardzo wartościowy z uwagi na częste występowanie raka szyjki macicy i zakażeń wirusem HPV w Polsce. Realizatorzy przekonywali dziewczęta do systematycznych badań ginekologicznych i wykonywania wymazów cytologicznych oraz uświadamiali chłopców, że problem zakażeń HPV dotyczy też ich.

Realizacja programu podniosła poziom wiedzy uczniów i ich rodzin o metodach zapobiegania tej groźnej chorobie.

Ogółem edukacją objęto:

1812 osób z 17 szkół ponadpodstawowych.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/2020.

10. PODSTĘPNE WZW

Podnoszenie poziomu wiedzy pozwala na rozpoznawanie i unikanie sytuacji narażenia na zakażenia HBV, HCV i HAV a przez to zapobieganie ich dalszemu rozprzestrzenianiu się i stanowi jeden ze sposobów przeciwdziałania rejestracji nowych przypadków zakażeń.

Program edukacyjny dotyczący profilaktyki zakażeń HBV, HCV i HAV, którego organizatorem jest Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach oraz Fundacja Gwiazda Nadziei - realizowany wśród uczniów szkół ponadpodstawowych - stanowi narzędzie w walce z w/w zakażeniami.

Cel programu:

- upowszechnienie wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu: B, C oraz A wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych,
- przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia: HBV , HCV, HAV oraz uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w zakresie tych zakażeń,
- pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dotyczącą zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

Adresaci programu:

uczniowie II klas szkół ponadpodstawowych /*dziewczęta + chłopcy*/.

Realizatorzy programu w szkołach otrzymali:

- poradnik dla nauczyciela,
- zakładki edukacyjne dla uczniów,
- plakat edukacyjny,
- spoty edukacyjne,
- ankiety ewaluacyjne
- dostęp do strony internetowej programu.

Ogółem edukacją objęto:

1676 uczniów + **658** rodziców/opiekunów + **281** nauczycieli z **17** szkół.

W związku z odnotowywanym od 2017 roku dużym wzrostem zachorowań na żółtaczkę pokarmową / WZW A / w woj. śląskim - program poszerzono o zagadnienia profilaktyki zakażeń wirusem HAV.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/2020.

11. ZNAMIE! ZNAM JE?

Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. śląskiego realizuje Program „Znamie! Znam je?” – czyli co musisz wiedzieć o czerniaku skóry aby upowszechnić wiedzę społeczeństwa o nowotworze złośliwym skóry / *popularyzacja profilaktyki, prezentacja skutecznych metod zabezpieczania się przed tym nowotworem* /.

Liczba zachorowań na czerniaka w Polsce podwaja się co 10 lat.

Pomimo tego, że czerniak stanowi tylko 6% wszystkich nowotworów skóry to aż 80% chorych na czerniaka umiera z tego powodu.

Czynniki powodujące wzrost zachorowań:

- nadmierne opalanie,
- zażywanie kąpieeli słonecznych bez właściwej ochrony,
- korzystanie z solariów / *szczególnie przez osoby młode* /.

Cel programu:

- budowanie wśród młodzieży świadomości profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw,
- upowszechnienie wiedzy o czerniaku jako nowotworze złośliwym skóry.

Adresaci programu:

uczniowie szkół ponadpodstawowych.

Na poziomie lokalnym i wojewódzkim program wdrożono poprzez:

- pisma informujące o programie skierowane do dyrektorów szkół
- szkolenie koordynatorów powiatowych i szkolnych / w *WSSE w Katowicach* /.

Realizatorzy programu w szkołach otrzymali:

- konspekt lekcji edukacyjnej,
- zdjęcia czerniaka - plansza edukacyjna ABCDE czerniaka,
- ankiety dla uczniów,
- film edukacyjny dla uczniów,
- ulotki i plakaty,
- dostęp do strony internetowej programu.

Program został dobrze przyjęty przez uczniów, szkolnych realizatorów i rodziców.

Odbiorcy programu poszerzyli wiedzę o chorobach nowotworowych, nauczyli się rozpoznawać łagodne zmiany skórne i złośliwego czerniaka.

Wzrosła świadomość konieczności działań profilaktycznych:

- umiarkowanego opalania na słońcu i w solariach;
- okresowego badania dermatologicznego.

Ogółem edukacją objęto:

1643 uczniów + **1044** rodziców/ opiekunów + **70** nauczycieli / **18** szkół ponadpodstawowych /
Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2019/2020.

12. KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV I

ZWALCZANIA AIDS

Od wdrożenia badań w Polsce w 1985 roku do 30 kwietnia 2019 roku stwierdzono zakażenie HIV u ponad 24 tysięcy osób.

Pomimo sukcesów w zakresie profilaktyki, diagnostyki i terapii nie udaje się zahamować tempa rozprzestrzeniania się HIV w Polsce. Dynamika nowych, zarejestrowanych przypadków zakażenia HIV jest ciągle niepokojąca, a epidemiolodzy szacują, że w Polsce liczba osób zakażonych to ~ 30 tysięcy - co oznacza, że spora grupa osób jest nieświadoma swego statusu serologicznego.

Zapobieganie zakażeniom HIV i leczenie osób chorych na AIDS jest bardzo ważnym zagadnieniem zarówno dla społeczeństwa naszego kraju jak i bezpośrednio dla każdej osoby zakażonej/chorej oraz jej bliskich.

W Polsce statystycznie każdego dnia 2–3 osoby dowiadują się o zakażeniu HIV. Są to zazwyczaj zakażenia, których można uniknąć, stosując odpowiednią profilaktykę. W naszym kraju, podobnie jak na całym świecie, epidemia dotyka głównie osoby młode i bardzo młode (~ 88% wśród zakażonych HIV stanowią osoby w wieku produkcyjnym 20–49 lat). Zdecydowaną większość nowo zakażonych stanowią mężczyźni (~ 80%).

Największym problemem osób żyjących z HIV nie jest w dzisiejszych czasach samo zakażenie, które można kontrolować lekami i z którym żyje się do późnej starości. Największym wyzwaniem, przed którym stają osoby zakażone, jest alienacja, której doświadczają, kiedy przyznają się do choroby.

Cel programu:

- ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV/AIDS poprzez m. in. podniesienie poziomu wiedzy w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV;
- promowanie odpowiedzialnych postaw i unikania ryzykownych zachowań seksualnych.

Odbiorcą programu jest ogół społeczeństwa.

Działania informacyjno - edukacyjne kierowane są do:

- osób aktywnych seksualnie
- osób dorosłych
- młodzieży szkolnej ponadgimnazjalnej
- rodziców

- nauczycieli
- pacjentów/personelu podmiotów leczniczych
- kobiet planujących macierzyństwo/oczekujących dziecka.

Państwowa Inspekcja Sanitarna organizuje kampanie profilaktyczne oraz liczne przedsięwzięcia w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS szczególnie wśród młodzieży szkolnej.

Uwagę odbiorców działań profilaktycznych kieruje się na konsekwencje, jakie może nieść za sobą podejmowanie ryzykownych zachowań / *szczególnie tych po użyciu środków zmieniających świadomość: narkotyki, alkohol* /.

Ryzyko zakażenia HIV jest bardzo duże w przypadkach:

- stosowania niesterylnego sprzętu do iniekcji / *wspólne używanie brudnych igieł i strzykawek* /,
- podejmowania ryzykownych zachowań seksualnych:
 - kontakty seksualne bez zabezpieczenia,
 - zmiana partnerów,
 - przypadkowe kontakty seksualne,
 - świadczenie usług seksualnych w celu zdobycia pieniędzy na narkotyki.

W 2019 roku realizowano projekt Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach „**HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej**”.

Grupę docelową stanowili nauczyciele i uczniowie szkół ponadpodstawowych.

Przeprowadzono 122 lekcje z zakresu problematyki HIV/AIDS w oparciu o scenariusze zajęć oraz przekazane do szkół materiały informacyjno - edukacyjne (*tablica edukacyjna pt. „Co musisz wiedzieć o HIV/AIDS” + broszura KC ds AIDS „HIV/AIDS o co kaman?”*) .

Działaniom towarzyszyły ekspozycje materiałów edukacyjnych oraz wystawy prac plastycznych uczniów.

Ogółem edukacją objęto :

2894 uczniów + **98** nauczycieli (*biolodzy, pedagodzy, psychologdy szkolni, wychowawcy klas*) z **14** szkół ponadpodstawowych.

Zgodnie z wytycznymi WSSE w Katowicach, w ramach realizacji w/w projektu w dniu 05.12.2019 roku w Technikum Nr. 2 - Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Sosnowcu - przeprowadzono konkurs wiedzy pod hasłem „AIDS - epidemia wciąż niepokonana”. Po etapie szkolnym, wyłoniono ostatecznie 11 uczestników, którzy przystąpili do konkursu.

Uczniowie wykazali się bogatą i rzetelną wiedzą pozaprogramową z zakresu problematyki HIV/AIDS. Komisja konkursowa przyznała 3 nagrody rzeczowe.

13. AKCJA „ZASZCZEP W SOBIE CHEĆ SZCZEPIENIA”

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszym i najbardziej efektywnym sposobem zapobiegania wielu chorobom zakaźnym oraz zmniejszają liczbę powikłań/zgonów z ich powodu.

W związku z obserwowanym spadkiem liczby osób poddających się obowiązkowym szczepieniom ochronnym */zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych/* - podejmowane są działania informacyjno- edukacyjne, których celem jest zwiększenie zaufania do korzyści wynikających z profilaktyki chorób zakaźnych / głównie poprzez poddawanie się zarówno obowiązkowym szczepieniom ochronnym jak również szczepieniom zalecanym /.

Cel akcji:

- podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych,
- wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych,
- zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym */ obowiązkowym i zalecanym /*.

Działania informacyjno - edukacyjne kierowane są do:

pacjentów/personelu placówek medycznych, uczniów, rodziców, nauczycieli, społeczności lokalnej.

W ramach realizacji akcji stosowano różnorodne metody i formy:

- narady z partnerami,
- akcje profilaktyczne,
- pogadanki/prelekcje/rozmowy indywidualne,
- punkty informacyjno – edukacyjne,
- ekspozycje i wystawy materiałów edukacyjnych + dystrybucje materiałów.

Ogółem edukacją objęto: 19500 osób.

Przykładowe działania edukacyjne:

W dniach 04.02. i 06.02.2019 roku w związku z realizacją kampanii społecznej "Zaszczep w sobie chęć szczepienia" zorganizowano dwie akcje profilaktyczne w:

- II Liceum Ogólnokształcącym im. E. Plater,
- Szkole Podstawowej Nr.22.

Na terenie tych placówek zorganizowano punkty informacyjno-edukacyjne oraz ekspozycję materiałów oświatowych.

Akcja skierowana była do: uczniów, nauczycieli oraz rodziców.

Promowano szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane. Zainteresowane osoby uzyskały informacje z zakresu profilaktyki chorób zakaźnych poprzez szczepienia. Uczestnicy otrzymali ulotki i zakładki edukacyjne.

Działaniami objęto 350 osób.

W dniach 31.05. i 15. 06.2019 roku w związku z realizacją kampanii odbyły się dwie imprezy plenerowe – festyny w:

- Przedszkolu Miejskim Nr 15 w Sosnowcu,
- Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 11 w Sosnowcu.

Na festynach zorganizowano stoiska z materiałami edukacyjnymi Inspekcji Sanitarnej. Oplakatowano miejsce imprez.

Akcja skierowana była do: uczniów, dzieci przedszkolnych, rodziców i opiekunów, nauczycieli i społeczności lokalnej.

Informowano o zaletach szczepień ochronnych. Uczestnicy otrzymali ulotki i zakładki edukacyjne.

Działaniami objęto 400 osób.

Kampanię społeczną “ Zaszczep w sobie chęć szczepienia ” promowano również w trakcie 3 szkoleń organizowanych dla koordynatorów programów edukacyjnych w dniach 26, 28.11 oraz 16.12.2019 roku.

W szkoleniach uczestniczyli:

nauczyciele przedszkolni oraz nauczyciele ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Zorganizowano stoiska z materiałami dotyczącymi problematyki szczepień.

Promowano szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane. Nauczyciele uzyskali informacje z zakresu profilaktyki chorób zakaźnych poprzez szczepienia. Uczestnicy szkoleń otrzymali plakaty, ulotki i zakładki edukacyjne. Uzgodniono, że w/w materiały zostaną wyeksponowane na terenie ich placówek.

W szkoleniach uczestniczyło ogółem 67 osób.

14. AKCJA „Bezpieczne ferie 2019 ” oraz „Bezpieczne wakacje 2019 ”

Cel akcji:

- stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie woj. śląskiego / zwłaszcza w ośrodkach wypoczynku zimowego i letniego /;
- profilaktyka używania substancji psychoaktywnych w tym głównie „dopalaczy”.

Działania informacyjno - edukacyjne kierowane do:

uczestników zimowego i letniego wypoczynku, dzieci, młodzieży, rodziców, opiekunów, pracowników MOSiR, kadry pedagogicznej, kierowników i wychowawców klubów osiedlowych i miejskich, pacjentów i personelu podmiotów leczniczych, ogółu społeczeństwa.

Ogółem edukacją objęto 4888 osób.

Formy działania:

W dniu 15.06.2019 roku przeprowadzono działania edukacyjne pod hasłem: „Bezpieczne wakacje 2019”, skierowane do dzieci, młodzieży, nauczycieli, rodziców oraz społeczności lokalnej Dzielnicy „Maczki” w Sosnowcu.

Zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny z ekspozycją materiałów oświatowo- zdrowotnych. Tematem przewodnim działań było:

- bezpieczeństwo w czasie letniego wypoczynku ze szczególnym naciskiem na profilaktykę zażywania środków psychoaktywnych
- kampania “Dopalacze wypalacze ‘groźne narkotyki”
- idea kampanii "Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu".

Motywowano odbiorców, by sami aktywnie wpływali na jakość własnego życia poprzez unikanie tytoniu, alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych.

Namawiano do podejmowania opłacalnych dla zdrowia i dobrego samopoczucia, wysiłków w kierunku zmiany stylu życia, prawidłowego, racjonalnego odżywiania oraz systematycznej aktywności fizycznej.

Edukowano dzieci, młodzież i ich rodziców w zakresie bezpiecznego opalania oraz profilaktyki czerniaka – kampania „Brązowo ale czy zdrowo?”.

Uczestnicy testowali narkogogle i alkogogle oraz otrzymali materiały kampanii.

Działaniami objęto: 250 osób.

W okresie wakacji organizowano i współorganizowano działania edukacyjne pod hasłem „Bezpieczne wakacje 2019” skierowane do dzieci, młodzieży oraz społeczności lokalnej miasta.

Działaniami edukacyjnymi promującymi bezpieczny wypoczynek, objęto w sposób szczególny, placówki organizujące zajęcia w ramach półkolonii. Były to między innymi:

- obiekty rekreacyjne Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sosnowcu,
- kluby miejskie i osiedlowe,
- placówki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sosnowcu.

29.07.2019r. zorganizowano i przeprowadzono warsztaty edukacyjne pod hasłem „Bezpieczne wakacje” dla dzieci w wieku 6-13 lat, uczestniczących w półkoloniach, zorganizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu.

W ramach zajęć informacyjno – edukacyjnych, dzieci dowiedziały się co to są dopalacze i inne środki psychoaktywne i jak bardzo niszczący wpływ mają na nasze zdrowie. Szczególny nacisk położono na profilaktykę ich zażywania.

Promowano zdrowy styl życia, prawidłowe odżywianie, aktywność fizyczną, przestrzeganie zasad higieny w tym prawidłowe mycie rąk oraz konieczność szczepień ochronnych jako warunek profilaktyki chorób zakaźnych. Prowadzono dyskusje na temat zdrowego opalania – stosowania ochron osobistych. Poruszono również ważną kwestię dotyczącą zasad bezpiecznego grzybobrania.

Wszystkie dzieci uczestniczące w zajęciach otrzymały materiały edukacyjne:

komiksy, broszury, kolorowanki i ulotki z którymi miały też zapoznać swoich rodziców i opiekunów.

W trakcie warsztatów dzieci i wychowawcy testowali narko i alkogogle jako symulatory zażywania środków zmieniających świadomość.

W zajęciach uczestniczyło ogółem 38 osób / 2 grupy dzieci + wychowawcy /.

15. AKCJA „BRAZOWO ALE CZY ZDROWO”

Zgodnie z dotychczasowym stanem wiedzy, niewielkie ilości promieniowania UV są korzystne dla zdrowia i odgrywają istotną rolę w wytwarzaniu witaminy D. Nadmierna ekspozycja na promieniowanie UV prowadzi jednak do niekorzystnych konsekwencji zdrowotnych.

Promieniowanie UV nie tylko przyspiesza proces starzenia się skóry, ale głównie powoduje takie zniszczenia, które bez jego nadmiernego udziału prawdopodobnie nie miałyby miejsca / *skóra bez tych uszkodzeń i zniszczeń wyglądałaby zdrowo i młodo* /. Zmiany skórne pod wpływem promieniowania UVA, czyli efekty foto-starzenia się nie są widoczne w krótkim odstępie czasu, lecz powstają później.

Na szkodliwy wpływ promieniowania UV są szczególnie narażone dzieci i młodzież.

Nadmierna ekspozycja na słońce / *szczególnie sztuczne* /, może przyczynić się do powstania raka skóry w późniejszym wieku.

Mechanizmy dowodzące tej zależności nie są do końca jasne, ale pewne jest, że skóra jest bardziej podatna na szkodliwe skutki promieniowania UV w okresie rozwojowym.

Nowotwory skóry stanowią ~ 10% wszystkich nowotworów złośliwych wykrywanych u ludzi. W Polsce co roku odnotowuje się ~ 50 tysięcy przypadków nowych zachorowań na nowotwory skóry, w tym 3 tysiące zachorowań na czerniaki, a liczba zgonów z powodu czerniaka wynosi 1,5 tysiąca osób rocznie.

Cel akcji:

- kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim,
- przekazanie informacji o zdrowotnych konsekwencjach promieniowania UV poprzez działania informacyjno- edukacyjne,
- podniesienie świadomości jak i wiedzy na temat procesów zachodzących w organizmie podczas opalania.

Działania informacyjno - edukacyjne kierowano do:

dzieci, młodzieży i ich rodziców, społeczności lokalnej /*zwłaszcza wypoczywających nad kąpieliskiem, korzystających z solarium* /, właścicieli solariów.

Formy działania:

W dniach 31.05. i 15. 06.2019 roku w związku z realizacją akcji współorganizowano dwie imprezy plenerowe – festyny w:

- Przedszkolu Miejskim Nr 15 w Sosnowcu,
- Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 11 w Sosnowcu.

Na festynach zorganizowano stoiska z materiałami edukacyjnymi dotyczącymi zasad bezpiecznego opalania.

Akcja skierowana była do: uczniów, dzieci przedszkolnych, rodziców i opiekunów, nauczycieli i społeczności lokalnej.

Działaniami objęto : 438 osób.

29.07.2019 r. przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku 6-13 lat, uczestniczących w półkoloniach, zorganizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu.

Formy działania:

- edukacja uczniów, rodziców i nauczycieli ze szkół podstawowych na podstawie materiałów akcji „Brazowo, ale czy zdrowo?”, przekazanych w wersji elektronicznej.
- rozpropagowanie akcji w szkołach ponadpodstawowych / *realizujących program edukacyjny „Znamię! Znam je ?”*/ poprzez przekazanie koordynatorom szkolnym materiałów kampanijnych /*ulotki i plakaty* /.
- narady z partnerami : personel medyczny zakładów leczenia otwartego i zamkniętego, właściciele, pracownicy solariów- przekazanie materiałów edukacyjnych.

Ogółem edukacją objęto: 15948 osób

16. AKCJA DOPALACZE – WYPALACZE „Groźne narkotyki”

Nowe narkotyki, potocznie zwane „dopalaczami” są najgroźniejszą trucizną, na jaką narażeni są młodzi ludzie, prowadzą do uzależnienia, zatrucia, chorób, a nawet zgonów. Zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych obowiązuje w Polsce od 27 listopada 2010 roku.

W celu poprawy skuteczności przeciwdziałania zagrożeniom dla zdrowia publicznego powodowanym przez tzw. „dopalacze” z dniem 21 sierpnia 2018 r., weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. poz. 1490).

Równocześnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. poz. 1591). Przepisy rozporządzenia mają przede wszystkim umożliwić skuteczniejszą oraz szybszą ochronę społeczeństwa przed niebezpiecznymi substancjami.

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny mając na uwadze zdrowie i bezpieczeństwo młodzieży oraz ze względu na obserwowane niezwykle niepokojące zjawiska nadmiernego korzystania z „dopalaczy” przez młodzież, systematycznie prowadzi wzmożone działania edukacyjno- informacyjne zmierzające do wyeliminowania używania środków zastępczych tzw. „dopalaczy” pod hasłem: Dopalacze Wypalacze „groźne narkotyki”.

Powyższe działania będą nadal kontynuowane, ze szczególnym naciskiem na osoby w wieku 21- 35 lat, wśród których odnotowana liczba zatruć jest największa.

Materiały do realizacji działań:

- Plakat Dopalacze Wypalacze „groźne narkotyki”
- Ulotka Dopalacze Wypalacze „groźne narkotyki”
- Narkogogle
- Spoty edukacyjne, filmy edukacyjne.

Prowadzone działania informacyjno - edukacyjne mają na celu:

- przeciwdziałanie rozprzestrzeniania się w/w zjawiska,
- podniesienie świadomości i wiedzy na temat niebezpiecznych procesów zachodzących w organizmie podczas zażywania dopalaczy,
- zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Działania informacyjno - edukacyjne kierowane są do:

młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych, rodziców, kadry pedagogicznej, ogółu społeczności lokalnej Sosnowca.

Metody lub formy realizacji:

- organizacja akcji informacyjno- edukacyjnych,
- wykorzystanie podczas akcji informacyjno- edukacyjnych narkogogli,

- przekazanie materiałów edukacyjnych / *ulotki, plakaty* / do szkół i ośrodków wypoczynku zimowego/letniego dla dzieci i młodzieży,
- zamieszczenie informacji o akcji oraz informacji dotyczących dopalaczy na stronie internetowej PSSE w Sosnowcu oraz partnerów biorących udział w akcji..

Ogółem edukacją objęto: 19438 osób.

Formy działania:

W dniach 4 i 6.02 2019 roku przy współpracy z Wydziałem Prewencji dla Nieletnich Komendy Miejskiej Policji w Sosnowcu oraz Polskim Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii w Katowicach, przeprowadzono dwie akcje informacyjno – edukacyjne w:

- Szkole Podstawowej Nr 22 w Sosnowcu,
- II Liceum Ogólnokształcącym im. E. Plater w Sosnowcu.

W trakcie pogadarek, wykładów i prezentacji, zapoznano uczniów z zagadnieniami wczesnej profilaktyki problemu uzależnienia od środków psychoaktywnych.

Promowano wojewódzką kampanię Dopalamce Wypalamce „Groźne narkotyki”, kampanię „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” podkreślając, że prowadzenie zdrowego stylu życia – aktywność fizyczna, prawidłowe odżywianie oraz unikanie środków psychoaktywnych to „klucz” do dobrego samopoczucia i zdrowia.

W działaniach wykorzystywano narkogogle jako symulatory zażywania narkotyków.

Ogółem działaniami edukacyjnymi objęto: 350 osób.

W dniu 15.06.2019 r. odbył się Festyn Rodzinny w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr. 11. Impreza plenerowa przygotowana przez dyrekcję szkoły, pedagoga i nauczycieli dla uczniów, rodziców i społeczności lokalnej dzielnicy Maczki z udziałem Prezydenta Miasta Sosnowca.

Na festynie zorganizowano stoisko z materiałami edukacyjnymi, promującymi zdrowy styl życia bez środków psychoaktywnych - dopalaczy. Uczestnicy mogli zobaczyć jak czuje się człowiek pod wpływem dopalaczy – testowali narkogogle.

Prowadzono rozdawnictwo ulotek kampanii wojewódzkiej Dopalamce Wypalamce „ Groźne narkotyki” oraz ogólnopolskiej kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.

Oplakatowano miejsce imprezy.

Uczestnicy festynu: 250 osób.

W dniu 21.11.2019 roku przeprowadzono Akcję informacyjno – edukacyjną w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Sosnowcu.

W akcji promującej zdrowy styl życia bez uzależnień, uczestniczyli uczniowie i nauczyciele. Zorganizowano stoisko informacyjno – edukacyjne, wyeksponowano materiały edukacyjne / plakaty ulotki /.

Uczniowie mogli sprawdzić jak zachowuje się nasze ciało po środkach odurzających za pomocą ćwiczeń z wykorzystaniem narkogogli. Nauczyciele na lekcjach wychowawczych prezentowali młodzieży filmy dotyczące problematyki uzależnień.

Ogółem w akcji uczestniczyło 200 osób.

Ponadto w 2019 roku nawiązano współpracę z Zespołem ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Sosnowcu w celu organizacji wspólnych działań edukacyjnych w zakresie promocji zdrowego stylu życia wśród młodzieży oraz profilaktyki zachowań ryzykownych – narkotyki i dopalacze.

17. AKCJA EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH

/ w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków ” /

Cel akcji:

- Podniesienie poziomu wiedzy pracowników medycznych i społeczności lokalnej w zakresie skutków zdrowotnych wynikających z niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Działania informacyjno - edukacyjne kierowane są do:

- pracowników medycznych, pacjentów, uczniów, dzieci, nauczycieli, rodziców, społeczności lokalnej.

Ogółem edukacją objęto: 9000 osób.

Formy działania:

- działania oświatowo - zdrowotne prowadzono w zakładach lecznictwa zamkniętego i otwartego, w placówkach przedszkolnych, w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, wśród lokalnej społeczności w trakcie akcji profilaktycznych oraz na terenie PSSE w Sosnowcu /ekspozycja i dystrybucja materiałów informacyjnych dostępnych dla pracowników i pacjentów /;

- działania w zakresie profilaktyki antybiotykooporności łącznie z promocją szczepień / kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia ” - ze szczególnym wskazaniem na szczepienia przeciwko grypie /.

Przykładowe działanie:

W dniu 20.09.2019 r. wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sosnowcu przeprowadzono Akcję informacyjno – edukacyjną pod hasłem „Zdrowiej bez antybiotyków”.

Akcja, promująca zachowania prozdrowotne z uwzględnieniem edukacji w zakresie odpowiedzialnego stosowania antybiotyków skierowana była do osób dorosłych dzielnicy Centrum. Zorganizowano stoisko edukacyjno – informacyjne oraz ekspozycję materiałów edukacyjnych.

W akcji uczestniczyło 100 osób.

18. LEKKI TORNISTER – działania edukacyjne w ramach profilaktyki wad postawy

Problem przeciążonych tornistrów najmłodszych uczniów i związane z tym ryzyko wad postawy to kwestia niezwykle istotna zwłaszcza w wieku od 6 do 10 lat / *gdy dziecko jest najbardziej narażone na wykształcenie się u niego wad postawy* /. W tym czasie dziecko intensywnie rośnie co w zestawieniu z kilkugodzinnym siedzeniem w ławce szkolnej i ograniczoną swobodą ruchu może niekorzystnie rzutować na nawyki dotyczące postawy ciała.

Ekwipunek dzieci klas I-III przekracza najczęściej 10% masy ciała / *u 65% uczniów klas pierwszych stwierdzono 10% przekroczenia masy ciała a u 21% uczniów przekroczenie masy ciała wynosi 15%* /.

Adresatami działań edukacyjnych byli:

uczniowie szkół podstawowych, w tym w szczególności dzieci klas I do III.

Cel interwencji:

- podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu,
- zwrócenie uwagi na wciąż istniejący problem przeciążonych plecaków i tornistrów uczniów,
- konsekwentne zmniejszanie przeciążenia noszonych przez dzieci bagaży,
- dbanie o właściwą postawę ciała.

Metody i formy realizacji:

- organizacja działań edukacyjnych skierowanych do wybranej grupy docelowej,
- organizacja punktów informacyjno- edukacyjnych podczas imprez dla społeczności lokalnej i podczas działań z partnerami,
- dystrybucja materiałów informacyjnych / *materiały edukacyjne w wersji elektronicznej oraz plakat drukowany „Lekki tornister”* /.

W 2019 r. działaniami edukacyjnymi w zakresie profilaktyki wad postawy objęto 12 szkół podstawowych i 7 klubów osiedlowych z terenu Sosnowca.

Z informacji uzyskanych od dyrektorów szkół wynika, że:

- nadal zdarzają się przypadki przeciążonych tornistrów;
- zbyt duży ciężar tornistrów spowodowany jest noszeniem przez uczniów zbędnych podręczników/przedmiotów oraz zbyt ciężkich opakowań z napojami.

W związku z powyższym istnieje uzasadniona potrzeba stosowania środków zaradczych w postaci:

- systematycznego podnoszenia poziomu wiedzy dzieci i rodziców na temat profilaktyki chorób układu ruchu,
- konsekwentnego zmniejszania przeciążenia tornistrów i dbania o właściwą postawę ciała.

Ogółem działaniami edukacyjnymi objęto 12313 osób / uczniowie, rodzice i opiekunowie oraz nauczyciele /.

19. WNIOSKI

Realizacja programów oraz akcji mających na celu poprawę zdrowia ludności miasta, promowanie ich zachowań prozdrowotnych oraz edukację społeczności lokalnej - opiera się na współpracy z organami i jednostkami działającymi na rzecz mieszkańców Sosnowca: Urzędem Miejskim, Policją, Strażą Miejską, podmiotami leczniczymi i placówkami oświatowo-wychowawczymi.

Istotną rolę w propagowaniu podejmowanych działań odgrywają również media, w tym w szczególności media lokalne.

Konieczna jest dalsza aktywizacja wszystkich w/w jednostek w celu doskonalenia realizowanych przedsięwzięć prozdrowotnych.